

national
museum
wales
amgueddfa
cymru

AMGUEDDFA CYMRU

ADRODDIAD ARIANNOL 2018/19

CYNNWYS

Rhif y dudalen

ADRODDIAD ARIANNOL BWRDD YMDDIRIEDOLWYR AMGUEDDFA GENEDLAETHOL CYMRU

1 Perfformiad

1.1	Trosolwg o Berfformiad	2
1.2	Dadansoddiad o Berfformiad	7

2 Atebolrwydd

2.1	Adroddiad Llywodraethu Corfforaethol	
2.1.1	Adroddiad y Cyfarwyddwyr	20
2.1.2	Datganiad o Gyfrifoldebau'r Bwrdd
Ymddiriedolwyr a'r Cyfarwyddwr Cyffredinol	22
2.1.3	Datganiad Llywodraethu Blynyddol	23
2.2	Adroddiad ar Daliadau Cydnabyddiaeth a Staff	34
2.3	Adroddiad Archwilio	41

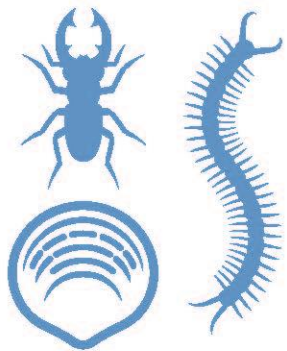
DATGANIAD O WEITHGAREDDAU ARIANNOL 44

MANTOLEN 45

DATGANIAD LLIF ARIAN 46

NODIADAU AR Y CYFRIFON 47

YSBRYDOLI POBL, NEWID BYWYDAU YN 2018/19

Yn y 10 mlynedd diwethaf, mae ein gwyddonwyr wedi darganfod dros **400** o rywogaethau byw a diflanedig mewn dros **65** o wledydd

Rydym yn gweithio mewn

partneriaeth â thros

120 o elusennau a sefydliadau cymunedol

Croesawyd

1,887,376

o ymwelwyr i'n hamgueddfeydd cenedlaet

Cynnydd o **147%** yn y nifer o ymweliadau ers cyflwyno mynediad am ddim yn 2001

Cyrhaeddwyd

dros **146,000** o ddilynwyr

ar Facebook, Twitter

a YouTube

Cyfrannodd

1,135

o wirfoddolwyr

dros **28,500** o oriau o'u hamser

Rydym yn cyfrannu

£83 miliwn

Ar hyn o bryd mae gennym

70 o broiectau arloesol

Edrychodd

Amgueddf
y Glar

Adroddiad Ariannol Bwrdd Ymddiriedolwyr Amgueddfa Genedlaethol Cymru

ADRAN 1: PERFFORMIAD

Adran 1.1 Trosolwg o Berfformiad

Llwyddiannau 2018/19

Am yr ail flwyddyn yn olynol cawsom y nifer fwyaf erioed o ymwelwyr, gydag 1,887,376 o ymwelwyr yn ymweld â'r saith amgueddfa genedlaethol. Roedd hwn yn gynydd o 110,804 ar ffigurau 2017/18.

	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Ymweliadau	1,629,196	1,685,954	1,674,807	1,549,603	1,776,572	1,887,376

Unwaith eto, mae hyn yn ategu llwyddiant y polisi mynediad am ddim i bob amgueddfa genedlaethol yng Nghymru, a gyflwynwyd gan Lywodraeth Cymru yn 2001/02. Cafwyd 147% yn fwy o ymwelwyr yn 2018/19 na chafwyd cyn y polisi hwn.

Roedd cwblhau'r gwaith £30 miliwn ar ailddatblygu Sain Ffagan Amgueddfa Werin Cymru ym mis Hydref yn garreg filltir hanesyddol i ni. Bu modd cwblhau'r project gyda chymorth sylweddol gan Gronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol a Llywodraeth Cymru, yn ogystal â rhoddion gan ymddiriedolaethau, sefydliadau ac unigolion. Daeth pobl o bob cwr o Gymru ynghyd i greu tair oriel newydd ac ailgreu Llys Llywelyn – gan greu hanes gyda phobl, yn hytrach nag ar eu cyfer, ac felly'n hwyluso mynediad pobl i'w hawliau diwylliannol. Gwnaethom hefyd gydweithio ag arlunwyr, crefftwyr, pobl ifanc, pobl academaidd a grwpiau cymunedol i drawsnewid yr Amgueddfa. Rydym wedi gweld 19% yn fwy o ymwelwyr yn ystod 2018/19 o'i chymharu â'r flwyddyn flaenorol. Mae'r Amgueddfa eisoes wedi ennill nifer o wobrau, gan gynnwys gwobr Twristiaeth a Hamdden RICS dros Gymru, a chael cymeradwyaeth uchel ledled y DU, a Gwobrau Angel Treftadaeth Cymru am Grefftwr neu Brentis Gorau a'r Enghraifft Orau o Achub Adeilad Hanesyddol dros £5 miliwn.

Bu 2018/19 yn flwyddyn eithriadol arall am arddangosfeydd, yn ein hamgueddfeydd ac mewn lleoliadau eraill. Yn ystod haf 2018 gwnaethom weithio gydag Asiantaeth Materion Diwylliannol Japan ac Amgueddfa Genedlaethol Hanes Japan i gyflwyno *Kizuna: Cymru, Japan, Dylunio* i Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd. Roedd *Kizuna* yn arddangosfa fawr o gelf a dylunio Japan – y cyntaf o'i bath yn y DU ar y raddfa hon y tu allan i Lundain – a denodd bron i 60,000 o ymwelwyr dros gyfnod o 12 wythnos. Fel rhan o'n rhaglen i ddatlu canmlwyddiant Deddf Cynrychiolaeth y Bobl 1918, prif arddangosfa ffotograffiaeth yr oriel ffotograffiaeth barhaol yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd oedd *Merched a Ffotograffiaeth*. Roedd yr arddangosfa'n dathlu rôl a chyfraniad merched ar hyd hanes ffotograffiaeth, fel cynhyrchwyr delweddau ac fel testunau. Gwnaeth y gwaith ein gwahodd ni i edrych ar sut mae ffotograffiaeth wedi cael ei defnyddio i gamddarlunio merched trwy eu troi'n wrthrychau a'u delfrydu, mater arbennig o berthnasol yn yr hinsawdd bresennol.

Gwnaeth ein curaduron nodi a dyddio grŵp o osodiadau cerbyd rhyfel o'r Oes Haearn, a ddarganfuwyd gan unigolyn preifat yn Sir Benfro yn 2018. Hwn yw'r tro cyntaf y mae grŵp o arteffactau ag addurniadau celf Celtaidd arnynt wedi'u darganfod yn Sir Benfro, ac mae

wedi rhoi'r cipolwg cyntaf i ni o'r arddulliau a'r technegau a ddefnyddid i addurno cerbydau rhyfel yn ardal llwyth y *Demetae* neu'r *Octapitae* yn ystod y ganrif gyntaf ar ôl Crist. Rydym wedi cloddio'r darganfyddiadau hyn mewn partneriaeth â Cadw, Ymddiriedolaeth Archaeolegol Dyfed a Choleg Sir Benfro, gyda chymorth Cronfa Dreftadaeth y Loteri. Mae gwirfoddolwyr ifanc wedi cymryd rhan yn y gwaith hwn.

Buom yn ddigon ffodus i gael gafael ar mewn arwerthiant archif y Gymraes Kate Evans, sy'n ymwneud â hanes swffragetiaid ymgyrchol o Gymru. Golyga hyn fod y casgliadau cenedlaethol yn adrodd hanes mwy cynhwysol i ni bellach o'r swffragetiaid, sy'n bersonol ac yn genedlaethol. Mae'r casgliad yn cynnwys medal Streic Newyn arian brin y swffragetiaid ac archif diddorol o lythyrau, llyfrau ac effemera sy'n ymwneud ag Evans, a anwyd yn Llansanffraid, Sir Drefaldwyn, ym 1866.

Cafodd Strategaeth a Chynllun Gweithredu Digwyddiadau newydd ei ddatblygu ar gyfer 2018–23. Roedd y rhaglenni a gyflwynwyd yn ystod 2018/19 yn cynnwys dathliadau Diwali, mis Hanes Pobl Dduon a Pride a'r gymuned LHDT+. Gwelwyd rhaglenni newydd gan gynnwys Disgos Distaw, Amgueddfa Dros Nos ac ailgyflwyno nosweithiau Calan Gaeaf a Nadolig fel digwyddiadau blaenllaw yn y farchnad yn Sain Ffagan.

Gwnaethom ddatblygu nifer o bartneriaethau strategol newydd, o fewn Cymru a thu hwnt. Mae'r uchafbwyntiau'n cynnwys llofnodi Memoranda Cyd-ddealltwriaeth gyda Chymdeithas Bêl-droed Cymru er mwyn cyd-weithio i hyrwyddo hanes Cymru, a chydag Amgueddfa Genedlaethol Iwerddon.

Ni yw prif ddarparwr addysg y tu allan i'r dosbarth yng Nghymru o hyd, gan groesawu 208,388 o blant ysgol a myfyrwyr a 489,185 o ddysgwyr anffurfiol yn ystod 2018/19. Gwnaethom gyflwyno Ar Lafar am yr ail flwyddyn, sef gŵyl i ddysgwyr Cymraeg a ddatblygwyd gyda'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol, yn yr Amgueddfa Lechi Genedlaethol, Amgueddfa Genedlaethol y Glannau a Sain Ffagan Amgueddfa Werin Cymru. Gwnaeth mwy na 635 o ddysgwyr Cymraeg gymryd rhan yn yr ŵyl, sydd wedi'i sefydlu yn ddigwyddiad blynyddol bellach. Gwnaethom hefyd gyrraedd dros 192,000 o ddefnyddwyr drwy ein rhaglen ddysgu ddigidol.

Canlyniadau Ariannol ar gyfer y Flwyddyn	2018/19	Cyfrifon ailddatganedig 2017/18
	£	£
Cyfanswm yr incwm	31,929,000	36,623,000
Cyfanswm gwariant	(31,959,000)	(28,831,000)
Symudiadau eraill	56,000	(88,000)
Incwm cyfunol net	26,000	7,704,000
Symudiadau net mewn cronfeydd (ar ôl yr holl enillion a cholledion sydd wedi'u gwireddu a heb eu gwireddu)	15,270,000	11,486,000
Cyfanswm balansau cronfeydd mewn cronfeydd anghyfyngedig a chyfyngedig cyhoeddus a phreifat ar ddiwedd y flwyddyn	132,023,000	116,753,000
Balansau cronfeydd a gedwir at ddibenion cyhoeddus anghyfyngedig ar ddiwedd y flwyddyn (heb gynnwys y gronfa benswn)	8,707,000	7,320,000

Daw'r gostyngiad yng nghyfanswm yr incwm ar gyfer y flwyddyn yn bennaf o ganlyniad i chwistrelliad mawr o arian grant cymorth cyfalaf gan Lywodraeth Cymru yn ystod 2017/18 ar gyfer gwaith cynnal a chadw cyfalaf hanfodol. Mae'r cynnydd yn y cyfanswm gwariant yn adlewyrchu costau staff uwch, yn rhannol oherwydd y cynnydd yng nghyfrifiad actwaraidd costau'r cynllun pensiwn, ac yn rhannol oherwydd nifer y staff. Roedd y rhesymau dros y cynnydd yn nifer y staff yn cynnwys lefel uwch o weithgarwch masnach a chreu incwm, a swyddi ychwanegol yn Sain Ffagan Amgueddfa Werin Cymru gydag ailagoriad llawn y safle yn ystod y flwyddyn.

Yn gyffredinol, felly, roedd yr incwm cyfunol net ar gyfer 2018/19 yn llawer is nag yn 2017/18. Adroddwyd enillion actwaraidd o £13.6 miliwn yng nghyfrifiad actwaraidd y cynllun pensiwn, a chafwyd hefyd enillion ailbrisio o £1.6 miliwn ar dir ac adeiladau, gan arwain at gynnydd sylweddol yn y cyllid cyffredinol ar gyfer y flwyddyn.

Prif weithgareddau ein cwmni masnachu, Mentrau AOCC Cyf, ar gyfer y flwyddyn oedd gwerthiannau yn ein siopau manwerthu, gwasanaethau arlwyio mewnol a chontract, parcio ceir, trwyddedu delweddau, llogi corfforaethol, prydlesu a hawliau ffilmio. Nododd y cwmni elw cyn Rhodd Cymorth i Amgueddfa Cymru o £898,000 ar gyfer 2018/19 (644,000 ar gyfer 2017/18). Mae'r cynnydd hwn yn adlewyrchu'r cynnydd yn nifer yr ymwelwyr â'r holl amgueddfeydd, yn enwedig Sain Ffagan, lle'r agorodd y bwyty a'r siop anrhegion newydd fel rhan o'r project ailddatblygu.

Cyfanswm y cyllid ar 31 Mawrth 2019 oedd £131,023,000. Ceir dadansoddiad yn nodyn 19 i'r cyfrifon. Heb gynnwys y diffyg yn y cynllun pensiwn, dengys nodyn 19 fod dros 90% o'r cyllid yn cael ei gynrychioli gan asedau sefydlog. £8,707,000 oedd y cronfeydd cyhoeddus anghyfyngedig, ac eithrio'r gronfa bensiwn wrth gefn, a chynrychiolir £3,386,000 o hwn gan asedau sefydlog. Mae'r cyllid cyhoeddus anghyfyngedig sydd ar ôl, sef £5,321,000, wedi'i ddyrannu i gynlluniau amrywiol ac ymrwymadau ar gyfer y dyfodol, gan gynnwys diffygion cyllideb a ragwelir dros y pedair blynedd i ddod a chyllid ar gyfer ad-dalu benthyciadau Buddsoddi i Arbed Llywodraeth Cymru.

Nodau ac Amcanion

Gwnaethom barhau i roi ein gweledigaeth ar waith, sef **Ysbrydoli Pobl, Newid Bywydau**. Mae'r weledigaeth hon yn adlewyrchu dyhead i seilio ein gwaith ar draddodiadau diwylliannol a deallusol Cymru, ac i ddatblygu patrwm newydd ar gyfer amgueddfeydd cenedlaethol ledled y byd.

Cafodd ein blaenoriaethau, a nodir ar ffurf ymrwymadau yn ein Map Gweledigaeth, eu llywio gan ymgynghoriad â'r cyhoedd yng Nghymru, yn ogystal â'n Bwrdd Ymddiriedolwyr, aelodau staff a gwirfoddolwyr a partneriaid yn y sector cyhoeddus a'r trydydd sector. Mae'r ymrwymadau i'n gweledigaeth mewn pedwar maes allweddol, fel yr amlinellir isod:

Ysbrydoli Pobl, Newid Bywydau

Ein Hymrwymiaidau

Mae pedwar maes allweddol i'n hymrwymiaidau:

Ffynnu

- Gweithredu fel stwardiaid ein trefnadaeth ddiwylliannol a naturiol er lles cenedlaethau'r dyfodol yng Nghymru.
- Datblygu, cynnal ac arallgyfeirio ein hadnoddau.
- Datblygu ein harlwy twristiaeth ddiwylliannol i gefnogi economi Cymru.

Dysgu

- Datblygu sgiliau ein staff a'r bobl sy'n defnyddio ein gwasanaethau.
- Hynwyddo dealltwriaeth y cyhoedd o iechyd a llesiant.
- Hynwyddo dysgu am oes a darparu cyfleoedd.

Profiad

- Adeiladu a chynnal gofodau ffisegol a digidol croesawgar.
- Adrodd straeon ysbrydoledig trwy arddangosfeydd a digwyddiadau.

Cyfranogi

- Datblygu cyweithiau a rhwydweithiau partner effeithiol a chynaliadwy.
- Cynnwys pobl a chymunedau yn ein gwaith.

Inspiring People, Changing Lives

Our Commitments

Our commitments for delivering the Vision are in four key areas:

Prosper

- Acting as stewards of our cultural and natural heritage for the future generations of Wales.
- Thriving, sustaining and diversifying our resources.
- Building our cultural tourism offer in support of the Welsh economy.

Experience

- Building and maintaining welcoming physical and digital spaces.
- Telling inspiring stories through exhibitions and events.

Participate

- Building sustainable, effective partnership networks and collaborations.
- Involving people and communities in shaping and taking part in our work.

Learn

- Developing the skills of our staff and the people who use our services.
- Promoting public understanding of health and well-being.
- Promoting and delivering learning for life.

Mae ein gweledigaeth yn alinio'n llwyr â'r nodau cenedlaethol a osodwyd yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, gan mai yn fframwaith y ddeddf hon y datblygwyd ein gweledigaeth yn wreiddiol, ac â strategaethau eraill Llywodraeth Cymru. Mae ymrwymiaidau ac amcanion y weledigaeth wedi'u mapio i saith nod llesiant y ddeddf, fel yr eglurwyd yn ein Datganiad Llesiant, sydd ar ein gwefan yn <https://amgueddffa.cymru/datganiad-llesiant/>. Bydd adroddiad pellach yn cael ei gyhoeddi yn yr hydref a fydd yn amlinellu sut rydym wedi gwneud cynnydd ar ein hamcanion llesiant o ran y ddeddf yn ystod 2018/19.

Cefndir Statudol ac Ymgysylltu â Rhanddeiliaid

Sefydlwyd Amgueddffa Genedlaethol Cymru trwy Siarter Frenhinol ym 1907 ac mae'n parhau i fod wedi'i chofrestru fel endid cyfreithiol ac elusen o dan yr enw hwn (Rhif Siarter Frenhinol RC000369, Rhif Elusen 525774, Rhif TAW GB 783 4541 10). Enw cyhoeddus cyfredol y sefydliad yw Amgueddffa Cymru.

Mae Amgueddffa Cymru'n elusen gofrestredig annibynnol, sy'n cael ei chyllid craidd trwy gymorth grant gan Lywodraeth Cymru fel Corff a Noddir gan Lywodraeth Cymru.

Ein hamcan craidd, a nodir yn y Siarter Frenhinol, yw 'hyrwyddo addysg y cyhoedd'. Mae hyn yn golygu datblygu ein casgliadau, gofalu amdanynt, eu hastudio, a chynnal mynediad at gasgliadau er lles cymdeithas, a hynny am byth. Mae'r Siarter (1907, a ddiwygiwyd ym 1991 a 2006) yn nodi y dylid cyflawni hyn:

- (i) yn bennaf, trwy sicrhau cynrychiolaeth gynhwysfawr o wyddoniaeth, celfyddyd, diwydiant, hanes a diwylliant Cymru neu sy'n berthnasol i Gymru, ac,

- (ii) yn gyffredinol, trwy gasglu, cofnodi, diogelu, egluro a chyflwyno gwrthrychau a phethau a gwybodaeth gysylltiedig, boed yn gysylltiedig â Chymru ai peidio, sydd â'r bwriad o hybu gwell dealltwriaeth a hyrwyddo ymchwil.

Fe wnaethom barhau i weithredu ein Cynllun a Pholisi Ymgynghori, sy'n egluro'r gwerthoedd, yr egwyddorion a'r technegau cyfranogi allweddol mewn perthynas â'n prif weithgareddau ymgynghorol.

Lleoliadau Amgueddfa Cymru

Aethom ati'n uniongyrchol i weithredu saith amgueddfa ledled Cymru yn ystod 2018/19:

Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd, Parc Cathays, Caerdydd

Mae Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd yn unigryw ymysg amgueddfeydd cenedlaethol y DU o ran amrywiaeth ei harddangosfeydd celfyddydol a gwyddorau naturiol.

Sain Ffagan Amgueddfa Werin Cymru, Sain Ffagan, Caerdydd

Mae Sain Ffagan, un o amgueddfeydd awyr agored mwyaf blaenllaw Ewrop, yn rhan o'n grŵp o bum amgueddfa hanes cymdeithasol a diwydiannol. Gall ymwelwyr archwilio a mwynhau dros 2,000 o flynyddoedd o hanes mewn deugain a mwy o adeiladau o Fôn i Fynwy sydd wedi'u hailgodi yma.

Big Pit Amgueddfa Lofaol Cymru, Blaenafon, Torfaen

Mae hen bwl glo cyflawn Big Pit yn rhan ganolog o Safle Treftadaeth y Byd, Blaenafon. Dan arweiniad cyn-lowyr, caiff ymwelwyr eu tywys dros 90 metr i grombil tywyll y ddaear, er mwyn cael blas ar y tywyllwch dudew yr oedd y glowyr yn gweithio ynddo ddydd ar ôl dydd.

Amgueddfa Lleng Rufeinig Cymru, Caerllion, Casnewydd

Mae'r Amgueddfa wedi arddangos casgliad o ddarganfyddiadau Rhufeinig ers 150 o flynyddoedd. Mae'r rhain yn cynnwys cerfluniau, arysgrifau, cerrig beddau, deunyddiau adeiladu, mosaig labyrinth, offer milwrol, crochenwaith, gwydr a gemwaith.

Amgueddfa Lechi Cymru, Llanberis, Gwynedd

Yma, adroddir hanes y diwydiant llechi yng ngweithdai gwreiddiol chwarel Dinorwig. Yn ogystal â'r ffowndri, gefeiliau, siediau a'r olwyn ddŵr fwyaf ar dir mawr Prydain sy'n dal i weithio, gall ymwelwyr weld crefftwyr yn arddangos eu sgiliau hollti a thrin llechi â llaw.

Amgueddfa Wlân Cymru, Dre-fach Felindre, Sir Gaerfyrddin

Yng nghalon cefn gwlad y gorllewin, mae'r amgueddfa hon yn adrodd hanes y clwstwr o ddeugain melin a oedd yng nghyffiniau Dre-fach Felindre ar un adeg. Hen felin y Cambrian Mills – yr unig felin sydd wedi parhau ar waith yn gyson ers y cychwyn – yw cartref yr amgueddfa bellach.

Amgueddfa Genedlaethol y Glannau, Ardal Forwrol, Abertawe

Mae'r Amgueddfa yn rhan ganolog o'r Ardal Forwrol. Hen warws rhestredig wedi'i gysylltu ag adeilad cyfoes o lechi a gwydr yw ei chartref. Fe'i hatorwyd yn 2005, penllanw strategaeth ddeng mlynedd o fuddsoddiad gwerth £40 miliwn yn ein pum amgueddfa hanes cymdeithasol a diwydiannol.

Mae'r Ganolfan Gasgliadau Genedlaethol yn Nantgarw, Rhondda Cynon Taf, yn agored i'r cyhoedd trwy drefniant. Rydym hefyd yn gweithio mewn partneriaeth â cyrff lleol ar draws Cymru gan gynnwys Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro a Chyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam.

Adran 1.2 Dadansoddiad o Berfformiad

Dangosyddion Perfformiad

Rydym yn parhau i fod yn ymrwymedig i fonitro a gwerthuso ein gwaith mewn ffyrdd meintiol ac ansoddol. Er bod ein dangosyddion perfformiad meintiol yn rhoi cipolwg ar berfformiad, mae data ansoddol o astudiaethau achos ac adroddiadau naratif yn parhau i roi darlun manylach a chyfle i bwysu a mesur ein gwaith a'i gyfoethogi.

Bydd y mesurau perfformiad yn ein fframwaith gwerthuso a'r targedau a bennwyd ar gyfer 2019/20 a thu hwnt, mewn cyfnod o gyfyngiadau ariannol sylweddol parhaus, yn parhau i ganolbwyntio ar gyfnerthu ein llwyddiannau hyd yma, wrth geisio hefyd sicrhau gwell canlyniadau i bobl Cymru trwy gyflawni ein gweledigaeth hirdymor.

Dyma canlyniadau ein dangosyddion perfformiad allweddol yn ystod 2018/19:

Dangosydd Perfformiad Allweddol	Canlyniad 2017/18	Targed Blynnyddol	Canlyniad 2018/19
Nifer yr ymweliadau	1,776,572	1,800,000	1,887,376
Nifer yr ymweliadau â'r wefan	1,593,453	1,600,000	1,759,643
Nifer yr ymweliadau addysgol ffurfiol	187,249	140,000	208,388
Nifer yr ymweliadau addysgol anffurfiol	420,995	260,000	489,185
Cyfanswm incwm net o ymchwil a ffioedd, elw'r cwmni masnachu ac ailgodi tâl, a chodi arian refeniw	£1,250,000	£1,800,000	£1,820,000

Roedd cyfanswm yr ymweliadau â'n hamgueddfeydd yn ystod 2018/19 ar ei uchaf erioed, gan fynd y tu hwnt i'r targed uchelgeisiol o 1.8 miliwn a bennwyd gan Lywodraeth Cymru. Roedd hyn er gwaetha'r ffaith fod Amgueddfa Lleng Rufeinig Cymru ar gau i ymwelwyr o fis Medi 2018 ymlaen er mwyn gwneud gwaith hanfodol ar y to. Cafwyd 1,759,643 o ymweliadau â'r wefan yn ystod yr un cyfnod, a oedd yn uwch na'r targed o 1.6 miliwn ac yn gynydd sylweddol ar y flwyddyn flaenorol.

Gwnaeth ein gwaith ar wasanaethu'r sector addysg ffurfiol barhau i ddenu niferoedd sylweddol o ymwelwyr, gyda 208,388 o ymweliadau addysg ffurfiol, a oedd yn uwch o lawer na'r targed o 140,000. Nifer yr ymweliadau addysg anffurfiol, sy'n cynnwys nifer yr ymweliadau addysg 'gwerth ychwanegol' â'n safleoedd a nifer y cyfranogwyr a gymerodd ran mewn gweithgareddau addysg oddi ar y safleoedd, oedd 489,185. Roedd hyn ymhell uwchlaw'r targed o 260,000 a hefyd y nifer y llwyddwyd eu denu yn ystod 2017/18.

Fe wnaethom gyrraedd y targed heriol o £1.8 miliwn ar gyfer cyfanswm incwm net yn sgil gwaith ymchwil a chodi tâl, elw'r cwmni masnachu, a chodi arian refeniw. Roedd hyn yn gynydd o 44% ar y flwyddyn flaenorol, ac yn flwyddyn arbennig o lwyddiannus i'r cwmni masnachu. Mae hwn yn parhau i fod yn faes datblygu arwyddocaol i ni, er mwyn cydbwysu ein cyllideb flwyddyn ar ôl blwyddyn.

Buddsoddiad Cyfalaf

Yn sail i gyflawni'r weledigaeth, mae rhaglen o waith cyfalaf yn parhau, gan ganolbwyntio yn 2018/19 ar ddatblygu rhaglen waith cynnal a chadw hanfodol pedair blynedd o hyd a ariennir gan gymorth grant ychwanegol gan Lywodraeth Cymru. Mae'r gwaith wedi cynnwys cael oerwyr a lleithyddion newydd yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd a gwaith ar do Amgueddfa Lleng Rufeinig Cymru. Cafodd y gwaith o ailddatblygu Sain Ffagan Amgueddfa Werin Cymru ei gwblhau hefyd yn ystod 2018/19. Cafodd rhwydweithiau TG a WiFi eu diweddarau ar bob safle yn ystod y flwyddyn.

Gweithio mewn Partneriaeth

Fe wnaethom barhau i weithio gyda phartneriaid ar hyd a lled Cymru a thu hwnt i ddangos y casgliadau cenedlaethol mewn amryw o leoliadau, gan gynnwys amgueddfeydd, orielau, canolfannau ymwelwyr a safleoedd treftadaeth, ac i rannu sgiliau ac arbenigedd ar draws y sector.

Mae ein perthynas ag Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro wedi parhau i ddatblygu'n gadarnhaol. Trafodwyd a chytunwyd ar gytundeb lefel gwasanaeth diwygiedig, a arweiniodd at ymrwymiad parhaus i gyflwyno arddangosfeydd yn Oriel y Parc tan 2024. Rydym yn cydweithio â'r Awdurdod Parc a chymunedau lleol i gyflwyno rhaglenni sy'n diwallu anghenion cynulleidfaoedd lleol a defnyddwyr y ganolfan.

Ym mis Medi 2018, gwnaethom agor *Arfordir* yn Oriel y Parc, sef arddangosfa sy'n mynd i'r afael â'r broblem daer o lygredd plastig yn y môr. Mae'n annog ymwelwyr i ddod yn actifyddion yn y frwydr i ddiogelu'r adnoddau naturiol gwerthfawr ar hyd arfordir Cymru. Yn ysbryd ein partneriaeth ddiwygiedig, cyflwynwyd yr holl gynnwys, dyluniadau ac esboniadau mewn cydweithrediad rhwng yr Awdurdod Parc a ni'n hunain am y tro cyntaf, gan ddangos gwrthrychau casgliadau celf a gwyddorau naturiol gyda'i gilydd am y tro cyntaf.

Mae gwaith partneriaeth rhyngwladol yn parhau i fod yn flaenoriaeth. Ar ôl cydweithio â White International ar arddangosfa deithiol yn Japan yn ystod 2017/18, gwnaethom weithio gydag Asiantaeth Materion Diwylliannol Japan ac Amgueddfa Genedlaethol Hanes Japan i gyflwyno *Kizuna: Cymru, Japan, Dylunio* i Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd. Trefnwyd taith hefyd o'n casgliad celf i Japan, gan weithio gydag Amgueddfa Celfyddyd Cain Fukui.

Gwnaethom ddatblygu partneriaethau strategol newydd gyda Chymdeithas Bêl-droed Cymru er mwyn gweithio gyda'n gilydd i hyrwyddo hanes Cymru, a chydag Amgueddfa Genedlaethol Iwerddon. O ganlyniad i'r bartneriaeth olaf, gwnaethom weithio mewn partneriaeth i ddatblygu arddangosfa ym Marics Collins yn Nulyn o'r enw *Jurassic Skies*, a oedd yn edrych ar sut dechreuodd deinosoriaid hedfan a tharddiad adar.

I gefnogi ein partneriaeth â Phrifysgol Aberystwyth, gwnaethom hefyd ailddatblygu a chyflwyno *Mwydod!* yn yr Hen Goleg, Aberystwyth, ym mis Ebrill 2019, i gefnogi cais Cronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol y brifysgol i ailddatblygu'r adeilad fel oriel a chanolfan ymwelwyr.

Caffael Sbesimenau

Ein casgliadau sydd wrth wraidd ein gwasanaeth i'r cyhoedd, ac mae'n hanfodol eu bod yn parhau i ddatblygu er mwyn diogelu ein treftadaeth ac adlewyrchu anghenion newidiol Cymru. Mae ein Grant Caffael Sbesimenau gan Lywodraeth Cymru wedi lleihau'n sylweddol dros y blynyddoedd diwethaf ond rydym yn parhau i'w ddefnyddio i ddenu nawdd ychwanegol. Cawsom gyfraniadau hael gan ein cefnogwyr hirdymor, yn enwedig Ymddiriedolaeth Derek Williams, Cronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol a noddwyr preifat.

Ymhlith caffaeliadau a rhoddion arwyddocaol yn 2018/19 roedd nifer o weithiau celf, canfyddiadau archaeolegol, archif y swffragét o Gymru Kate Evans a sbesimenau gwyddorau naturiol. Ceir rhagor o wybodaeth yn Nodyn 11 i'r cyfrifon.

Ymchwil

Mae ein gwaith ymchwil yn chwarae rhan allweddol o ran ennyn dealltwriaeth o dreftadaeth, diwylliant ac amgylchedd naturiol Cymru. Mae hefyd yn sail i'n holl wasanaethau cyhoeddus a gwaith y llywodraeth, prifysgolion ac ymchwilwyr annibynnol. Mae rhai projectau ymchwil llai o faint yn cael canlyniadau cyflym, tra bo eraill yn ymestyn dros sawl blwyddyn adrodd. Rydym yn parhau i gael ein cydnabod yn Sefydliad Ymchwil Annibynnol gan Ymchwil ac Arloesi yn y DU ac rydym yn gweithio gyda phartneriaid y mhob sector perthnasol, yng Nghymru a thu hwnt. Mae hyn yn cynnwys sefydliadau addysg uwch Cymru, y mae gan lawer ohonynt Femorandwm Cyd-ddealltwriaeth gyda ni, yn ogystal â Cyfoeth Naturiol Cymru.

Rydym wedi cael llwyddiannau gwerth eu nodi yn ystod 2018/19 gyda chyllid grant ymchwil gan Ymchwil ac Arloesi yn y DU. Gwnaethom lwyddo i ennill cais partneriaeth o £4.85 miliwn gan y Cyngor Ymchwil Biotechnoleg a Gwyddorau Biolegol i gydweithio â Chanolfan John Inness a phartneriaid eraill yn y DU i gyflawni ffrwd waith bioleg fector pryfed y project *Enhancing UK surveillance and response to Xylella fastidiosa*. Roedd ein cais am grant Ffoaduriaid Cymru gan Gyngor Ymchwil y Celfyddydau a'r Dyniaethau yn llwyddiannus, a bydd y project tair blynedd yn dechrau ym mis Medi 2019, yn gweithio gyda ffoaduriaid sydd wedi ffoi o wrthdaro rhyfeloedd cartref Syria a Tamil ac ymgartrefu yng Nghymru. Bydd y project yn cyd-gynhyrchu hanesion ar lafar â ffoaduriaid a'u teuluoedd er mwyn deall sut maen nhw'n ymdopi â'r trawma ar ôl y gwrthdaro, a sut maen nhw'n adeiladu bywydau newydd yng Nghymru. Yn y cyfamser, bu Cyfnod 1 o'r Grant Rhwydweithio Cyngor Ymchwil y Celfyddydau a'r Dyniaethau yn llwyddiannus ym mis Mawrth 2018, ac mae'r ddau weithdy rhwydweithio cyntaf, a gynhaliwyd yng Nghaeredin a Chaerdydd, wedi'u cwblhau'n llwyddiannus.

Addysg ac Ymgysylltu

Ni yw'r prif ddarparwr addysg y tu allan i'r dosbarth yng Nghymru. Yn 2018/19, croesawyd 208,388 o blant ysgol a myfyrwyr i'n hamgueddfeydd ac ymgysylltodd 485,321 o ddysgwyr anffurfiol â ni. Ni yw un o'r darparwyr addysg anffurfiol mwyaf i deuluoedd yng Nghymru.

Mae'r cwricwlwm newydd wrthi'n cael ei ddatblygu i Gymru, ac rydym yn gweithio ag ysgolion i beilota a gwerthuso ffyrdd newydd o gyflawni'r rhaglen, fel cydweithio ag ysgol gynradd i greu llwybrau digidol o amgylch Sain Ffagan. Bu arddangosfeydd Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd yn boblogaidd gyda myfyrwyr ysgolion cynradd ac uwchradd, gan gynnwys 'Leonardo da Vinci: Dyn y Darluniau' a'r arddangosfa o long ofod Tim Peake. Gwnaeth 1,550 o ddisgyblion Cyfnod Allweddol 3 gymryd rhan yn y gwaith o ddatblygu arddangosfa Tim Peake, a gwnaeth mwy na 6,000 o ddysgwyr o 222 o ysgolion yng

Nghymru ymweld â'r arddangosfa. Agorwyd orielau newydd yn Sain Ffagan ym mis Hydref, gan ddarparu amrywiaeth o raglenni ymgysylltu i ysgolion. Bu Amgueddfa Lleng Rufeinig Cymru ar gau i'r cyhoedd ym mis Medi, ond mae ei rhaglen ddysgu ar gyfer ysgolion wedi parhau.

Mae ein gwaith gydag athrawon ac athrawon dan hyfforddiant yn bwysig er mwyn sicrhau ein bod yn parhau i ehangu ein cynnig dysgu ffurfiol. Cynhaliwyd gweithdai ar gyfer 400 o athrawon dan hyfforddiant gyda thri darparwr hyfforddi athrawon ledled Cymru, a chynigiwyd cyfle mwy cynhwysfawr i 20 o fyfyrwyr a etholwyd i gymryd rhan mewn lleoliadau amgueddfa.

Mae 192,000 o bobl yn defnyddio ein rhaglen dysgu digidol bywiog bob blwyddyn. Mae adnoddau fel iBooks a phrojectau creadigol yn cynnig ffyrdd amrywiol i ddisgyblion ac athrawon ymhél â'r casgliadau cenedlaethol a gwella eu gallu digidol. Ymhlith y profiadau digidol dwyieithog newydd mae iBook Rhufeinig yn Amgueddfa Lleng Rufeinig Cymru a thaith rithwir Google yn Big Pit Amgueddfa Lofaol Cymru, a grëwyd fel rhan o Raglen Teithiau Google i gyrraedd un filiwn o blant ysgol ledled y DU. Gwnaeth y daith – y daith cyntaf i'w chreu yn y Gymraeg – helpu i baratoi dysgwyr ag anghenion dysgu ychwanegol ar gyfer eu hymweliad dan ddaear.

Un o flaenoriaethau Cyfuno: Creu Cyfleoedd Drwy Ddiwylliant yw cefnogi'r blynyddoedd cynnar drwy lythrennedd a dysgu i deuluoedd. Menter gan Lywodraeth Cymru yw hon i gefnogi cymunedau ac unigolion sy'n wynebu'r rhwystrau mwyaf i gymryd rhan. Fel rhan o'r fenter hon, mae Prynawn y Plant, rhaglen blynyddoedd cynnar Amgueddfa Cymru, yn cael ei chynnig mewn tair o'n hamgueddfeydd, a gwnaeth 3,500 o blant o dan dair oed a'r oedolion a ddaeth gyda nhw gymryd rhan yn y rhaglen yn ystod 2018/19.

Rydym wedi ffurfio nifer o bartneriaethau strategol er mwyn cefnogi'r gwaith o ddatblygu a chyflwyno ein rhaglenni i'r cyhoedd. Mae ein gwaith gyda'r Rhwydwaith Diwylliant Oed-Gyfeillgar a phartneriaid fel Cyngor y Celfyddydau a Heneiddio'n Dda yng Nghymru wedi cefnogi'r gwaith o ddatblygu arfer oed a dementia gyfeillgar ar draws Amgueddfa Cymru. Ymhlith yr enghreifftiau eraill mae ein partneriaeth gymunedol â Chyngor Tref Blaenafon, sydd wedi arwain at waith yn Big Pit sy'n pontio'r cenedlaethau a nifer o raglenni dementia gyfeillgar. Mae gwaith arall gyda phartneriaid wedi arwain at ddatblygu rhaglenni fel teithiau cerdded dementia, sesiynau therapi celf, a pherfformiadau fel *Y Dychweliad* gan Re-live yn Sain Ffagan.

Mae ein rhaglenni sgiliau i oedolion a phobl ifanc yn cynnig cyd-destun dysgu gwahanol ac amrywiol i helpu i gyflawni lefelau uwch o gyrhaeddiad a llwyddiant. Mae'r cyfleoedd a ddatblygwyd eleni'n cynnwys cyfleoedd gwirfoddoli a lleoliadau gwaith, a chysiau achrededig sy'n cefnogi datblygiadau crefft a dysgu'r Gymraeg.

Arddangosfeydd

Ni yw prif cynhyrchwyr arddangosfeydd diwylliannol, treftadaeth a'r gwyddorau naturiol yng Nghymru. Rydym yn gweithio gyda'n cymunedau, ein partneriaid a'n rhanddeiliaid ar draws ein hamgueddfeydd i gynhyrchu arddangosfeydd ac arddangosiadau sy'n apelio at ein holl ymwelwyr. Yn 2018/19, gwnaethom drefnu 38 o arddangosfeydd ledled ein holl amgueddfeydd, gan gynnwys ein lleoliad partner Oriol y Parc. Gwnaeth 14 arddangosfa arall a agorwyd y flwyddyn flaenorol barhau yn 2018/19.

Yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd, ein hamgueddfa flaenllaw ar gyfer arddangosfeydd, mae ein cynulleidfa'n parhau i gynyddu ac rydym yn parhau i gynyddu'r cyfleoedd i greu incwm. Ymhlith yr arddangosfeydd mawr yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd roedd:

- *Kizuna: Cymru, Japan, Dylunio*, yr arddangosfa gyntaf o waith celf a dylunio o Japan yn y DU ar y raddfa hon y tu allan i Lundain. Denodd yr arddangosfa hon 58,535 o ymweliadau mewn 12 wythnos, sydd gyfwerth â 770 o ymweliadau dyddiol ar gyfartaledd, sef cyfradd drosi o 44%. Gwnaeth hefyd hwyluso incwm manwerthu o £30,000.
- Roedd *Llong Ofod Soyuz Tim Peake* yn atyniad mawr dros y Nadolig, sy'n arfer bod yn gyfnod tawelach i ni. Cafodd hyn effaith fawr ar nifer yr ymwelwyr ag Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd, gyda chyfanswm o 91,483 o bobl yn ymweld â ni. Ar gyfartaledd, mae hyn yn swm anhygoel o 1,253 o ymweliadau bob dydd a chyfradd drosi o 58%. Gwnaeth hefyd ddarparu 5,833 o brofiadau rhithwir, gan greu £29,000 mewn incwm. Yr incwm manwerthu oedd £21,000.
- I nodi 500 mlynedd ers marwolaeth Leonardo da Vinci, gwnaethom arddangos 12 o'i ddarluniadau enwocaf fel rhan o *Leonardo: Dyn y Darluniau*, achlysur cenedlaethol ledled y DU i ddathlu bywyd yr arlunydd eithriadol hwn. Denodd hwn 21,366 o ymweliadau, 419 o ymweliadau dyddiol ar gyfartaledd, a chyfradd drosi o 19%. Mae'r arddangosfa hefyd wedi creu dros £63,000 mewn tocynnau a werthwyd hyd at ddiwedd mis Mawrth 2019 gydag ychydig dros fis i fynd eto, a bron i £19,000 mewn incwm manwerthu.
- Y brif arddangosfa ffotograffiaeth a agorwyd y flwyddyn ariannol hon ar gyfer yr oriel ffotograffiaeth barhaol yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd oedd *Merched a Ffotograffiaeth*. Roedd yr arddangosfa hon yn dathlu rôl a chyfraniad merched ar hyd hanes ffotograffiaeth, ac yn edrych ar sut mae merched wedi cael eu cynrychioli fel testunau ym myd ffotograffiaeth. Denodd *Merched a Ffotograffiaeth* 57,093 o ymweliadau, a oedd gyfwerth â 255 o ymweliadau dyddiol ar gyfartaledd a chyfradd drosi o 16%.
- Arddangosfa olaf Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd i gofio am y Rhyfel Byd Cyntaf oedd *Pabi'r Coffáu*. Gwnaeth hon edrych ar sut y daeth y pabi i fod yn symbol y cofio, a rhoi cyfle i bobl feddwl a myfyrio ar golli ac adennill. Cafwyd 91,877 o ymweliadau a 481 o ymweliadau dyddiol ar gyfartaledd.

Uchafbwyntiau eraill oedd ein harddangosfa bartneriaeth bob dwy flynedd *Artes Mundi 8* (41,009 o ymweliadau, 402 o ymweliadau bob dydd ar gyfartaledd) a *Kyffin Williams* (52,484 o ymweliadau, 256 o ymweliadau bob dydd ar gyfartaledd) yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd; *Môr-ladron: mwy na chwedlau* a *Phorthladdoedd Coll Cymru* yn Amgueddfa Genedlaethol y Glannau; *Arfordir* yn Oriol y Parc, rhan o 'Flwyddyn y Môr' Llywodraeth Cymru; *Cofeb* yn Amgueddfa Lechi Cymru; *Menywod yn y Rhyfel* yn Amgueddfa Wlân Cymru, rhan o raglen Llywodraeth Cymru i goffáu'r Rhyfel Byd Cyntaf; ac *O Bwll i Amgueddfa* yn Big Pit Amgueddfa Lofaol Cymru.

Codi Arian

Roedd 2018/19 yn flwyddyn lwyddiannus arall o ran codi arian. Derbyniwyd £1.6 miliwn o incwm trwy roddion, gan gynnwys rhoddion ar ffurf arian a gwaith celf. Cafwyd £1.2 miliwn arall trwy addewidion newydd. Llwyddwyd i ennill nifer o grantiau llywodraeth hefyd.

Derbyniwyd rhoddion sylweddol eraill trwy apêl codi arian cyfalaf Sain Ffagan, gan olygu ein bod wedi codi mwy o arian na tharged yr apêl gyfalaf. Cawsom roddion mawr gan Sefydliad Hodge tuag at Llys Llywelyn, a chan Sefydliad Clore Duffield tuag at Gweithdy, ynghyd â nifer o roddion gan unigolion yn dilyn cinio codi arian yng Nghastell Sain Ffagan.

Denodd yr arddangosfa *Kizuna* nifer o noddwyr allweddol. Yn benodol, derbyniwyd grant Llywodraeth Cymru drwy'r Gronfa Ymgysylltu Twristiaeth Ranbarthol, a gwnaeth hwn ein galluogi i redeg ymgyrch farchnata proffil uchel. Derbyniwyd cymorth gan gwmnïau preifat yn cynnwys Sony, Toshiba a Hitachi, ochr yn ochr â Sefydliad Sasakawa Prydain Fawr a Sefydliad Lloegr–Japan Daiwa.

Cawsom fwy o fuddsoddiad gan chwaraewyr Loteri Cod Post y Bobl tuag at ein gwaith craidd. Gwnaeth Cronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol ein cefnogi gydag amrywiaeth o wahanol brojectau; yn benodol ar gyfer ein rhaglen Hands on Heritage. Bydd grwpiau o bobl ifanc yn gweithio mewn partneriaeth â ni yn y blynyddoedd i ddod i'n helpu ni i ymgysylltu â chynulleidfaoedd newydd, mwy ifanc.

Mae Ymddiriedolaeth Elusennol Colwinston wedi bod yn cefnogi ein gwaith ers tro byd, gan gynnwys arddangosfa sylweddol gan yr artist David Nash a gynhaliwyd dros yr haf yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd.

Sicrhawyd cymorth corfforaethol gan cefnogwyr ein cynllun Noddwyr, Brewin Dolphin, ynghyd â llawer o gwmnïau a gefnogodd ein cinio Dydd Gŵyl Dewi, gan gynnwys Geldards, Capital Law, Lichfields, Western Power Distribution a Lovell Partnerships Ltd.

Gwnaeth ein Noddwyr a llawer o unigolion a sefydliadau eraill barhau i'n cefnogi ac rydym yn ddiolchgar iawn i bob un ohonynt.

Cafodd ein gweithgareddau codi arian eu gwneud yn fewnol gan ein Hadran Ddatblygu. Ni wnaethom roi unrhyw weithgareddau codi arian allan ar gontract i asiantaethau na chynnal unrhyw weithgarwch marchnata uniongyrchol. Rydym yn parhau i fod yn aelodau o'r Rheoleiddiwr Codi Arian, a gwnaethom gadw at y cod ymarfer codi arian a nodwyd gan y rheoleiddiwr. Ni chafwyd unrhyw gwynion am ein gweithgareddau codi arian.

Gwirfoddolwyr

Parhaodd Cyfeillion Amgueddfa Cymru i gefnogi ein gwaith mewn nifer o ffyrdd. Roedd hyn yn cynnwys bod yn llysgenhadon dros ein gwaith, a darparu rhaglen o sgysiau, teithiau a gweithgareddau eraill sy'n ategu ein gweithgareddau addysgol. Gwnaeth y Cyfeillion hefyd ddarparu cymorth ariannol, gan gynnwys rhodd o £20,000 am ein gwaith, a rhoddion tuag at ein datganiadau organ misol yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd.

Bu ein Cydlynwyr Gwirfoddoli yn gweithio gyda chydweithwyr i wella'r cyfleoedd i wirfoddoli ar draws ein holl amgueddfeydd. O ganlyniad, cawsom 28,501 awr o gyfraniad gan 1,135 o wirfoddolwyr. Roedd hyn yn cynnwys cyfraniadau tuag at waith curadurol a chadwraeth y tu ôl i'r llenni, gweithgareddau dysgu ar gyfer y cyhoedd a help i gynnal a chadw ein gerddi a'r fferm.

Rydym wedi datblygu ein rhaglen gwirfoddoli mewn digwyddiadau, sy'n annog ein cymunedau lleol i wirfoddoli ychydig o oriau yma ac acw i gefnogi ein rhaglen o ddiwyddiadau a chynhyrchu incwm. Mae gwirfoddolwyr yn cynorthwyo â'r holl digwyddiadau mawr ar draws yr amgueddfeydd.

Mae Innovate Trust a The Wallich yn cynnal a chadw dwy o'r gerddi nad ydym yn eu defnyddio yn Sain Ffagan ac yn defnyddio'r rhain mewn ffyrdd amrywiol gyda'u defnyddwyr gwasanaethau, megis i ddatblygu sgiliau, llesiant, gweithgareddau ac ati. Mae'r gerddi hyn yn caniatáu i'r elusennau ddatblygu rhaglenni a phrojectau na fyddent yn gallu eu cyflawni heb y man awyr agored hwn.

Mawr yw ein dyled i'n holl wirfoddolwyr am eu hymroddiad a'u brwdfrydedd tuag at helpu i ysbrydoli pobl a newid bywydau ar draws Amgueddfa Cymru.

Adroddiad ar Gynaliadwyedd

Mae'r adroddiad hwn wedi'i lunio yn unol â'r canllawiau a osodwyd gan Drysorlys Ei Mawrhydi yn y ddogfen *Public Sector Annual Reports: Sustainability Reporting Guidance*.

Ein nod yw creu amgueddfeydd cynaliadwy trwy ddatblygu arferion cynaliadwy wrth weithredu'r saith amgueddfa a hyrwyddo ffordd o fyw gynaliadwy trwy ein harddangosfeydd, ein digwyddiadau a'n rhaglenni dysgu – er enghraifft, drwy helpu ysgolion i hyrwyddo Addysg ar gyfer Datblygu Cynaliadwy trwy'r project SCAN. Rydym yn gweithio'n agos gyda phartneriaid megis Cynnal Cymru a Sustrans ar faterion datblygu cynaliadwy.

Hefyd, nod llawer o'n hymchwil graidd yw gwella dealltwriaeth o'r amgylchedd naturiol a diwylliannol – er enghraifft, ymchwil i'r newid yn yr hinsawdd.

Mae gennym Fforwm Datblygu Cynaliadwy sy'n ystyried materion, yn gwneud argymhellion i'r cyfarwyddwyr a'r ymddiriedolwyr yn unol â hynny, ac yn sbarduno datblygiad polisi. Mae'r fforwm yn hyrwyddo arferion datblygu cynaliadwy ar draws pob safle.

Mae rhagor o wybodaeth am sut rydym yn mynd ati i greu amgueddfeydd cynaliadwy, gan gynnwys ein Datganiad Amgylcheddol, yn www.amgueddfa.cymru/cynaliadwyedd.

Perfformiad

Mae gwarchod trysorau'r genedl ac agor ein drysau i dros 1.8 miliwn o ymwelwyr y flwyddyn yn defnyddio llawer o ynni. Mae ein Polisi Ynni wedi'i fabwysiadu fel cam mawr ymlaen tuag at wella effeithlonrwydd ynni, ac fel prawf o'n cefnogaeth i leihau allyriadau nwyon tŷ gwydr. Rydym yn cymryd rhan yng Nghynllun Effeithlonrwydd Ynni yr Ymrwymiad Lleihau Carbon (CRC).

Yn 2018/19 gwelwyd gostyngiad o 27.3% yng nghyfanswm yr allyriadau cyffredinol am fod llai o nwy a thrydan yn cael eu defnyddio. Defnyddiwyd 18.5% yn llai o ddŵr ar ôl cynnydd mawr yn 2017/18 oherwydd gollyngiadau. Cafwyd cynnydd o 10.7% mewn gwastraff cyffredinol.

Mae'r tablau isod yn darparu gwybodaeth ariannol ac anariannol fanwl am allyriadau nwyon tŷ gwydr, gwastraff, a'r defnydd o adnoddau y mae pen draw iddynt (dŵr). Cafwyd data allyriadau cwmpas 1 a chwmpas 2 ar nwyon tŷ gwydr o'n cronfa ddata CRC, cyfrifwyd allyriadau cwmpas 3 gan ddefnyddio ffigurau milltiroedd blynyddol a ddarparwyd gan ein cyflenwr ceir llogi, casglwyd y data gwastraff o adroddiadau gwastraff safleoedd unigol, a daw'r data ar ddefnydd o ddŵr o wybodaeth ar filiau.

Allyriadau Nwy Tŷ Gwyr		2018/19	2017/18	2016/17	2015/16	2014/15
Dangosyddi on anariannol (tCO ₂)	Cwmpas 1 Allyriadau (uniongyrchol) – nwy	1,014	1,464	1,424	1,440	1,500
	Cwmpas 2 Allyriadau (anuniongyrchol) – trydan a brynwyd	1,582	2,116	2,424	2,749	3,047
	Cwmpas 3 Allyriadau (teithiau busnes)	25	26	27	24	37
	Cyfanswm	2,621	3,606	3,875	4,213	4,584
Ynni perthnasol a ddefnyddir (kWh'000)	Nwy	5,464	7,951	7,705	7,783	8,086
	Trydan	5,190	5,548	5,426	5,538	5,716
	Cyfanswm	10,654	13,499	13,131	13,321	13,802
Dangosyddi on ariannol (£)	Nwy	216,754	204,745	169,481	174,564	192,203
	Trydan	647,989	596,914	548,415	517,647	571,349
	Ffi gweinyddu CRC	1,290	1,290	1,290	1,290	1,290
	Teithiau busnes swyddogol	161,771	156,312	147,169	183,978	200,089
	Cyfanswm	1,027,804	959,261	877,479	877,479	964,931
Targedau a Pherfformiad						
<p>Mae ein Datganiad Amgylcheddol yn gosod targed i leihau'r CO₂ a gynhyrchir gan ynni a thrafnidiaeth o 2% bob blwyddyn. Yn 2018/19 cafwyd 27.3% o ostyngiad, yn bennaf am ein bod wedi defnyddio 21% yn llai o nwy a thrydan. Rheswm arall dros y gostyngiad oedd bod ffactorau trosi'r llywodraeth wedi'u lleihau. Bu 42.8% o ostyngiad yn lefel y CO₂ ers 2014/15.</p> <p>Daw'r gostyngiad yn y trydan a ddefnyddiwyd yn sgil gosod system goleuadau a rheoli newydd yn yr orielau celf yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd dros y pedair blynedd hyd at 2017/18 a cyfarpar optimeiddio foltedd mewn rhai safleoedd yn 2017/18. Gwnaeth defnyddio oerwyr dros dro tra'n gosod y rhai newydd yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd gael effaith gadarnhaol hefyd. O ran y nwy a ddefnyddiwyd, disgwyliwyd gostyngiad yn ystod 2018/19 yn dilyn y gaeaf anarferol o oer a gawsom yn 2017/18. Serch defnyddio llai o nwy a thrydan, mae'r gwariant ar y rhain wedi cynyddu oherwydd cynnydd yn y prisiau cyfanwerthu.</p> <p>Ers rhai blynedd bellach rydym wedi annog staff ac ymwelwyr i ddefnyddio dulliau teithio cynaliadwy; er enghraifft, roedd cynllun ailddatblygu Sain Ffagan yn cynnwys cynllun teithio a oedd yn hyrwyddo teithio cynaliadwy, ac mae defnydd fideo-gynadledda wedi lleihau teithio rhwng ein safleoedd ar gyfer cyfarfodydd. Mae'r lefelau CO₂ yn sgil llogi ceir wedi gostwng dros 30% ers 2014/15 oherwydd llai o filltiroedd a rhagor o geir yn defnyddio diesel.</p>						

Gwastraff		2018/19	2017/18	2016/17	2015/16	2014/15
Dangosyddion anariannol (tunelli)	Gwastraff peryglus	0.3	0.2	0.5	0.2	1.2
	Gwastraff nad yw'n beryglus:					
	- Safle tirlenwi	1,262.6	1,123.2	954.9	646.7	818.2
	- Wedi'i aildddefnyddio/ ailgylchu	1,948.6	1,773.2	1,853.2	1,953.6	1,968.8
	- Wedi'i losgi	43.9	41.6	33.4	28.1	19.7
	Cyfanswm y gwastraff	3,255.3	2,938.2	2,842.0	2,628.5	2,807.8
Dangosyddion ariannol (£)	Cyfanswm y gost gwaredu	56,923	51,643	40,417	38,912	28,943
Targedau a Pherfformiad						
<p>Targed ymrwymiadau ar wastraff Gwneud y Llywodraeth yn fwy Gwyrdd yw 25% o ostyngiad yng nghyfanswm y gwastraff o lefelau 2009/10 erbyn 2015.</p> <p>Rydym yn annog lleihau gwastraff trwy fwy o ailgylchu a hyrwyddo aildddefnyddio a lleihau yn frwd ar draws ein holl safleoedd. Mae'r 47.7% o gynnydd mewn gwastraff tirlenwi yn 2016/17 yn deillio o'r ffaith i ni newid contractwyr gwastraff cyffredinol yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd, ond rydym yn gobeithio y caiff gwastraff cyffredinol nad yw'n bydradwy ei ailgylchu eto unwaith y bydd gwaith troi gwastraff yn ynni newydd yn cael ei agor yng Nghaerdydd. Mae'r cynnydd o 10.7% mewn gwastraff cyffredinol yn 2018/19 yn deillio'n bennaf o Sain Ffagan, a'r cynnydd yn nifer yr ymwelwyr a chyfnod olaf y gwaith datblygu projectau sy'n gyfrifol am hyn.</p>						

Defnydd o Adnoddau y Mae Pen Draw iddynt		2018/19	2017/18	2016/17	2015/16	2014/15
Dangosyddion anariannol ('000m ³)	Cyfanswm y dŵr a ddefnyddir	23,463	28,786	22,860	20,584	20,768
Dangosyddion ariannol (£)	Cyfanswm costau cyflenwi dŵr	79,828	89,705	67,506	64,923	79,437
Targedau a Pherfformiad						
<p>Mae ein Polisi Ynni yn gosod targed i sicrhau 5% o ostyngiad y flwyddyn yn y defnydd o ddŵr. Defnyddiwyd 18.5% yn llai o ddŵr yn 2018/19 o'i chymharu â'r flwyddyn flaenorol, pan ddefnyddiwyd llawer iawn o ddŵr oherwydd gollyngiadau. Defnyddiwyd 2.6% yn fwy o ddŵr nag yn 2016/17, sydd i'w ddisgwyl yn sgil y cynnydd mewn ymwelwyr, yn enwedig yn Sain Ffagan. Dros y saith blynedd ers 2011/12, rydym wedi defnyddio 26.5% yn llai o ddŵr.</p>						

Strategaeth y Dyfodol

Yn ystod 2019/20 byddwn yn adeiladu ar y cynnydd sydd wedi'i wneud eisoes o ran lleihau allyriadau nwyon tŷ gwydr, gwastraff a'r defnydd o ddŵr. Mae'r Fforwm Datblygu Cynaliadwy wedi cytuno ar darged o 1% o ostyngiad yn yr ynni a ddefnyddir ym mhob safle yn ystod 2019/20, o'i gymharu â'r hyn a ddefnyddiwyd yn 2018/19. Bydd disodli'r lleithyddion a'r oerwyr yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd ar ddechrau 2019/20 yn cyflawni llai o allyriadau. Mae'r Fforwm Datblygu Cynaliadwy yn parhau i archwilio gwaith arbed ynni pellach. Ar ôl i ddeuddeg aelod o staff dderbyn hyfforddiant ar Lythrennedd Carbon ar ddechrau 2018/19, byddwn yn parhau i gyflwyno'r hyfforddiant hwn i aelodau eraill o'r staff yn ystod y flwyddyn.

Bioamrywiaeth

Ein nod yw diogelu, gwarchod, gwella ac adfer planhigion ac anifeiliaid amrywiol ein holl safleoedd. Mae archwiliadau bioamrywiaeth wedi'u cynnal ar bob safle, a fydd yn cyflwyno gwybodaeth i'n cynorthwyo ni i wneud penderfyniadau ac yn hybu ein hymdrech o ran cadwraeth effeithiol.

Bydd datblygu amgueddfa astudiaethau natur yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd yn y dyfodol yn cyfrannu'n fawr at drafodaethau cyfoes ynghylch cynaliadwyedd, y newid yn yr hinsawdd a cholli bioamrywiaeth. Y rhyngweithio rhwng pobl a'r amgylchedd naturiol fydd un o'r prif themâu a archwilir yn Sain Ffagan Amgueddfa Werin Cymru hefyd. Bydd arddangosfeydd teithiol yn cynnig cyfleoedd pellach i bwysu a mesur ein heffaith ar y byd.

Caffael Cynaliadwy

Rydym wedi mabwysiadu Polisi Caffael a Chynllun Gweithredu Datblygu Cynaliadwy. Mae'n mynd i'r afael â chostau ac effeithiau oes gyfan cynhyrchion, gwasanaethau a gwaith adeiladu, ac yn gwerthuso perfformiad amgylcheddol ein cyflenwyr a'n contractwyr.

Llywodraethu

Rydym wedi mabwysiadu system reoli amgylcheddol trwy gyfrwng BS8555, a datblygu polisiau craidd er mwyn sicrhau bod datblygu cynaliadwy wrth wraidd ein gweithrediadau, gan gynnwys:

- Safon Amgylcheddol SEREN BS8555 – rydym wedi cael achrediad Cam 3 y safon hon ar draws y sefydliad
- Polisi a Chynllun Gweithredu Caffael Cynaliadwy
- Polisi Ynni

Pan ydym yn datblygu ein polisiau, rydym yn ystyried goblygiadau hirdymor y newidiadau yn y tywydd, digwyddiadau eithafol, a'r ffaith fod lefel y môr yn codi o ganlyniad i'r newid yn yr hinsawdd.

Mae ein harferion, ein prosesau a'n llwyddiannau cynaliadwy yn cael eu hasesu'n allanol yn unol â BS8555 ac o dan Ymrwymiad Lleihau Carbon y llywodraeth. Maent hefyd yn rhan o fframwaith cyffredinol rheolaeth fewnol, a cheir disgrifiad manylach o hyn yn y Datganiad Llywodraethu, sy'n rhan o'r Adroddiad Ariannol hwn.

Prisio Asedau Sefydlog

Yn ôl ein polisi cyfrifyddu ar brisio asedau sefydlog, rhaid i asedau eiddo gael eu hailbrisio gan arbenigwyr bob pum mlynedd. Nid yw'r broses ailbrisio bob pum mlynedd hon yn berthnasol i asedau eraill, gan gynnwys asedau treftadaeth a'r rhai dan benawdau ehangach fel peiriannau, cerbydau, neu osodiadau a ffitiadau eraill. Mae'r polisi cyfrifyddu'n cynnwys darpariaeth hefyd i ddefnyddio mynegeion i addasu'r asedau hynny sydd wedi'u hailbrisio'n broffesiynol, yn y blynyddoedd rhwng yr ailbrisiadau proffesiynol bob pum mlynedd.

Cafodd asedau sy'n gysylltiedig ag eiddo eu hailbrizio'n broffesiynol ddiwethaf ar 31 Mawrth 2016.

Nid yw'r asedau treftadaeth a gafwyd cyn 1 Ebrill 2001 wedi eu cyfalafu, ac mae asedau treftadaeth a brynwyd neu a gafwyd fel rhoddion ers y dyddiad hwnnw wedi cael eu cofnodi ar sail eu cost neu brisiad. Nid yw'r ymddiriedolwyr o'r farn fod modd cyfiawnhau costau sylweddol prisio casgliad mor fawr o asedau treftadaeth, ar sail cost a budd, i gael yr hyn a fyddai'n ddim mwy na phris ar un eiliad benodol mewn amser. Yn unol â Safon Adrodd Ariannol (FRS) 30 ar asedau treftadaeth, trafodir datgeliadau yn nodyn 11 i'r cyfrifon.

Adlewyrchir ein buddiant yn yr eiddo yn Amgueddfa Genedlaethol y Glannau gan ein cyfran o 50% yn y cwmni cyd-fentro â Dinas a Sir Abertawe. Dangosir manylion y buddiant yn y cwmni cyd-fentro yn nodyn 9 i'r cyfrifon.

Perfformiad Talu'n Brydlon

Rydym yn dilyn amcanion cod ymarfer Better Payment Trysorlys Ei Mawrhydi a'n nod yw talu anfonebau dilys o fewn 30 diwrnod o'u derbyn. Saith diwrnod calendr oedd cyfartaledd yr amser a gymerwyd i dalu anfonebau yn ystod 2018/19 (wyth diwrnod yn 2017/18), sy'n cynnwys 96.2% (yn ôl nifer) o anfonebau a dalwyd o fewn 30 diwrnod (95.7% yn 2017/18). Ni wnaed taliadau llog dan Ddeddf Taliadau Hwyr o Ddyledion Masnachol (Llog) 1998 (£Dim yn 2017/18).

Y Polisi ar Gronfeydd wrth Gefn

Fel corff sy'n gyfrifol am gasglu a gwarchod asedau treftadaeth, gan gynnwys tir ac adeiladau, er mwyn cyflawni ein nodau a'n hamcanion, mae'r polisi ar gronfeydd wrth gefn yn berthnasol i gronfeydd arian i'w gwario yn unig, ac nid i gyfanswm y cronfeydd a ddelir.

Mae ein polisi ar gronfeydd wrth gefn yn parhau i fod yn ddibynnol ar, ac wedi'i gyfyngu gan, yr awdurdod a roddwyd gan Lywodraeth Cymru yn ein Cytundeb Fframwaith, a oedd yn cyfyngu'r cronfeydd wrth gefn ar ddiwedd blwyddyn ariannol 2018/19 i 2% o'n cymorth grant, gydag eithriadau rhag unrhyw gyfyngiad o ran y Grant Caffael Sbesimenau ac incwm a gynhyrchwyd gennym ni. Gall eithriadau cyffredinol a phenodol pellach fod ar gael ar gais mewn perthynas ag Amgueddfa Genedlaethol y Glannau (i adlewyrchu'r trefniant cydariannu gyda Dinas a Sir Abertawe) a phrojectau cyfalaf sy'n pontio diwedd y flwyddyn ariannol.

Cynhelir cronfeydd preifat ar wahân ac fe'u nodir yn y cyfrifon. Nid oes unrhyw derfyn ar gario'r rhain drosodd, a'n polisi ni yw adeiladu'r cronfeydd hyn a'u cadw ar gyfer projectau a chynlluniau cyfalaf nad oes modd derbyn cyllid craidd na chymorth grant ar eu cyfer, gan gadw o fewn unrhyw gyfyngiadau ar ddefnydd sydd yn y cronfeydd preifat.

Defnyddir elw'r is-gwmni masnachu sy'n llwyr eiddo i ni, sef Mentrau AOCC Cyf, i ddarparu cyllid ychwanegol tuag at ein nodau a'n hamcanion. Ar adegau, gall hyn olygu ailfuddsoddi elw yn yr is-gwmni masnachu er mwyn cynyddu'r elw masnachu ymhellach.

Er gwaetha'r anawsterau presennol ynghylch arian cyhoeddus a her y sefyllfa economaidd o ran codi arian o ffynonellau preifat, rydym yn benderfynol o barhau â'n cynlluniau, gan gynnwys datblygiadau cyfalaf a gwneud gwaith adnewyddu, er mwyn cyflawni blaenoriaethau'r weledigaeth. Rydym yn ddibynnol ar gyllid Llywodraeth Cymru i gynnal y rhan fwyaf o'n gweithgareddau. Mewn ymateb i'r gostyngiad yn ein cymorth grant referniw

craidd yn ystod y blynyddoedd diwethaf, rydym wedi gweithredu rhaglen lleihau costau staff ac yn gweithredu cynllun creu incwm. Rydym wedi paratoi ein cyfrifon ar sail busnes hyfyw ac nid oes unrhyw ansicrwydd arall ynglŷn â'n gallu i barhau.

Cyfanswm y cyllid ar 31 Mawrth 2019 oedd £131,023,000. Ceir dadansoddiad yn nodyn 19 i'r cyfrifon. £8,707,000 oedd y cronfeydd cyhoeddus anghyfyngedig, ac eithrio'r gronfa bensiw wrth gefn. Mae £3,386,000 o hwn wedi'i gynrychioli gan asedau sefydlog, a'r £5,321,000 sy'n weddill wedi'i ddyrannu i gynlluniau amrywiol ac ymrwymadau ar gyfer y dyfodol.

Polisi a Pherfformiad Buddsoddiadau

Ein hamcanion buddsoddi yw creu incwm i gefnogi ein gweithgareddau a chynyddu'r gwerth cyfalaf mewn termau real, cyn chwyddiant. Rydym yn buddsoddi mewn cronfeydd preifat, a bwriedir cadw'r rhain mewn portffolio cronfa elusennau dewisol yn yr hirdymor a reolir yn weithredol gan ein cynghorwyr, sef Barclays. Mae ein polisi ar fuddsoddi yn derbyn cyfnewidioldeb tymor byr wrth geisio sicrhau enillion buddsoddi cadarnhaol yn dilyn effeithiau chwyddiant, ac yn cydnabod y gall gwerth cyfalaf amrywio'n sylweddol o bryd i'w gilydd. Hefyd, mae elfen sylweddol yn cael ei chadw mewn cyfrifon arian parod, i fod ar gael yn rhwydd i'w buddsoddi yn y rhaglen gyfalaf. Rydym yn ceisio osgoi buddsoddi mewn stociau anfoesegol sy'n groes i'n hamcanion, drwy fuddsoddi mewn cronfeydd sy'n defnyddio mesurau sgrinio i sicrhau bod cyfyngiadau moesegol yn cael eu rhoi ar fuddsoddiadau. Mae perfformiad y cronfeydd hyn yn cael ei adolygu'n gyson, a gwneir newidiadau i'r portffolio fel sy'n briodol i'r lefel dderbyniol o risg. Cynyddodd gwerth y portffolio buddsoddi yn ystod y flwyddyn o £2,845,000 i £2,960,000.

Mae gennym hefyd, trwy gymynroddion, fuddsoddiad ecwiti mewn 11 o gwmnïau o'r radd flaenaf. Cynyddodd gwerth y portffolio hwn yn ystod y flwyddyn o £100,000 i £108,000.

Felly, cyfanswm gwerth y buddsoddiadau ar 31 Mawrth 2019 oedd £3,068,000.

Rhwymedigaethau Pensiwn

Mae gennym Gynllun Pensiwn â buddion wedi'u diffinio sydd ar gael i'r holl staff parhaol. Mae'r cynllun wedi'i ategu gan Warrant y Goron. Fel y mwyafrif helaeth o gynlluniau o'r fath, mae prisiadau blynyddol diweddar a welir ar y fantolen yn dangos diffyg ariannol yn asedau'r cynllun o'i gymharu â rhwymedigaethau'r cynllun. Mae trafferthion yn y marchnadoedd ecwiti, ynghyd â'r rhwymedigaethau cynyddol o dan y cynllun yn sgil llawer o ffactorau, e.e. y ffaith fod yr aelodau'n byw'n hirach, yn golygu bod llawer o gynlluniau o'r fath dan bwysau, ac mae llawer ohonynt wedi cau yn ystod y blynyddoedd diwethaf.

Mae'r prisiad a welir ar fantolen eleni, fel y'i cyfrifwyd o dan FRS 102, yn dangos gostyngiad o £11.9 miliwn yn y diffyg, o £37.4 miliwn i £25.5 miliwn, yn dilyn cynnydd o £4.8 miliwn y llynedd. Mae gwerth asedau'r cynllun wedi cynyddu o £128.8 miliwn i £136.0 miliwn, ac mae rhwymedigaethau'r cynllun wedi disgyn £4.7 miliwn. Ceir rhagor o fanylion am sut y cyfrifir costau pensiwn yn y nodyn ar bolisiâu cyfrifyddu sydd yn y cyfrifon, ac mae'r gofynion datgelu sydd yn FRS 102 i'w gweld yn nodyn 18 i'r cyfrifon.

Cafodd prisiad actiwaraid tair blynedd diweddaraf y cynllun, hyd at 31 Mawrth 2018, ei gytuno gan Amgueddfa Cymru ac ymddiriedolwyr y cynllun ar 11 Mehefin 2019, yn ogystal â'r cynllun adfer cysylltiedig i ddileu diffyg ariannol y cynllun. Bydd y cynllun yn cael gwared ar y diffyg ariannol dros gyfnod o wyth mlynedd o ddyddiad y prisiad.

Dylid cynnal y prisiad actiwaraid tair blynedd nesaf ar 31 Mawrth 2021 a bydd y cynllun adfer yn cael ei adolygu a'i gytuno unwaith y bydd y canlyniadau hyn ar gael.

Polisi Iaith Gymraeg

Rydym wedi ymrwymo i gydymffurfio â Safonau'r Gymraeg, yn unol ag adran 44 o Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011 Llywodraeth Cymru. Mae'r safonau hyn yn cyflwyno disgwyliadau clir arnom i ddarparu gwasanaethau Gymraeg i'r cyhoedd a hyrwyddo defnydd o'r Gymraeg. Comisiynydd y Gymraeg sydd wedi pennu'r safonau a osodwyd ar Amgueddfa Cymru. Mae ein Hysbysiad Cydymffurfio a Pholisi Iaith Gymraeg Amgueddfa Cymru ar ein gwefan <https://amgueddfa.cymru/amdano/polisi/polisi-iaith-gymraeg/>. Byddwn yn llunio ein hadroddiad blynyddol ar gydymffurfio â Safonau'r Gymraeg, a fydd yn cael ei gyhoeddi ar ein gwefan, ym mis Medi 2019.

Gwnaethom barhau i ddatblygu ein rhaglen gyhoeddus o ddigwyddiadau a gweithgareddau Cymraeg a dwyieithog yn ystod 2018/19. Gwnaethom ddatblygu ein partneriaeth â'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol ymhellach, gan gynnwys datblygu Ar Lafar, ein gŵyl aml-safle flynyddol i ddysgwyr Cymraeg, a lansio adnoddau newydd i ddysgwyr yn yr Eisteddfod Genedlaethol. Gwnaethom barhau i ganolbwyntio ar ddatblygu technegau dehongli a dylunio newydd ac arloesol. Gwelwyd hyn yn nhair oriel newydd project ailddatblygu Sain Ffagan a agorwyd ym mis Hydref 2018, ac mewn arddangosfeydd amrywiol a gynhyrchwyd ar y cyd. Er enghraifft, arddangosfa teirieithog (Cymraeg, Japaneg, Saesneg) *Kizuna* yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd, a wnaeth gynnwys yr hysbyseb ddwyieithog gyntaf (Cymraeg a Saesneg) ar Classic FM fel rhan o'r ymgyrch farchnata. Rydym wedi ymuno â rhaglen Cymraeg yn y Gweithle'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol ac wedi parhau â'n rhaglen gyfredol o weithgareddau ffurfiol ac anffurfiol er mwyn helpu staff i ddefnyddio a gwella eu sgiliau Cymraeg, gan gynnwys gwersi, clybiau anffurfiol a threialu hyfforddiant newydd.

Ym mis Hydref 2018 pennodd Comisiynydd y Gymraeg fod Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd wedi torri dwy o'r safonau ym mis Tachwedd 2017. Roedd yr adroddiad cysylltiedig a'r Hysbysiad o Benderfyniad yn gofyn am gamau gweithredu pellach, ac rydym wedi cymryd y camau hyn o fewn yr amser gofynnol. Rydym yn aros am ymateb gan y comisiynydd.

David Anderson
Swyddog Cyfrifyddu a Chyfarwyddwr
Cyffredinol
Cymeradwywyd a llofnodwyd ar
11 Gorffennaf 2019

Hywel John
Trysorydd, ar ran y Bwrdd
Ymddiriedolwyr
Cymeradwywyd a llofnodwyd ar
11 Gorffennaf 2019

ADRAN 2: ATEBOLRWYDD

Adran 2.1: ADRODDIAD LLYWODRAETHU CORFFORAETHOL

2.1.1 ADRODDIAD Y CYFARWYDDWYR

Y BWRDD YMDDIRIEDOLWYR (o 1 Ebrill 2018 ymlaen) LLYWYDD

Roger Lewis * # (penodwyd 15 Ebrill 2019)

IS-LYWYDD

Dr Carol Bell * # (Llywydd Dros Dro tan 15 Ebrill 2019)

TRYSORYDD

Laurie Pavelin, CBE, FCA * # (wedi ymddeol 31 Mawrth 2019)

Hywel John, FCA * # (wedi'i benodi'n Drysorydd ar 15 Ebrill 2019, Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio o 1 Mehefin 2018)

PENODWYD GAN LYWODRAETH CYMRU

Carys Howell

Jessica Seaton

Rachel Hughes, MBA FInstLM #

Michael Prior, BA Cyfreithiwr *

Dr Catherine Duigan

Maria Battle BA (Anrh) Cyfreithiwr (penodwyd 15 Ebrill 2019)

Gwyneth Hayward (penodwyd 15 Ebrill 2019)

PENODWYD GAN AMGUEDDFA GENEDLAETHOL CYMRU

Dr Hywel Ceri Jones, CMG

Y Farwnes Kay Andrews, OBE #

Victoria Provis, MBA (wedi ymddeol 31 Mawrth 2019)

Yr Athro Robert Pickard, BSc, Ph.D, FRSB *

Dr Glenda Jones, BA (Anrh), Ph.D #

Robert Humphreys (penodwyd 15 Ebrill 2019)

Dr Madeleine Havard (penodwyd 15 Ebrill 2019)

* Aelodau o'r Pwyllgor Archwilio # Aelodau o'r Pwyllgor Adolygu Perfformiad

AELODAU ALLANOL ANNIBYNNOL O'R PWYLLGOR ARCHWILIO

Dr Eurfyl ap Gwilym (Cadeirydd) (wedi ymddeol 31 Mai 2018)

Rheon Tomos, BA, IPFA

Sara Williams, LLB (Anrh) (wedi ymddiswyddo 18 Awst 2018)

CYFARWYDDIAETH (o 1 Ebrill 2018 ymlaen)

Cyfarwyddwr Cyffredinol

Cyfarwyddwr Casgliadau ac Ymchwil

David Anderson

Steve Burrow (21 Mai-23 Rhagfyr 2018)

Richard Bevins (ar y cyd) (tan 31 Mai 2018)

Diane Gwilt (ar y cyd) (tan 31 Mai 2018)

Cyfarwyddwr Datblygu Oriolau a Phrofiad Ymwelwyr Janice Lane

Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau Corfforaethol, a

Dirprwy Gyfarwyddwr Cyffredinol

Neil Wicks

Cyfarwyddwr Dysgu ac Ymgysylltu

Nia Williams

Mae swydd y Cyfarwyddwr Casgliadau ac Ymchwil yn parhau i fod o fewn strwythur y gyfarwyddiaeth, a bwriedir recriwtio ar ei chyfer yn ystod 2019/20.

Datgelir manylion trafodion â phartion cysylltiedig sy'n cynnwys cyfarwyddwyr neu ymddiriedolwyr, gan gynnwys rhoddion gan ymddiriedolwyr, yn nodyn 24 i'r Cyfrifon.

BWRDD MENTRAU AOCC CYF. (o 1 Ebrill 2018 ymlaen)

Chris Jackson (Cadeirydd)
Richard Gloster
Richard Nash
David Anderson
Neil Wicks
Jessica Seaton
Yvonne Ruelle (Swyddog Ysgrifenyddol y cwmni)

Fformat y Cyfrifon

Caiff y cyfrifon eu paratoi o dan adran 9(4) o Ddeddf Amgueddfeydd ac Orielau 1992 ar ffurf a bennir gan Lywodraeth Cymru gyda chymeradwyaeth y Trysorlys. Mae copi o'r Cyfarwyddyd Cyfrifon ar gael ar gais gan y Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau Corfforaethol. Mae'r cyfrifon yn cydymffurfio â gofynion y Datganiad o Arferion Cymeradwy i Elusennau (FRS 102).

Mae canlyniadau masnachu'r is-gwmni sy'n llwyr eiddo i Amgueddfa Cymru, sef Mentrau AOCC Cyfyngedig, wedi'u hymgorffori yn ffigurau cyfunol Amgueddfa Cymru. Y cwmni hwn sy'n gweithredu holl weithgareddau masnachu a gweithgareddau perthnasol Amgueddfa Cymru. Mae ein cyfran o Amgueddfa Genedlaethol y Glannau Abertawe (AGGA Cyf), sef 50%, yn rhan o'r ffigurau cyfunol hefyd. Dyma gwmni cyd-fentro, sy'n gyfyngedig trwy warant, gyda Dinas a Sir Abertawe a'i phrif bwrpas oedd datblygu Amgueddfa Genedlaethol y Glannau yn Abertawe.

Yr Archwilydd

Archwilydd Cyffredinol Cymru sy'n archwilio'r cyfrifon yn unol ag adran 9(8) o Ddeddf Amgueddfeydd ac Orielau 1992. Mae manylion tâl yr archwilwyr ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2019 yn nodyn 7 i'r cyfrifon.

Pencadlys

Pencadlys Amgueddfa Genedlaethol Cymru yw Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd, Parc Cathays, Caerdydd, CF10 3NP.

Prif Gynghorwyr

Bancwyr:	Banc Lloyds ccc, Caerdydd
Cyfreithwyr:	Geldards LLP, Caerdydd
Archwilwyr Mewnol:	RSM Assurance Services LLP, Caerdydd
Rheolwyr Buddsoddi:	Barclays, Caerdydd
Trethiant:	Deloitte LLP, Caerdydd
Gweinyddwyr y Gronfa Bensiwn:	BBS Consultants and Actuaries Ltd, Bryste

2.1.2 DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU'R BWRDD YMDDIRIEDOLWYR A'R CYFARWYDDWR CYFFREDINOL

O dan adran 9(4) o Ddeddf Amgueddfeydd ac Oriolau 1992, mae'n rhaid i Fwrdd Ymddiriedolwyr Amgueddfa Cymru baratoi datganiad o gyfrifon ar gyfer pob blwyddyn ariannol ar ffurf ac ar sail a bennir gan Lywodraeth Cymru, gyda chydysyniad y Trysorlys. Paratwir y cyfrifon ar sail cronïadau a rhaid iddynt ddangos darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol Amgueddfa Cymru a'i hadnoddau net a dderbyniwyd, ei henillion a cholledion wedi a heb eu gwireddu, a'i llif arian ar gyfer y flwyddyn ariannol.

Wrth baratoi'r cyfrifon, mae'n rhaid i'r ymddiriedolwyr a'r Cyfarwyddwr Cyffredinol gydymffurfio â gofynion y Datganiad o Arferion Cymeradwy i Elusennau (FRS 102) a Llawlyfr Adroddiadau Ariannol y Llywodraeth, yn enwedig o ran:

- cydymffurfio â chyfarwyddyd cyfrifon Gweinidogion Cymru, gan gynnwys y gofynion cyfrifyddu a datgelu perthnasol, a defnyddio polisiau cyfrifyddu priodol mewn ffordd gyson
- gwneud penderfyniadau ac amcangyfrifon ar sail resymol
- datgan a yw'r safonau cyfrifyddu perthnasol wedi cael eu dilyn fel y'u nodwyd yn Llawlyfr Adrodd Ariannol y Llywodraeth, a datgelu ac esbonio unrhyw wyriad sylweddol yn y cyfrifon
- paratwir'r cyfrifon ar sail busnes hyfyw

Mae Prif Swyddog Cyfrifyddu Llywodraeth Cymru wedi dynodi mai'r Cyfarwyddwr Cyffredinol fydd Swyddog Cyfrifyddu Amgueddfa Cymru. Mae'r Memorandwm Swyddogion Cyfrifyddu, a gyhoeddwyd gan y Trysorlys, yn disgrifio cyfrifoldebau perthnasol y Cyfarwyddwr Cyffredinol fel Swyddog Cyfrifyddu, gan gynnwys cyfrifoldeb dros briodoldeb a chysondeb y cyllid cyhoeddus y mae'n atebol amdano, a chyfrifoldeb dros gadw cofnodion priodol, diogelu asedau Amgueddfa Cymru, a pharatwir adroddiad a chyfrifon blynyddol sy'n deg, yn gytbwys ac yn ddealladwy.

Datganiad ar ddatgelu gwybodaeth i archwilwyr

Cyn belled ag y bo'r Cyfarwyddwr Cyffredinol a'r Trysorydd, ar ran y Bwrdd Ymddiriedolwyr, yn ymwybodol, nid oes unrhyw wybodaeth sy'n berthnasol i'r archwiliad sy'n anhysbys i archwilwyr Amgueddfa Cymru, ac maent wedi cymryd yr holl gamau disgwylidig er mwyn cael gwybod am unrhyw wybodaeth sy'n berthnasol i'r archwiliad, ac er mwyn sicrhau bod archwilwyr Amgueddfa Cymru yn ymwybodol o'r wybodaeth honno.

2.1.3 DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

1. Cwmpas y Cyfrifoldeb

Mae'r Swyddog Cyfrifyddu a'r ymddiriedolwyr yn gyfrifol am gynnal fframwaith llywodraethu a system rheolaeth fewnol gadarn sy'n helpu i gyflawni polisiau, nodau a gweledigaeth Amgueddfa Cymru, fel y pennwyd gan y Bwrdd Ymddiriedolwyr, a hynny wrth ddiogelu'r cronfeydd ac asedau cyhoeddus y mae'r Swyddog Cyfrifyddu yn bersonol gyfrifol amdanynt yn unol â'r cyfrifoldebau a roddwyd iddo o dan Reoli Arian Cyhoeddus Cymru.

2. Diben y Fframwaith Llywodraethu

Mae'r fframwaith llywodraethu, sy'n cynnwys y system rheolaeth fewnol, wedi'i ddylunio i reoli lefel resymol o risg, yn hytrach na dileu pob risg o fethu â chyflawni polisiau, nodau ac amcanion; felly, gall ond ddarparu sicrwydd rhesymol yn hytrach na sicrwydd llwyr. Mae'r fframwaith llywodraethu yn seiliedig ar broses barhaus a ddyluniwyd i nodi a blaenoriaethu'r risgiau i gyflawni ein polisiau, ein nodau a'n hamcanion, i bwysu a mesur tebygolrwydd y risgiau hyn o ddigwydd a'u heffaith petaent yn digwydd, ac i'w rheoli mewn ffordd effeithlon, effeithiol a darbodus. Bu'r fframwaith llywodraethu'n gweithredu gydol y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2019, a hyd at ddyddiad cymeradwyo'r adroddiad blynyddol a'r cyfrifon, ac mae'n cyd-fynd â chanllawiau'r Trysorlys. Er mwyn ategu'r fframwaith llywodraethu, rydym yn cyflwyno Fframwaith Safonau a Llywodraethu Corfforaethol i'r ymddiriedolwyr sy'n egluro awdurdod a phwerau'r Bwrdd Ymddiriedolwyr a'r pwerau hynny sydd wedi'u dirprwyo i bwyllgorau, cyfarwyddwyr a staff. Hefyd, mae gennym bolisiau twyll a chwythu'r chwiban sy'n destun adolygiad archwilio.

3. Y Fframwaith Llywodraethu

Mae ein trefniadau llywodraethu'n cydymffurfio'n llawn â'r Cod Llywodraethu ar gyfer y Sector Gwirfoddol a Chymunedol a gyhoeddwyd gan y Ganolfan Lywodraethu Genedlaethol ac a gymeradwywyd gan y Comisiwn Elusennau. Mae Amgueddfa Cymru yn endid budd cyhoeddus, ac mae'r ymddiriedolwyr wedi cydymffurfio â'r ddyletswydd yn adran 2 o Ddeddf Elusennau 2011 i roi sylw dyledus i ganllawiau a gyhoeddir gan y Comisiwn Elusennau ar fudd cyhoeddus. Yn yr adroddiad ariannol hwn ceir adroddiad cynhwysfawr ar gyflawni budd o'r fath, fel yr amlinellir yn ein nodau a'n hamcanion.

Mae'r paragraffau canlynol yn rhoi crynodeb o'r fframwaith llywodraethu, gan gynnwys y system rheolaeth fewnol sydd wedi bod ar waith yn ystod y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2019. Disgrifir y fframwaith er mwyn adlewyrchu'r trefniadau sydd ar waith i gyflawni egwyddorion craidd llywodraethu effeithiol.

3.1 Canolbwyntio ar Ddiben Amgueddfa Cymru ac ar Ganlyniadau (Rhoi'r Dinesydd yn Gyntaf; Sicrhau Gwerth am Arian)

2018/19 oedd pedwaredd flwyddyn ein gweledigaeth o *Ysbrydoli Pobl, Newid Bywydau*. Trwy'r weledigaeth hon ein pwrpas yw: ysbrydoli pobl, drwy ein hamgueddfeydd a'n casgliadau, i feithrin eu hunaniaeth a'u lles, i ddarganfod, mwynhau a dysgu'n ddwyieithog, ac i ddeall lle Cymru yn y byd ehangach.

Caiff ein perfformiad ei fonitro yn erbyn yr amcanion drwy gyfres o ddangosyddion ansoddol a meintiol, gan ddefnyddio fframwaith metrigau'r weledigaeth. Mae'r Cynllun Gweithredol a metrigau cysylltiedig y weledigaeth yn cael eu monitro gan y cyfarwyddwyr. Caiff y cynnydd ei gynnwys yn Adroddiad Monitro'r Cynllun Gweithredol bob chwarter a chyflwynir adroddiad o'r cynnydd hwn yn Fforwm Penaethiaid yr Adrannau, y Pwyllgor Adolygu Perfformiad ac yng nghyfarfodydd chwarterol Llywodraeth Cymru. Mae'r Bwrdd Ymddiriedolwyr yn derbyn yr wybodaeth gan y rhain mewn Adroddiad y Cyfarwyddwr Cyffredinol bob chwarter, sy'n crynhoi perfformiad y chwarter.

3.2 Ymddiriedolwyr a Swyddogion yn Cydweithio i Sicrhau Diben Cyffredin gyda Rolau a Swyddogaethau Clir

Y Bwrdd Ymddiriedolwyr sy'n gyfrifol am lywodraethiant, rheolaeth ariannol ac asedau'r sefydliad. Mae'r Bwrdd Ymddiriedolwyr yn cyfarfod yn rheolaidd ac yn gyhoeddus i drafod ei fusnes.

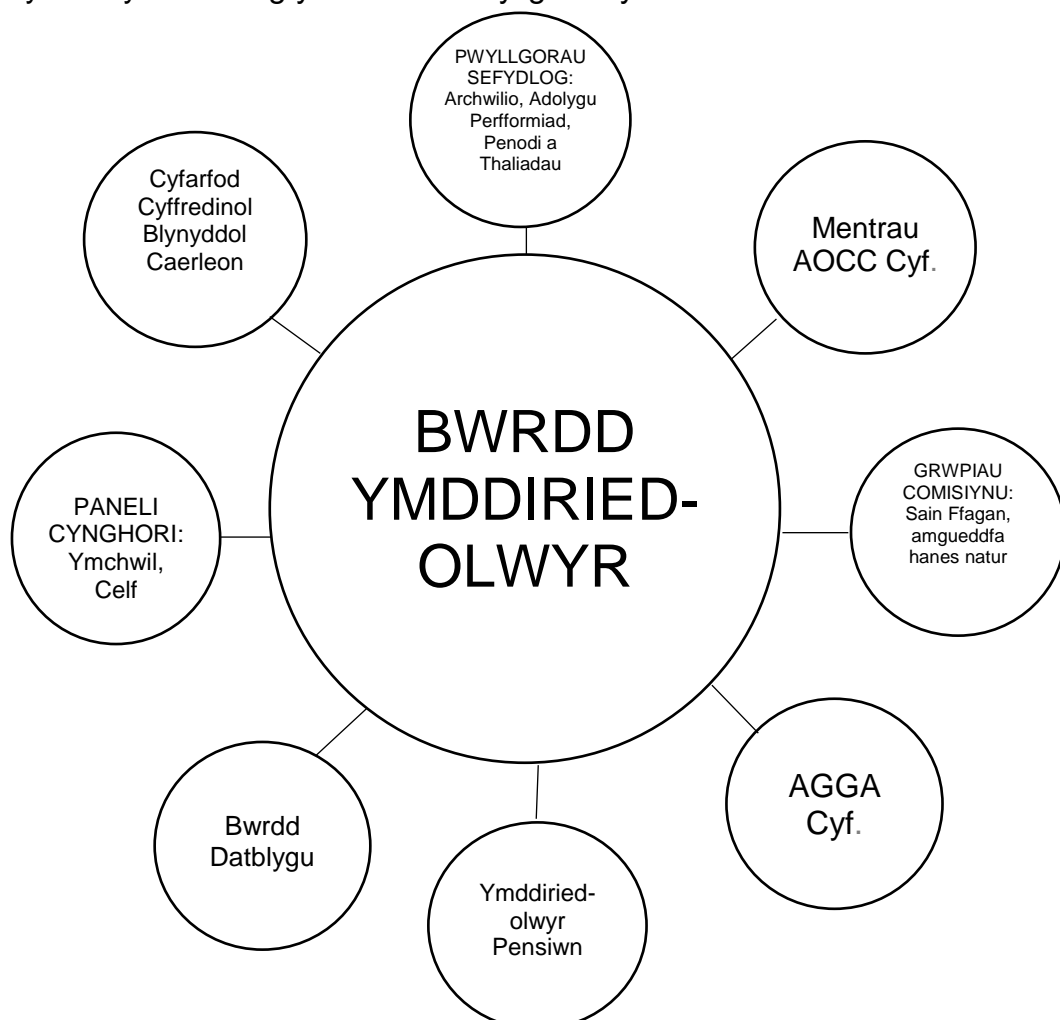
Mae aelodau o Fwrdd Ymddiriedolwyr yr elusen yn cael eu penodi gan Lywodraeth Cymru ac Amgueddfa Cymru, yn unol â'r niferoedd a nodir yn y Siarter Frenhinol atodol ac yn unol ag egwyddorion dethol agored fel yr argymhellir gan Adolygiad Nolan. Sefydlwyd Is-bwyllgor Penodiadau er mwyn cynorthwyo a chynghori ar y broses. Mae pob aelod newydd a benodir yn dilyn rhaglen ymsefydlu, ac yn derbyn dogfen Fframwaith Safonau a Llywodraethu Corfforaethol sy'n cynnwys llawlyfr ymddiriedolwyr yn fuan ar ôl cael ei benodi. Ni dderbyniodd yr un aelod o'r Bwrdd Ymddiriedolwyr dâl yn ystod y flwyddyn. Cedwir manylion eu swyddi cyfarwyddwyr cwmni a buddiannau arwyddocaol eraill mewn Cofrestr Buddiannau, sy'n agored i'r cyhoedd ac a gedwir yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd.

Mae rhestr o aelodau'r Bwrdd Ymddiriedolwyr gydol y flwyddyn a hyd at ddyddiad yr adroddiad hwn, gan gynnwys ymddeoliadau a phenodiadau newydd, wedi'i chynnwys yn Adroddiad y Cyfarwyddwyr yn adran 2.1.1 o'r Adroddiad Ariannol. Mae'r rhestr yn nodi hefyd pa ymddiriedolwyr sy'n aelodau o'r Pwyllgor Adolygu Perfformiad a'r Pwyllgor Archwilio. Dangosir cofnod o bresenoldeb yng nghyfarfodydd y Bwrdd Ymddiriedolwyr isod. Cafwyd esboniadau boddhaol am bob absenoldeb.

Ymddiriedolwr	28/06/18	04/10/18	13/12/18	14/03/19	Nifer y cyfarfodydd	Canran presenoldeb
Carol Bell					4	100%
Laurie Pavelin					4	100%
Glenda Jones					4	100%
Hywel Ceri Jones					4	100%
Jessica Seaton	Ymddiheur.	Ymddiheur.			2	50%
Kay Andrews			Ymddiheur.	Ymddiheur.	2	50%
Rachel Hughes			Ymddiheur.		3	75%
Robert Pickard	Ymddiheur.				3	75%
Victoria Provis					4	100%
Michael Prior					4	100%
Catherin Duigan					4	100%
Hywel John					4	100%
Carys Howell					4	100%

Mae'r Bwrdd Ymddiriedolwyr yn dirprwyo rhywfaint o awdurdod i is-bwyllgorau amrywiol, yn bennaf y Pwyllgor Adolygu Perfformiad, sydd â chylch gwaith eang o fonitro materion ariannol, gweithredol a pherfformiad, a'r Pwyllgor Archwilio, sy'n cynnwys aelodau allanol annibynnol. Mae'r pwyllgorau hyn yn cyfarfod bob chwarter ac yn adrodd i'r Bwrdd Ymddiriedolwyr. Mae'r cylch gorchwyl yn diffinio cylch gwaith a chyfrifoldebau pob pwyllgor yn glir.

Dangosir y berthynas rhwng y bwrdd a'i bwyllgorau yma:

Mae'r ymddiriedolwyr yn penodi Bwrdd Mentrau AOCC Cyfyngedig hefyd, yr is-gwmni sy'n llywio ein gweithgareddau masnachu. Yn ogystal â chyfarwyddwyr sy'n ymddiriedolwyr, mae cyfarwyddwyr anweithredol eraill sydd â phrofiad penodol perthnasol yn cael eu penodi. Mae rhestr o'r aelodau bwrdd hynny wedi'i chynnwys yn Adroddiad y Cyfarwyddwyr yn adran 2.1.1 o'r Adroddiad Ariannol.

Y tîm uwch-reolwyr, sy'n cynnwys y cyfarwyddwyr, sy'n rheoli ac arwain ar faterion gweithredol beunyddiol, ac mae eu manylion i'w gweld yn yr adroddiad hwn hefyd. Penodir yr holl gyfarwyddwyr trwy gystadleuaeth agored ac maent yn cael eu cyflogi o dan y telerau ac amodau cyflogaeth safonol, sy'n berthnasol i'r holl staff ac eithrio'r Cyfarwyddwr Cyffredinol. Caiff telerau penodi'r Cyfarwyddwr Cyffredinol eu cytuno gyda Llywodraeth Cymru.

3.3 Hyrwyddo Gwerthoedd Amgueddfa Cymru ac Arddangos Gwerthoedd Llywodraethu Da trwy Gynnal Safonau Uchel o Ymddygiad ac Ymarweddiad

Rydym yn cefnogi saith egwyddor bywyd cyhoeddus yr Arglwydd Nolan ac yn cymeradwyo Cod Moeseg Cymdeithas yr Amgueddfeydd ac yn ymroi i sicrhau bod ein holl weithwyr ac ymddiriedolwyr yn dilyn yr egwyddorion hyn. Disgwylir i'r holl ymddiriedolwyr gydymffurfio'n llawn â'n Cod Ymddygiad, sydd wedi'i gymeradwyo gan y Bwrdd Ymddiriedolwyr.

Mae'r holl staff yn cael hyfforddiant cynefino corfforaethol, sy'n darparu gwybodaeth am bob math o bolisiâu, gweithdrefnau a rheoliadau, gan gynnwys y rhai sy'n ymwneud â rheolaeth ariannol, iechyd a diogelwch, y Gymraeg, cydraddoldeb, a rheoli gwybodaeth. Mae'r Rheoliadau Ariannol, polisiâu a gweithdrefnau ar gael ar ein mewnrwyd i bob aelod o staff. Rydym yn parhau i fuddsoddi amser ac adnoddau i gynnig cyfleoedd datblygu a hyfforddi (ffurfiol ac anffurfiol) i weithwyr. Mae gennym broses Adolygu a Datblygu Perfformiad, sy'n darparu adolygiad strwythuredig i staff o'u hamcanion personol, eu perfformiad yn erbyn yr amcanion hynny, a'r cyfle i nodi anghenion a dyheadau datblygu.

Rydym yn annog gwirfoddolwyr, profiad gwaith, lleoliadau a phrentisiaethau. Mae'r holl wirfoddolwyr yn dilyn rhaglen gynefino sy'n cynnwys iechyd a diogelwch perthnasol i'r rôl a'r adran y maent yn gwirfoddoli ynddi.

Disgwylwn i bob aelod o staff ymddwyn yn onest a chywir bob amser, a diogelu'r adnoddau cyhoeddus sydd dan ei ofal. Rydym yn ystyried twyll neu ladrad o unrhyw fath – faint bynnag ei werth – yn gwbl annerbyniol, ac mae'r polisiâu canlynol ar waith i atal achosion o'r fath ac i ymdrin â hwy:

- Polisi Chwythu'r Chwiban
- Polisi Twyll a Llygredd
- Polisiâu Adnoddau Dynol ar ddisgyblu staff sy'n gysylltiedig ag achosion o'r fath

O dan y Polisi Twyll a Llygredd, cyfrifoldeb rheolwyr llinell a chyfarwyddwyr yw sicrhau bod ganddynt system rheolaeth fewnol ddigonol yn eu meysydd cyfrifoldeb a bod dulliau rheoli'n gweithredu'n effeithiol.

Ni chodwyd unrhyw faterion yn ystod y flwyddyn o dan ein Polisi Chwythu'r Chwiban. Bydd ein polisiâu ar Chwythu'r Chwiban a Thwyll a Llygredd yn cael eu hadolygu

nesaf gan y Pwyllgor Archwilio ym mis Mai 2019, yn unol â'r cylch adolygu arferol o dair blynedd.

Mae gennym Bolisi Cwynion, sy'n nodi'r trefniadau ar gyfer ymdrin â chwynion. Ymchwilir yn llawn i bob agwedd ar gwynion sy'n dod i law, a chaiff camau unioni addas eu nodi a'u gweithredu, gan gynnwys newidiadau i weithdrefnau lle y bo'n briodol.

Gwnaeth bron 1.9 miliwn o bobl ymweld â'r amgueddfeydd yn ystod 2018/19. Rydym yn ystyried diogelwch staff ac ymwelwyr o ddifrif ac mae gennym gyfres o bolisiau a gweithdrefnau ar waith i gefnogi hyn.

3.4 Gwneud Penderfyniadau Clir a Gwybodus sy'n Destun Proses Graffu a Rheoli Risg Effeithiol

Mae'r cyfrifoldeb dros wneud penderfyniadau sy'n ymwneud â'n swyddogaethau wedi'i nodi'n glir yn y Siarter Frenhinol. Mae'n disgrifio'r swyddogaethau a'r berthynas rhwng y Bwrdd Ymddiriedolwyr a phwyllgorau'r ymddiriedolwyr a'r gwaith o ddirprwyo swyddogaethau i swyddogion gweithredol eraill.

Bydd y Bwrdd Ymddiriedolwyr yn gwneud pob penderfyniad ar sail adroddiadau ac ystyriaeth o'r goblygiadau cyfreithiol ac ariannol a'r risgiau allweddol sy'n gysylltiedig â'r penderfyniad hwnnw. Mae cyfarfodydd y bwrdd yn gyfarfodydd cyhoeddus a chyhoeddir cofnodion ar ein gwefan i sicrhau tryloywder.

3.4.1 Rheoli Risg

Cyfrifoldeb y cyfarwyddwyr a'r penaethiaid adran yw rheoli risg o ddydd i ddydd, a chaiff adolygiadau ac asesiadau risg ffurfiol eu cynnal yn rheolaidd gan y Grŵp Rheoli Risg. Mae'r Pwyllgor Adolygu Perfformiad a'r Pwyllgor Archwilio yn craffu ar yr adolygiadau hyn. Trwy fanteisio ar brofiad yr archwilwyr mewnol, sy'n mynychu cyfarfodydd y Grŵp Rheoli Risg, a thrwy brofiad aelodau allanol annibynnol y Pwyllgor Archwilio, caiff y broses ei diwygio'n rheolaidd.

Mae'r Polisi Rheoli Risg yn egluro'r fframwaith a swyddogaethau a chyfrifoldebau mewn perthynas â rheoli risg, ynghyd â chanllawiau ar adnabod, asesu, monitro a rheoli risg. Sefydlwyd y polisi, gyda chymorth yr archwilwyr mewnol, gan gyfeirio'n benodol at Lyfr Oren Trysorlys Ei Mawrhydi ar reoli risg a llawlyfr Llywodraeth Cymru ar reoli risg - Hanfodion Risg. Cafodd y polisi ei adolygu a'i ddiweddarau ddiwethaf ym mis Mai 2019.

Mae Grŵp Rheoli Risg trawsadrannol penodedig yn cynnal adolygiad rheoli risg trylwyr, gan edrych ar gynnydd ac effeithiolrwydd dulliau rheoli risgiau mawr. Mae'r grŵp yn cadw Cofrestr Risg Strategol, gan flaenoriaethu'r holl risgiau yn ôl y tebygolrwydd y gallai'r risg ddigwydd a'i heffeithiau posibl. Mae'r grŵp yn adolygu Cofrestri Risg Cyfadrannol yn rheolaidd ac yn ymgysylltu â phob cyfarwyddwr a phennaeth adran ynghylch newidiadau i fgythyadau posibl, gan sicrhau bod trefniadau rheoli risg wedi bwrw gwreiddiau ar draws y sefydliad cyfan. Mae nodi a rheoli risgiau yn eitem sefydlog ar agendâu cyfarfodydd cyfadrannol a chyfarfodydd y tîm uwch-reolwyr. Cedwir cofrestri risg ar wahân ar gyfer yr is-gwmni masnachu, y cwmni cyd-fentro, y Cynllun Pensiwn, a phob project mawr trwy gydol ei oes. Ar ddiwedd project, caiff y Gofrestr Risg ei hasesu a chaiff pob risg sy'n parhau ei throsglwyddo i'n prif gofrestri.

Mae'n bosibl y gofynnir i'r grŵp ystyried risgiau posibl penodol hefyd a nodir gan y Bwrdd Ymddiriedolwyr a'r pwyllgorau Adolygu Perfformiad ac Archwilio. Hefyd, mae'r pwyllgorau Adolygu Perfformiad ac Archwilio'n adolygu'r newidiadau i'r Gofrestr Risg Strategol a materion a drafodir yng nghyfarfodydd chwarterol y grŵp, yn ogystal â chymau lliniaru a gymerir yn erbyn y risgiau mwyaf.

Mae aelodau'r Grŵp Rheoli Risg yn cynnwys y Pennaeth Archwilio Mewnol, sy'n gymorth i allu ystyried materion sy'n peri pryder mewn cyrff eraill. Mae rhaglen waith yr Archwilydd Mewnol yn croesgyfeirio'n benodol at y risgiau a nodwyd, a hefyd yn cael ei llywio gan y gyfarwyddiaeth a'r Pwyllgor Archwilio.

Cafodd yr adolygiad diweddaraf o'n Fframwaith Rheoli a Sicrhau Risg ei gwblhau gan yr Archwiliad Mewnol yn ystod 2017/18. Daeth hwn i'r casgliad fod gennym 'broses rheoli risg sydd wedi'i chynllunio a'i hymgorffori'n dda' a 'gallai'r bwrdd fod yn sicr iawn fod y rheolaethau y mae'r sefydliad yn dibynnu arnynt i reoli'r maes hwn wedi'u cynllunio'n briodol, wedi'u rhoi ar waith yn gyson, ac yn gweithredu'n effeithiol'.

Y risgiau mwyaf, a adlewyrchir ar y Gofrestr Risg Strategol, yw diogelwch ein hasedau, mynediad diawdurdod at ddata, anallu i gyflawni'r cynllun gweithredol oherwydd prinder adnoddau, ac erydiad cyllid. Mae camau lliniaru ar waith, a chaiff y risgiau hyn eu hadolygu'n rheolaidd gan yr archwilwyr mewnol, y Grŵp Rheoli Risg a'r Bwrdd Ymddiriedolwyr.

3.4.2 Diogelwch Gwybodaeth

Mae gennym weithdrefnau diogelu gwybodaeth ar waith i sicrhau cyfrinachedd, cywirdeb ac argaeledd gwybodaeth sy'n cael ei chadw a'i phrosesu gennym, ac i sicrhau ein bod yn cydymffurfio â'r Ddeddf Diogelu Data a'r Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth. Yn eu plith mae'r canlynol:

- Polisi Diogelwch Gwybodaeth
- Polisi Diogelu Data
- e-ddysgu ar ddiogelu data i'r staff
- canllawiau a pholisi ar ymdrin â gwybodaeth a roddir i bob aelod o staff
- parhau i gydymffurfio'n statudol â'r Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth a'r Ddeddf Diogelu Data, ac adrodd am hynny
- y Pwyllgor Adolygu Perfformiad a'r Pwyllgor Archwilio yn derbyn adroddiadau ar drefniadau trin data

Mae'r Pwyllgor Archwilio yn cael adroddiad blynyddol mewn perthynas â chydymffurfiaeth â'r Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth a'r Ddeddf Diogelu Data.

Cafodd ein polisïau a'n gweithdrefnau Diogelu Gwybodaeth eu hadolygu fel rhan o'r gwaith paratoi ar gyfer ardystiad Cyber Essentials.

Rydym wedi parhau i alinio ein harferion i ofynion y Rheoliad Cyffredinol ar Ddiogelu Data, gan gynnwys diweddarau polisïau a gweithdrefnau, hyfforddi staff, cwblhau ymarfer darganfod data i nodi data personol a gedwir, a gweithredu log mynediad diawdurdod at ddata.

Fe wnaethom gyflwyno adroddiad am ddau ddigwyddiad yn ymwneud â data personol i Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth yn 2018/19. Roedd y ddau ddigwyddiad yn ymwneud â dogfennau a anfonwyd drwy'r Post Brenhinol.

Rydym hefyd wedi cael mwy o geisiadau Rhyddid Gwybodaeth eleni. Mae'r ceisiadau wedi symud o rai ynghylch ein rheolaeth i rai ynghylch ein casgliadau, gyda 42% o'r ceisiadau'n ymwneud â chasgliadau bellach.

3.5 Datblygu Gallu Ymddiriedolwyr a Swyddogion i Fod yn Effeithiol

Penodir yr ymddiriedolwyr gan Lywodraeth Cymru ac Amgueddfa Cymru. Darperir cynllun cynefino ffurfiol i'r ymddiriedolwyr ar ôl eu penodi. Rhoddir hyfforddiant pellach yn ôl yr angen yn ystod y flwyddyn.

Mae pob aelod o'r bwrdd yn cwrdd â'r Llywydd yn ffurfiol bob yn ail flwyddyn fel rhan o broses adolygu, ac mae'r Llywydd wedyn yn cyflwyno adroddiad i'r Bwrdd Ymddiriedolwyr. Mae'r bwrdd a'r Pwyllgor Archwilio yn cynnal adolygiad hunanfyfyrion bob yn ail flwyddyn hefyd i sicrhau bod eu llywodraethu corfforaethol yn effeithiol.

Mae'r system rheoli ariannol yn seiliedig ar fframwaith o wybodaeth reoli reolaidd, rheoliadau, polisiau a gweithdrefnau, a system ddirprwyo ac atebolrwydd. Caiff hwn ei lywio gan ein Dogfen Fframwaith, arferion gorau, a Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru. Mae'n cynnwys:

- rhagfynegi a monitro cyllidebau, gydag adroddiadau ariannol rheolaidd sy'n nodi'r gwariant gwirioneddol a'r rhagolygon gwariant yn erbyn cyllidebau
- cynlluniau gwariant cyfalaf wedi'u diffinio'n glir
- disgyblaethau rheoli projectau ffurfiol
- ymgynghoriadau rheolaidd a chynnwys archwilwyr mewnol trwy gydol y broses o ddatblygu neu gyflwyno newidiadau i systemau
- cysylltiad agos ag archwilwyr allanol
- gofyn am gyngor arbenigol lle y bo'n briodol
- adroddiadau rheolaidd i'r Bwrdd Ymddiriedolwyr, is-bwyllgorau a Llywodraeth Cymru
- adolygiadau rheoli cyson

3.6 Ymgysylltu â Phobl Leol a Rhanddeiliaid Eraill i Sicrhau Atebolrwydd Cyhoeddus Cadarn

Rydym yn gweithredu rhaglen ymgysylltu ac ymgynghori â'r cyhoedd yn unol â'r Siarter Frenhinol a'n Cynllun a Pholisi Ymgynghori.

Yn unol â'n Strategaeth Ymgysylltu â Chymunedau a'r egwyddor cynaliadwyedd yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, rydym wedi datblygu a darparu rhaglenni cyhoeddus ar y cyd â thros 70 o sefydliadau cyhoeddus a thrydydd sector. Mae enghreifftiau eleni'n cynnwys:

- Dwylo ar Dreftadaeth, rhan o fenter ledled y DU i ymgysylltu â phobl ifanc, gyda chonsortium o'n fforymau ieuenctid a phedwar sefydliad partner craidd, gan gynnwys: Llamau, ProMo-Cymru, Barnado's Cymru a Phlant yng Nghymru.

- Gweithio gyda chynrychiolwyr o gymunedau pobl dduon Cymru er mwyn amrywio'r casgliadau.
- Darparu cyfleoedd gwirfoddoli a chyfleoedd datblygu sgiliau i amrywiaeth o bobl ar draws ein saith amgueddfa, gyda thros 700 o wirfoddolwyr yn cyfrannu 23,000 o oriau.
- Darparu Rhaglen Cyfuno Llywodraeth Cymru sy'n ceisio grymuso pobl, yn enwedig pobl sydd mewn tlodi, i gymryd rhan weithredol yn y celfyddydau, diwylliant a threftadaeth. Mae'r gwaith hwn yn cynnwys cyflwyno'r Rhaglen Uchelgais Diwylliannol er mwyn darparu interniaethau ar gyfer pobl ifanc ar hyd a lled Cymru, mewn partneriaeth â Sgiliau Creadigol a Diwylliannol, Coleg Caerdydd a'r Fro, ac amrywiaeth o sefydliadau treftadaeth a diwylliannol lleol a chenedlaethol.
- Hwyluso fforymau ymgysylltu, gan gynnwys Fforwm Amrywiaeth, Fforwm Gwirfoddolwyr a Fforwm Addysg i Oedolion, i lywio'n rhaglenni cyhoeddus a gwirfoddoli gyda phartneriaid ledled Cymru.

Mae'r gwaith ailwampio mawr a wnaed yn ddiweddar ar Sain Ffagan Amgueddfa Werin Cymru yn enghraifft o'n gwaith ymgysylltu ar waith. Parhaodd yr amgueddfa i fod ar agor drwy gydol y gwaith ailddatblygu, gyda mwy na 120 o bartneriaid o'r trydydd sector a'r sector cyhoeddus a 3,000 o wirfoddolwyr yn cydweithio ar bob agwedd ar y gwaith ailddatblygu, o guradu arddangosfeydd ar y cyd i lunio rhaglenni cyhoeddus. Cafodd cyfleoedd ar gyfer lleoliadau gwaith a phrentisiaethau a oedd yn seiliedig ar sgiliau eu hymwreiddio drwyddi draw, a gofynnwyd i'r cwmni adeiladu gyflwyno Cynllun Buddiant Cymunedol fel rhan o'i waith.

Mae ein gweledigaeth, Ysbrydoli Pobl, Newid Bywydau, yn alwad i weithredu ar daith tuag at ddemocratiaeth ddiwylliannol. Rydym wedi bod yn gweithio gyda staff yn ddiweddar i ddiffinio ein gwerthoedd sefydliadol ac wedi dechrau gweithio ar ein strategaeth ddeng mlynedd. Rydym yn ymrwymedig i ymwreiddio dull gweithredu sy'n seiliedig ar hawliau diwylliannol, fel yr ysbrydolwyd gan Ddatganiad Cyffredinol ar Hawliau Dynol yr Unol Daleithiau (1948). Rydym wedi adolygu ymrwymadau ac amcanion ein gweledigaeth er mwyn sicrhau bod y nodau a'r egwyddor cynaliadwyedd a amlinellir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn cael eu hymwreiddio. Rydym yn cydweithio ag amrywiaeth o gyrff cenedlaethol ar hyn o bryd fel rhan o'n gwaith o gyflawni nodau'r ddeddf.

Mae ein Strategaeth Gyfathrebu wedi'i chynllunio i hyrwyddo'r sefydliad, ein gweledigaeth, ein hamcanion a'n blaenoriaethau. Rydym yn defnyddio mwy a mwy o rwydweithiau cymdeithasol, gan gynnwys Twitter a Facebook, i gyfathrebu â chynulleidfaoedd targed. Cyhoeddir datganiadau i'r wasg yn rheolaidd er mwyn hyrwyddo ein gweithgareddau a'n gwaith.

Rydym yn cydnabod pwysigrwydd cyfathrebu mewnol ac yn parhau i roi'r Cynllun Cyfathrebu Mewnol ar waith. Rydym hefyd yn darparu sesiynau briffio mewnol wyneb yn wyneb ac electronig i staff er mwyn sicrhau eu bod yn cael eu cynnwys mewn penderfyniadau ac yn cael eu diweddarau arnynt. Mae'r gwaith hwn wrthi'n cael ei adolygu fel rhan o waith y sefydliad i ennill achrediad Buddsoddwyr mewn Pobl ar draws Amgueddfa Cymru.

Rydym hefyd yn gweithio gyda'n hundebau llafur cydnabyddedig ac wedi parhau i weithio'n gadarnhaol gyda'n gilydd eleni, yn fewnol a thrwy Bartneriaeth Strategol Cymru Hanesyddol. Mae cynrychiolwyr undebau'n parhau i fynychu cyfarfodydd Pwyllgor Gweithredol y Staff ar gyfer Adnoddau Dynol ac Ariannol yn ogystal â

Fforwm y Staff. Caiff cyfarfodydd rheolaidd eu cynnal hefyd rhwng aelod cynrychioliadol o'r Bwrdd Ymddiriedolwyr a chynrychiolwyr o'r undebau.

Mae gennym gynllun cyhoeddiadau a gall rhanddeiliaid weld amrywiaeth o gyhoeddiadau, polisïau a gweithdrefnau, yn ogystal â chofnodion a datganiadau ariannol y bwrdd, ar ein gwefan.

4. Adolygu Effeithiolrwydd

Mae gan y Cyfarwyddwr Cyffredinol, sef y Swyddog Cyfrifyddu, gyfrifoldeb dros adolygu effeithiolrwydd y fframwaith llywodraethu, gan gynnwys y system rheolaeth fewnol a threfniadau chwythu'r chwiban. Mae gwaith yr archwilwyr mewnol ac allanol, cynghorwyr proffesiynol eraill a'r tîm uwch-reolwyr, sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal y fframwaith rheoli mewnol, yn llywio'r gwaith o adolygu effeithiolrwydd y fframwaith llywodraethu. Mae sylwadau gan yr archwilwyr allanol yn eu llythyr rheoli ac mewn adroddiadau eraill yn llywio'r adolygiad hefyd.

Hysbyswyd y Swyddog Cyfrifyddu am effeithiolrwydd y fframwaith llywodraethu gan yr ymddiriedolwyr, y Pwyllgor Archwilio a'r cyfarwyddwyr, ac mae cynlluniau ar waith i fynd i'r afael â materion a sicrhau gwelliannau parhaus i'r system. Darperir rhagor o wybodaeth am y cynlluniau hyn yn adran 5, Materion Llywodraethu a Gwelliannau ar gyfer y Dyfodol isod, sy'n nodi hefyd na chododd unrhyw faterion sylweddol yn ymwneud â llywodraethu neu reolaeth fewnol yn ystod y flwyddyn.

Caiff holiaduron gwerthuso eu llenwi gan y bwrdd a'r Pwyllgor Archwilio ddwywaith y flwyddyn. Cawsant eu llenwi ddiwethaf yn ystod 2017/18 a byddant yn cael eu llenwi eto yn ystod 2019/20. Roedd y canfyddiadau ar gyfer 2017/18 yn gadarnhaol iawn ar y cyfan.

Rydym wedi sefydlu'r prosesau canlynol i ategu'r fframwaith rheoli risgiau er mwyn cynnal fframwaith llywodraethu effeithiol a system rheolaeth fewnol effeithiol:

- Rheoliadau, polisïau a gweithdrefnau gweinyddol ariannol manwl, gan gynnwys didoli dyletswyddau a gwahanol lefelau o awdurdod dirprwyedig; systemau cyllidebu cynhwysfawr; a chanllawiau rheoli buddsoddiadau cyfalaf wedi'u diffinio'n glir sy'n cael eu monitro.
- Prosesau rheoli mewnol megis monitro ac adrodd am berfformiad, cyfarfodydd adrannol a briffiau cyfarwyddwyr.
- Mae'r Pwyllgor Archwilio'n ystyried cwmpas y rhaglen archwilio mewnol ac yn derbyn adroddiadau gan archwilwyr mewnol ac allanol. Mae'r pwyllgor yn cyfarfod bob chwarter ac mae'r Bwrdd Ymddiriedolwyr yn ystyried cofnodion y cyfarfod a hefyd adroddiad gan y Cadeirydd.
- Adroddiadau rheolaidd gan yr Archwilydd Mewnol, gan gynnwys ei farn annibynnol ar ba mor ddigonol ac effeithiol yw'r systemau rheolaeth fewnol, ynghyd ag argymhellion ar gyfer gwella.
- Adroddiad blynyddol gan archwilwyr mewnol. Ar sail gwaith archwilio mewnol ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2019, daeth yr Archwilydd

Mewnol i'r casgliad fod gennym fframwaith rheoli risg, llywodraethu a rheolaeth fewnol ddigonol ac effeithiol, ond mae angen rhagor o welliannau er mwyn sicrhau bod y fframwaith yn parhau i fod yn ddigonol ac effeithiol.

- Mae'r Archwilydd Mewnol yn cynnal adolygiad o gydymffurfiaeth ag egwyddorion y Cod Llywodraethu Da ar gyfer y Trydydd Sector yng Nghymru bob tair blynedd; cynhaliwyd yr adolygiad diweddaraf yn ystod 2017/18, gan gadarnhau ein bod yn cydymffurfio â'r cod.
- Mae Swyddfa Archwilio Cymru, ein harchwilydd allanol, yn darparu adroddiad Llythyr Rheoli sy'n crynhoi'r gwaith a wnaed mewn perthynas â'r datganiadau ariannol. Mae'r Pwyllgor Archwilio'n adolygu hwn ac yn cyflwyno adroddiad i'r Bwrdd Ymddiriedolwyr.
- Mae ffynonellau sicrwydd eraill yn cael eu hystyried, gan gynnwys adroddiadau gan y Comisiwn Elusennau, arolygwyr y dreth dirlenwi, yr Arolygiaeth Diogelwch Pyllau Glo, a Buddsoddwyr mewn Pobl.

5. Materion Llywodraethu a Gwelliannau ar gyfer y Dyfodol

Ni chododd unrhyw faterion llywodraethu neu reolaeth fewnol arwyddocaol yn ystod y flwyddyn. Cefnogir hyn gan Adroddiad Blynyddol yr Archwilwyr Mewnol.

Yn ystod 2018/19, fe wnaethom barhau i weithredu ein gweledigaeth ddeng mlynedd, fel yr amlinellir ar dudalennau 4 a 5, y cytunwyd arni gan y bwrdd ym mis Mawrth 2015. Yr her i ni o hyd yw cyflawni'r weledigaeth yng nghyd-destun yr hinsawdd economaidd sydd ohoni ac, yn benodol, y gostyngiadau yn y cymorth grant gan Lywodraeth Cymru a'r diffyg sicrwydd ynghylch lefelau cymorth grant yn y dyfodol. Byddwn yn parhau i weithredu ein gweledigaeth yn ystod 2019/20 ac, wrth symud ymlaen, byddwn yn:

- sicrhau bod Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) yn cael ei hintegreiddio ar draws y sefydliad
- adolygu ein strwythurau ymhellach i gefnogi'r gwaith o gyflawni ein gweledigaeth o fewn yr adnoddau sydd ar gael
- treialu proses ar gyfer cwblhau Datganiadau Sicrwydd Blynyddol y Cyfarwyddwyr, y cytunwyd y templed ar eu cyfer yn 2018/19. Bydd hyn yn bwydo i mewn i'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol
- parhau i gynyddu'r incwm a gynhyrchir a chyflawni prosiectau incwm masnachol
- parhau i weithredu'r Strategaeth Adnoddau Dynol
- rhoi'r Strategaeth Hyfforddi a Datblygu ar waith

- gwella prosesau ar draws y sefydliad, gan gynnwys gweithredu systemau newydd
- sicrhau cydymffurfiaeth â'r Rheoliad Cyffredinol ar Ddiogelu Data
- parhau i weithredu'r Rhaglen Gwaith Cynnal a Chadw Hanfodol

6. Ardystio'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol

Dros y flwyddyn i ddod, rydym yn bwriadu cymryd camau i fynd i'r afael â'r materion uchod er mwyn gwella ein trefniadau llywodraethu ymhellach. Rydym yn fodlon y bydd y camau hyn yn mynd i'r afael â'r angen i gyflwyno gwelliannau a byddwn yn monitro'r dulliau o'u cyflwyno a'u gweithredu fel rhan o'n hadolygiad nesaf.

David Anderson
Swyddog Cyfrifyddu a Chyfarwyddwr
Cyffredinol
Cymeradwywyd a llofnodwyd ar
11 Gorffennaf 2019

Hywel John
Trysorydd, ar ran y Bwrdd
Ymddiriedolwyr
Cymeradwywyd a llofnodwyd ar
11 Gorffennaf 2019

Adran 2.2 Adroddiad ar Daliadau Cydnabyddiaeth a Staff

Cyfleoedd Cyfartal

Mae gennym amrywiaeth o bolisiâu sy'n cefnogi ein cydymffurfiaeth â Deddf Cydraddoldeb 2010, sy'n rhoi dyletswydd gyffredinol statudol ar bob sefydliad yn y sector cyhoeddus i roi sylw dyledus i'r angen i ddileu gwahaniaethu anghyfreithlon ac aflonyddu ac i hyrwyddo cyfleoedd cyfartal rhwng dynion a menywod mewn cyflogaeth ac wrth ddarparu gwasanaethau i'r cyhoedd. Gwnaethom hefyd barhau i weithredu ein Strategaeth Cydraddoldeb ac Amcanion Cydraddoldeb ar gyfer 2018–2021, sydd i'w gweld ar ein gwefan (<https://amgueddfa.cymru/amdano/polisi/cydraddoldeb-ac-amrywiaeth/>). Mae'r dogfennau hyn yn amlinellu ein blaenoriaethau ar gyfer sicrhau cydraddoldeb a chynhwysiant i staff ac ymwelwyr.

Rydym wedi parhau i gyflwyno hyfforddi ar Urddas yn y Gwaith a Herio Heb Wynebu. Darparwyd hyfforddiant ar gydraddoldeb hefyd, er mwyn codi ymwybyddiaeth a gwella'r gwasanaeth a gynigir. Roedd y rhain yn cynnwys cyrsiau a ddarparwyd gan The Wallich a Stonewall. Mae nifer o'r staff wedi'u hyfforddi fel Cyfeillion Dementia.

Eleni eto rydym wedi dathlu digwyddiadau fel Mis Hanes LHDT+ a Mis Hanes Pobl Dduon, gyda digwyddiadau llwyddiannus wedi'u cynnal yn Amgueddfa Genedlaethol y Glannau a Sain Ffagan. Rydym yn parhau i godi ymwybyddiaeth o'n gwaith yn Pride Cymru. Rydym hefyd yn gweithio gydag amrywiaeth eang o bartneriaid cymunedol ar y fenter Mwy a Gwell a ariennir gan Sefydliad Paul Hamlyn. Mae hyn yn cynnwys cydweithio â'n fforymau Amrywiaeth a leuenctid er mwyn llywio ein rhaglenni a'n harddangosfeydd.

Y bwch cyflog rhwng y rhywiau diweddaraf a gyhoeddwyd gennym (sef y gwahaniaeth yng nghyflog dynion a menywod fesul awr) oedd 6.33% ar gyfer 2017/18, a'r bwch cyflog canolrif rhwng y rhywiau oedd 2.97%. Mae ein hadroddiad ar y bwch cyflog rhwng y rhywiau wedi'i gyhoeddi ar wefan Gwasanaeth Bwlch Cyflog rhwng y Rhywiau'r llywodraeth (<https://gender-pay-gap.service.gov.uk/>) ac ar ein gwefan (<https://amgueddfa.cymru/atebolrwydd/bwlch-cyflog-rhywng-y-rhywiau/>). Rydym wedi nodi nifer o gamau sydd wedi cael eu rhoi ar waith ac a fydd yn cael eu rhoi ar waith er mwyn lleihau'r bwch cyflog. Mae'r rhain yn cynnwys camau sy'n ymwneud â chyflog, polisi, recriwtio, dysgu a datblygu, gweithio'n hyblyg a chasglu data.

Polisiâu ar gyfer Gweithwyr Cyflogedig Anabl

Mae gennym gynllun gwarantu cyfweliad sy'n anelu at drin ymgeiswyr anabl yn gyfartal yn y broses recriwtio. Bydd unrhyw ymgeisydd anabl sy'n bodloni'r gofynion sylfaenol ar gyfer y swydd yn cael ei wahodd yn awtomatig i gyfweliad.

Mae gennym bolisiâu ar waith i gefnogi gweithwyr cyflogedig anabl i wneud cais am addasiadau rhesymol yn y gweithle. Os bydd unrhyw nodwedd ffisegol yn y gweithle yn rhoi aelod anabl o staff dan anfantais sylweddol o gymharu â phobl nad ydynt yn anabl, gellir gwneud cais er mwyn rhoi camau ar waith i atal hyn. Gellir gwneud trefniadau sy'n cynnwys, er enghraifft, newidiadau i batrymau gwaith, cynnwys y swydd neu ddyluniad, lleoliad a math o ddodrefn a chyfarpar neu feddalwedd TG arbenigol.

Mae ein Polisi Hyfforddi a Datblygu ar gael i bob aelod o staff beth bynnag yw ei nodweddion gwarchodedig. Gellir gwneud addasiadau rhesymol hefyd i ddileu rhwystrau ar gyfer cymryd rhan yn ein rhaglenni dysgu a datblygu.

Ymgynghori â Staff

Rydym yn parhau i gydymffurfio â Rheoliadau Gwybodaeth ac Ymgynghori 2005, gan ymgynghori â staff, yn uniongyrchol a thrwy undebau cydnabyddedig, ar newidiadau mawr

yn y sefydliad. Cynhelir cyfarfodydd Fforwm y Staff rhwng rheolwyr a chynrychiolwyr undebau llafur cydnabyddedig i drafod materion o bwys, a chaiff cofnodion y cyfarfodydd hyn eu hadrodd yn ffurfiol i'r tîm uwch-reolwyr. Mae'r Fforwm Iechyd a Diogelwch a sefydlwyd y llynedd, sy'n cynnwys cynrychiolwyr o'r undebau llafur a rheolwyr, yn parhau i weithio'n dda. Mae'r grŵp wedi datblygu polisiau allweddol sy'n ymwneud â llesiant yn y gweithle, gan gynnwys polisiau ar y menopos ac ymddygiad annerbyniol.

Mae cynrychiolwyr o'r undebau a gydnabyddir gennym yn mynychu cyfarfodydd misol Grŵp Gweithredol y Staff, gan sicrhau amgylchedd clir ac agored. Ategir y gofyniad cyfreithiol hwn i ymgynghori gan amrywiol ddulliau, gan gynnwys cyfarfodydd staff, cyfarfodydd adrannol, gweithgorau, cyfathrebiadau dros yr e-bost a'r fewnwyd, a dulliau anffurfiol o gyfathrebu fel y bo'n briodol.

Rydym wedi parhau i weithio mewn partneriaeth â staff ac undebau llafur ar newidiadau i'r sefydliad, gan gynnwys mentrau newydd fel Buddsoddwyr mewn Pobl, newidiadau i strwythurau adrannau, a diwygiadau i bolisiau.

Mae sesiynau briffio staff rheolaidd wedi'u cynnal ar draws ein holl amgueddfeydd er mwyn hysbysu staff am waith ledled y sefydliad yn dilyn pob cyfarfod o'r Bwrdd Ymddiriedolwyr. Mae'r Cyfarwyddwr Cyffredinol hefyd yn anfon gohebiaeth reolaidd at y staff.

Hyfforddiant Staff

Rydym yn parhau i fuddsoddi amser ac adnoddau i gynnig cyfleoedd datblygu a hyfforddi (ffurfiol ac anffurfiol) i staff. Rydym wedi clustnodi statws Buddsoddwyr mewn Pobl fel ffon fesur allanol hollbwysig o'r ymrwymiad hwn, ac mae grŵp llywio o'n gweithlu wedi'i greu i fwrw ymlaen â'r gwaith hwn. Gwnaeth yr arolwg IIP40 a anfonwyd at bob aelod o staff ym mis Mehefin 2018 nodi'r meysydd blaenoriaeth i'w datblygu wrth i ni baratoi at ein hasesiad.

Yn ystod 2018/19 rydym wedi cynnig hyfforddiant i'r staff mewn datblygu arweiniad a rheoli, datblygiad proffesiynol a hyfforddiant seiliedig ar sgiliau. Rydym hefyd yn cynnig cyrsiau mewn meysydd fel diogelu data, urddas yn y gweithle, cydraddoldeb ac amrywiaeth ac iechyd a diogelwch i sicrhau cydymffurfiaeth â deddfwriaeth berthnasol, yn ogystal â chyfleoedd datblygu personol yn ôl yr angen.

Mae prentisiaethau'n parhau i gael eu cynnig yn Big Pit i hyfforddi tywysyddion pyllau glo a gweithwyr peirianeg mecanyddol a thrydanol, ac yn yr Adran Ystadau a'r Uned Adeiladau Hanesyddol yn Sain Ffagan i fynd i'r afael â phrinder sgiliau ac i weithredu cynlluniau olyniaeth yn y meysydd hyn. Mae ein Strategaeth Datblygu Pobl yn amlinellu sut byddwn yn cynyddu nifer y prentisiaid ar draws y sefydliad yn ystod y pum mlynedd nesaf.

Data ar Absenoldeb Salwch

Mae gennym bolisiau i gefnogi'r gwaith o reoli presenoldeb yn y gwaith. Mae pob absenoldeb yn cael ei gofnodi a'i fonitro gan reolwyr llinell a'r Adran Adnoddau Dynol. 3.86% neu 8.17 diwrnod oedd lefel yr absenoldeb ar gyfer y flwyddyn hyd 31 Mawrth 2019 (5.08% neu 10.94 diwrnod yn 2017/18). Rydym wedi gweithio gyda rheolwyr llinell i roi sylw i'r cyfraddau uchel o absenoldeb, i reoli presenoldeb yn ofalus ac i sicrhau bod cyfweiliadau dychwelyd i'r gwaith yn cael eu cynnal mewn modd cyson. Er bod gostyngiad sylweddol mewn absenoldeb o gymharu â'r llynedd, mae'r lefel yn parhau i fod yn uwch na Cyrff a Noddir gan Lywodraeth Cymru eraill ac rydym yn cymryd camau pellach i fynd i'r afael â hyn.

Yn ystod 2018/19 gwnaethom ganolbwyntio ar godi ymwybyddiaeth o iechyd meddwl. Gwnaethom gymryd rhan ym Mynegai Gweithle Mind am y tro cyntaf. Bydd y canlyniadau'n llywio'r camau y gallwn eu rhoi ar waith i gefnogi'r staff gyda'u llesiant meddwl. Rydym wedi cynnal rhaglenni hyfforddi mewn ymwybyddiaeth o iechyd meddwl, ymwybyddiaeth ofalgar a gwydnwch a chymorth cyntaf iechyd meddwl.

I gefnogi ein prosesau rheoli presenoldeb a hybu lles, rydym yn cynnig Rhaglen Cymorth i Weithwyr, sef gwasanaeth annibynnol a chyfrinachol am ddim sydd ar gael i bob aelod o staff. Mae'r rhaglen yn cynnig cyngor, gwybodaeth, cwnsela arbenigol a chefnogaeth. Ymhlith y gwasanaethau a gynigir mae cwnsela dros y ffôn, adnoddau i reolwyr, cwnsela wyneb yn wyneb a gwasanaeth gwybodaeth ar-lein.

Adroddiad ar Daliadau Cydnabyddiaeth

Mae gennym strwythur cyflogau a graddfeydd y cytunwyd arno, a chyflwynwyd hwn er mwyn sicrhau bod pawb yn cael eu trin yn deg ac yn gyfartal. Mae'n cwmpasu pob gweithiwr cyflogedig, ac eithrio'r Cyfarwyddwr Cyffredinol, gan mai Llywodraeth Cymru sy'n cytuno ar delerau ac amodau ei benodiad ef.

Bob blwyddyn, rydym yn ystyried ein pecyn cyflogau ac yn datblygu cynnig cylch cyflog, a gyflwynir i Lywodraeth Cymru i'w gymeradwyo ac sy'n sail i drafodaethau gyda'r undebau llafur cydnabyddedig. Mae pecyn cyflogau ac amodau diwygiedig ar gyfer y sefydliad cyfan yn deillio o hyn. Rhaid cydymffurfio â'r pecyn hwn tan y cylch trafod nesaf. Mae cynyddrannau blynyddol o dan y cylch cyflog yn dibynnu ar y system o adolygiadau datblygiad personol.

Mae'r trefniadau ar gyfer cyflog y Cyfarwyddwr Cyffredinol wedi newid eleni. Yn hytrach na bod yn gymwys am fonws blynyddol, bydd unrhyw godiad yng nghyflog y Cyfarwyddwr Cyffredinol yn cael ei ystyried bellach fel rhan o'r cylch cyflog blynyddol, fel yw'r achos i bob aelod arall o'r staff.

Rhestrir y cyfarwyddwyr ar dudalen 20. Mae rhagor o fanylion am eu taliadau a'u buddion pensiwn i'w gweld isod ac mae'r wybodaeth honno'n destun archwiliad. Nid oes unrhyw un o'r cyfarwyddwyr ar gytundeb tymor penodol, a chyflogir pob un, heblaw'r Cyfarwyddwr Cyffredinol, o dan amodau a thelerau safonol Amgueddfa Cymru. Mae unrhyw newidiadau i amodau a thelerau'r Cyfarwyddwr Cyffredinol yn amodol ar gytundeb y Pwyllgor Penodiadau a Chyflogau a (lle y bo'n briodol) Llywodraeth Cymru. Nodir y berthynas rhwng taliad y cyfarwyddwr sy'n ennill y cyflog uchaf yn y sefydliad a thaliad canolrifol gweithlu'r sefydliad hwnnw isod.

12 mis yw'r cyfnod rhybudd ar gyfer y Cyfarwyddwr Cyffredinol, a chwe mis fel arfer ar gyfer y cyfarwyddwyr eraill. Dyma ddyddiadau cychwyn cyflogaeth y gyfarwyddiaeth gyfredol fel cyfarwyddwyr:

David Anderson (Cyfarwyddwr Cyffredinol)	11 Hydref 2010
Janice Lane	3 Medi 2012
Neil Wicks	27 Mehefin 2011
Nia Williams	17 Hydref 2016

Mae ein trefniant dileu swyddi safonol yn cynnwys darpariaeth ar gyfer iawndal am derfynu swydd yn gynnar. Mae manylion unrhyw daliadau diswyddo a wnaed i weithwyr cyflogedig yn ystod y flwyddyn i'w gweld yn nodyn 8 i'r cyfrifon.

Mae'r costau gweithredu'n cynnwys £40,000 (£19,000 yn 2017/18) ar gyfer staff asiantaeth a £14,000 (£5,000 yn 2017/18) ar gyfer staff ymgynghorol. Ni chyflogwyd

unrhyw unigolion yn 2018/19 na 2017/18 o dan drefniadau 'oddi ar y gyflogres' am fwy na £220 y dydd ac am gyfnod hwy na chwe mis.

Taliadau Cydnabyddiaeth a Buddion Pensiwn y Cyfarwyddwyr

Cyfanswm Ffigur y Taliadau Cydnabyddiaeth					
	Band cyflog 2018/19 (2017/18) £'000	Band bonws 2018/19 (2017/18) £'000	Buddion mewn nwyddau 2018/19 (2017/18) £'000	Buddion pensiwn 2018/19 (2017/18) £'000	Cyfanswm band 2018/19 (2017/18) £'000
David Anderson Cyfarwyddwr Cyffredinol	100-105 (95-100)	- -	- -	22 (22)	125-130 (120-125)
Neil Wicks Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau Corfforaethol, Dirprwy Gyfarwyddwr Cyffredinol	80-85 (80-85)	- -	- -	10 (8)	90-95 (85-90)
Janice Lane Cyfarwyddwr Datblygu Oriolau a Phrofiad Ymwelwyr	75-80 (70-75)	- -	- -	9 (8)	85-90 (80-85)
Stephanos Mastoris Cyfarwyddwr Gweithrediadau Dros Dro	- (15-20)	- -	- -	- (5)	- (20-25)
Richard Bevins Cydyfarwyddwr Casgliadau ac Ymchwil	10-15 (65-70)	- -	- -	3 (15)	10-15 (80-85)
Diane Gwilt Cydyfarwyddwr Casgliadau ac Ymchwil	10-15 (65-70)	- -	- -	1 (8)	10-15 (75-80)
Nia Williams Cyfarwyddwr Addysg ac Ymgysylltu	65-70 (60-65)	- -	- -	7 (6)	75-80 (65-70)
Steve Burrow Cyfarwyddwr Casgliadau ac Ymchwil	35-40 (-)	- -	- -	3 (-)	40-45 -

Mae'r holl gyfarwyddwyr yn aelodau cyffredin o'r cynllun pensiwn. Cyfrifwyd gwerth y buddion pensiwn a gronwyd yn ystod y flwyddyn yn y tabl uchod gan ddilyn canllawiau Hysbysiad Pensiwn Cyflogwr 452 Swyddfa'r Cabinet, trwy luosi'r gwir gynnydd mewn pensiwn ag 20 ac ychwanegu'r gwir gynnydd mewn unrhyw gyfandaliad, heb gynnwys cyfraniadau a wnaed gan yr unigolyn. Nid yw'r cynnydd gwirioneddol yn cynnwys cynnydd oherwydd chwyddiant nac unrhyw gynnydd neu ostyngiad oherwydd trosglwyddo hawliau pensiwn.

Cyflogwyd y cyfarwyddwyr trwy gydol 2017/18 a 2018/19, ac eithrio:

- Richard Bevins, a adawodd y swydd ar 31 Mai 2018, gan barhau i gael ei gyflogi fel Ceidwad y Gwyddorau Naturiol. Roedd ei enillion fel Cydyfarwyddwr Casgliadau ac Ymchwil yn cynnwys y cyflog sylfaenol fel y'i nodir uchod. Ei gyflog blynyddol fel Cydyfarwyddwr Casgliadau ac Ymchwil yn ystod 2018/19 oedd rhwng £70,000 a £75,000, ac yn ystod 2017/18 roedd hwn rhwng £65,000 a £70,000.
- Gadawodd Diane Gwilt y swydd ar 31 Mai 2018, gan barhau i gael ei chyflogi fel Ceidwad y Gwasanaethau Casgliadau. Roedd ei henillion fel Cydyfarwyddwr Casgliadau ac Ymchwil yn cynnwys y cyflog sylfaenol fel y'i nodir uchod. Ei chyflog blynyddol fel Cydyfarwyddwr Casgliadau ac Ymchwil yn ystod 2018/19 oedd rhwng £70,000 a £75,000, ac yn ystod 2017/18 roedd hwn rhwng £65,000 a £70,000.
- Ymgwymerodd Steve Burrow â'r swydd ar 21 Mai 2018, a gadawodd y swydd ar 23 Rhagfyr 2018, gan barhau i gael ei gyflogi fel Pennaeth Adeiladau Hanesyddol. Roedd ei enillion fel Cydyfarwyddwr Casgliadau ac Ymchwil yn cynnwys y cyflog sylfaenol

fel y'i nodir uchod. Ei gyflog blynyddol fel Cydgyfarwyddwr Casgliadau ac Ymchwil yn ystod 2018/19 oedd rhwng £60,000 a £65,000. Bu swydd y Cyfarwyddwr Casgliadau ac Ymchwil yn wag tan ddiwedd y flwyddyn, a bwriedir recriwtio ar ei chyfer yn ystod 2019/20.

- Gadawodd Stephanos Mastoris y swydd ar 30 Mehefin 2017, gan barhau i gael ei gyflogi fel Pennaeth Amgueddfa Genedlaethol y Glannau a Phennaeth Amgueddfeydd. Roedd ei enillion fel Cyfarwyddwr Gweithrediadau Dros Dro yn cynnwys y cyflog sylfaenol fel y'i nodir uchod. Ei gyflog blynyddol fel Cyfarwyddwr Gweithrediadau Dros Dro yn ystod 2017/18 oedd rhwng £70,000 a £75,000. Disodlwyd swydd y Cyfarwyddwr Gweithrediadau gan swydd y Cyfarwyddwr Datblygu Oriolau a Phrofiad Ymwelwyr yn 2017/18.

Roedd enillion y Cyfarwyddwr Cyffredinol yn cynnwys cyflog sylfaenol o £102,500 (£100,000 yn 2017/18). Newidiodd y trefniadau ar gyfer cyflog y Cyfarwyddwr Cyffredinol yn ystod 2018/19. Yn flaenorol, roedd y Cyfarwyddwr Cyffredinol yn gymwys i gael bonws anghyfunol ar sail perfformiad. Ildiodd y Cyfarwyddwr Cyffredinol ei hawl i fonws yn ystod 2017/18, felly ni ddyfarnwyd unrhyw fonws. O 2018/19 ymlaen, ni fydd y Cyfarwyddwr Cyffredinol yn gymwys i dderbyn bonws mwyach.

Buddion Pensiwn

	Cynnydd/ (gostyngiad) gwirioneddol mewn pensiwn a chyfandaliad perthnasol ar 60 oed £	Pensiwn a gronnwyd ar 60 oed ar 31 Mawrth 2019 a chyfandaliad perthnasol £	CETV ar 31 Mawrth 19 £'000	CETV ar 31 Mawrth 18 neu ar ddyddiad penodi os yw'n hwyrach £'000	Cynnydd/ (gostyngiad) gwirioneddol mewn CETV uwchlaw cyfraniadau aelodau £'000
David Anderson Cyfarwyddwr Cyffredinol	0-2,500 a chyfandaliad o 5,000-7,500	10,000-15,000 a chyfandaliad o 30,000-35,000	279	236	28
Neil Wicks Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau Corfforaethol, Dirprwy Gyfarwyddwr Cyffredinol	0-2,500 a chyfandaliad o 5,000-7,500	35,000-40,000 a chyfandaliad o 105,000-110,000	677	595	55
Janice Lane Cyfarwyddwr Datblygu Oriolau a Phrofiad Ymwelwyr	0-2,500 a chyfandaliad o 2,500-5,000	25,000-30,000 cyfandaliad 75,000-80,000	482	428	39
Richard Bevins Cydgyfarwyddwr Casgliadau ac Ymchwil	0-2,500 a chyfandaliad o 0-2,500	35,000-40,000 a chyfandaliad o 110,000-115,000	950	959	(17)
Diane Gwilt Cydgyfarwyddwr Casgliadau ac Ymchwil	0-2,500 a chyfandaliad o 0-2,500	25,000-30,000 a chyfandaliad o 75,000-80,000	578	597	(25)
Nia Williams Cyfarwyddwr Addysg ac Ymgysylltu	0-2,500 a chyfandaliad o 2,500-5,000	10,000-15,000 a chyfandaliad o 40,000-45,000	292	255	26
Steve Burrow Cyfarwyddwr Casgliadau ac Ymchwil	0-2,500 a chyfandaliad o 0-2,500	10,000-15,000 a chyfandaliad o 35,000-40,000	230	209	14

Y gwerth trosglwyddo sy'n cyfateb i arian parod (CETV) yw gwerth cyfalaf buddion y cynllun pensiwn a gronnwyd gan aelod ar unrhyw adeg benodol yn ôl asesiad yr actwari. Mae'r cynnydd gwirioneddol yn y CETV yn adlewyrchu'r cynnydd a ariannwyd gan y

cyflogwr. Nid yw'n cynnwys y cynnydd yn y pensiwn a gronnwyd oherwydd chwyddiant, na chyfraniadau a dalwyd gan y gweithwyr cyflogedig (gan gynnwys gwerth unrhyw fuddion a drosglwyddwyd o gynllun pensiwn arall).

Nifer y Gweithwyr Cyflogedig

Nifer cyfartalog y gweithwyr cyflogedig yn 2018/19, ac eithrio gweithwyr a oedd yn rhan o'n trefniadau cronfa lafur, oedd 636 (604 yn 2017/18). Y nifer cyfartalog, gan gynnwys gweithwyr a oedd yn rhan o'n trefniadau cronfa lafur, oedd 850 (804 yn 2017/18).

Roedd nifer cyfartalog y gweithwyr cyflogedig cyfwerth ag amser llawn, gan gynnwys gweithwyr a oedd yn rhan o'n trefniadau cronfa lafur, fel a ganlyn:

	Staff Parhaol	Staff Eraill	Nifer 2018/19	Nifer 2017/18
Is-gwmni Masnachu	37	10	47	45
Codi Arian	7	1	8	8
Addysg ac Ymgysylltu	38	8	46	43
Casgliadau ac Ymchwil	86	8	94	95
Datblygu Oriellau a Phrofiad Ymwelwyr	259	43	302	290
Cymorth	49	7	56	55
	476	77	553	536
	Staff Benywaidd	Staff Gwrywaidd	Rhif 2018/19	Rhif 2017/18
Cyfarwyddwyr	2	3	5	6
Gweithwyr cyflogedig	280	268	548	530
	282	271	553	536

Gweithwyr Cyflogedig (Ac Eithrio Cyfarwyddwyr) ag Enillion Dros £60,000

Roedd deg gweithiwr cyflogedig (chwech yn 2017/18) ag enillion rhwng £60,001 a £69,000 ar gyfer y flwyddyn ac un (dim un yn 2017/18) ag enillion rhwng £70,000 a £79,999. Mae pob un o'r gweithwyr cyflogedig hyn yn aelodau cyffredin o'n cynllun pensiwn. Nid oedd unrhyw weithwyr cyflogedig eraill yn ennill dros £60,000 ac eithrio'r cyfarwyddwyr, a datgelir eu henillion nhw uchod. Mae enillion tri gweithiwr cyflogedig a gyflogwyd fel cyfarwyddwyr am ran o'r flwyddyn wedi'u datgelu yn nhablau Tâl Cydnabyddiaeth y Cyfarwyddwyr uchod am y cyfnod pan oeddent yn gyfarwyddwyr. Roedd eu henillion ar gyfer gweddill y flwyddyn yn is na £60,000 ar gyfer un o'r gweithwyr cyflogedig hyn, a rhwng £60,001 a £69,999 ar gyfer dau o'r gweithwyr cyflogedig hyn.

Canolrif Tâl

Mae'n ofynnol i Gyrrff a Noddir gan Lywodraeth Cymru nodi'r berthynas rhwng tâl y cyfarwyddwr â'r cyflog uchaf yn y sefydliad a chanolrif tâl gweithlu'r sefydliad. Graddfa tâl y Cyfarwyddwr Cyffredinol, sef y cyfarwyddwr â'r cyflog uchaf yn 2018/19, oedd £100,000 – £105,000 (£95,000 – £100,000 yn ystod 2017/18). Roedd hyn 4.3 gwaith yn fwy (4.3 gwaith yn fwy yn 2017/18) na chanolrif tâl y gweithlu, sef £23,786 (£22,778 yn 2017/18). Ni wnaeth yr un gweithiwr cyflogedig dderbyn mwy o dâl na'r Cyfarwyddwr Cyffredinol yn 2018/19 na 2017/18. Roedd y tâl (heb gynnwys y cyfarwyddwyr) yn amrywio o £16,934 i £75,477 (£16,320 i £67,664 yn 2017/18). Mae cyfanswm y tâl yn cynnwys cyflog, tâl anghyfunol sy'n seiliedig ar berfformiad, a buddion mewn nwyddau. Nid yw'n cynnwys taliadau diswyddo, cyfraniadau pensiwn y cyflogwr, na'r gwerth trosglwyddo pensiwn sy'n

gyfwerth ag arian parod. Nid yw gweithwyr a gyflogir yn unol â'n trefniadau cronfa lafur wedi'u cynnwys wrth gyfrifo'r canolrif cyflog.

	2018/19	2017/18
	100,000-	95,000-
Band yr unigolyn â'r tâl uchaf yn y sefydliad	105,000	100,000
Cyfanswm y canolrif	23,786	22,778
Cymhareb	4.3	4.3

David Anderson
Swyddog Cyfrifyddu a Chyfarwyddwr
Cyffredinol
Cymeradwywyd a llofnodwyd ar
11 Gorffennaf 2019

Hywel John
Trysorydd, ar ran y Bwrdd
Ymddiriedolwyr
Cymeradwywyd a llofnodwyd ar
11 Gorffennaf 2019

Adran 2.3: Adroddiad Archwilio

Tystysgrif ac adroddiad archwilydd annibynnol Archwilydd Cyffredinol Cymru i Gynulliad Cenedlaethol Cymru

Adroddiad archwilio ar y datganiadau ariannol

Barn

Rwy'n tystio fy mod wedi archwilio datganiadau ariannol Amgueddfa Cymru ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2019 o dan adran 9 o Ddeddf Amgueddfeydd ac Orielau 1992. Mae'r rhain yn cynnwys y Datganiad Cyfunol o Weithgareddau Ariannol, y Fantolen Gyfunol, a'r Datganiad Llif Arian Cyfunol a'r nodiadau cysylltiedig, yn cynnwys crynodeb o bolisiau cyfrifyddu arwyddocaol. Paratowyd y datganiadau ariannol hyn o dan y polisiau cyfrifyddu a ddisgrifir ynddynt. Y fframwaith adrodd ariannol a ddefnyddiwyd i'w paratoi yw'r gyfraith gymwys a'r Datganiad o'r Arfer a Argymhellir (SORP) ar gyfer elusennau (FRS 102).

Yn fy marn i, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun teg a chywir o gyflwr Amgueddfa Cymru ar 31 Mawrth 2019 a'i hincwm net, enillion a cholledion, a llif arian am y flwyddyn a ddaeth i ben; ac
- wedi'u paratoi'n gywir yn unol â chyfarwyddiadau Gweinidogion Cymru a gyhoeddwyd o dan Ddeddf Amgueddfeydd ac Orielau 1992.

Sail y farn

Cynhaliais fy archwiliad yn unol â chyfraith berthnasol a Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU (ISAs (UK)). Mae fy nghyfrifoldebau o dan y safonau hynny wedi'u disgrifio ymhellach yn adran cyfrifoldebau'r archwilydd ar gyfer archwilio datganiadau ariannol fy adroddiad. Rwy'n annibynnol ar y corff yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU, gan gynnwys Safon Foesegol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf fod y dystiolaeth archwilio a gesglais yn ddigonol a phriodol i ddarparu sail i fy marn.

Casgliadau ynghylch busnes hyfyw

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w adrodd ar y materion canlynol o ran yr hyn y mae Safonau Rhyngwladol ar Archwilio (y DU) yn gofyn i mi eu hadrodd i chi:

- pan nad yw'r defnydd o ddull cyfrifyddu ar sail busnes hyfyw i baratoi datganiadau ariannol yn briodol; neu
- pan nad yw'r Swyddog Cyfrifyddu wedi datgelu yn y datganiadau ariannol unrhyw ansicrwydd o bwys a nodwyd a allai fwrw amheuaeth sylweddol ar allu'r corff i barhau i fabwysiadu'r dull cyfrifyddu ar sail busnes hyfyw am gyfnod o ddeuddeg mis o leiaf o'r dyddiad y cafodd y datganiadau ariannol eu hawdurdodi i'w defnyddio.

Gwybodaeth arall

Mae'r Swyddog Cyfrifyddu'n gyfrifol am yr wybodaeth arall yn yr adroddiad blynyddol a'r cyfrifon. Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys yr wybodaeth sydd wedi'i chynnwys yn yr adroddiad blynyddol ac eithrio'r datganiadau ariannol a fy adroddiad archwilydd i ar y rhain. Nid yw fy marn ar y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall ac nid wyf yn rhoi unrhyw fath o gasgliad sicrwydd arnynt ac eithrio i'r graddau a nodir yn benodol yn fy adroddiad.

O ran fy archwiliad o'r datganiadau ariannol, fy nghyfrifoldeb i yw darllen yr wybodaeth arall i nodi anghysonderau o bwys gyda'r datganiadau ariannol archwiliedig ac i nodi unrhyw wybodaeth sy'n ymddangos yn anghywir yn seiliedig ar y wybodaeth a gefais wrth

gyflawni'r archwiliad neu sy'n anghyson â'r wybodaeth honno. Os deuf yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau neu anghysonderau o bwys, byddaf yn ystyried eu goblygiadau ar gyfer fy adroddiad.

Barn ar reoleidd-dra

Yn fy marn i, ym mhob ffordd o bwys, mae'r gwariant a'r incwm yn y datganiadau ariannol wedi cael eu defnyddio at y dibenion a fwriadwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ac mae'r trafodion ariannol sydd wedi'u cofnodi yn y datganiadau ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodiadau sy'n eu llywodraethu.

Adroddiad ar ofynion eraill

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, mae'r rhan o'r Adroddiad ar Daliadau Cydnabyddiaeth sydd i'w harchwilio wedi'i pharatoi'n gywir yn unol â chyfarwyddiadau Gweinidogion Cymru a wneir o dan Ddeddf Amgueddfeydd ac Oriolau 1992.

Yn fy marn i, ar sail y gwaith a wnaed yn ystod fy archwiliad:

- mae'r wybodaeth a roddwyd yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar gyfer y flwyddyn ariannol y mae'r datganiadau ariannol yn cael eu paratoi ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol wedi'i baratoi yn unol â chanllawiau Gweinidogion Cymru;
- mae'r wybodaeth a roddwyd yn yr Adroddiad Perfformiad ar gyfer y flwyddyn ariannol y mae'r datganiadau ariannol yn cael eu paratoi ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Adroddiad Perfformiad wedi'i baratoi yn unol â Deddf Amgueddfeydd ac Oriolau 1992.

Materion yr adroddaf arnynt gydag eithriad

Yn sgil gwybodaeth am y corff a dealltwriaeth ohono a'i amgylchedd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi unrhyw gamddatganiadau o bwys yn yr Adroddiad Perfformiad na'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w adrodd ynglŷn â'r materion canlynol yr wyf yn adrodd wrthy ch amdanynt os, yn fy marn i:

- nad yw cofnodion cyfrifyddu digonol wedi'u cadw;
- nad yw'r datganiadau ariannol a'r rhan o'r Adroddiad ar Daliadau Cydnabyddiaeth sydd i'w harchwilio yn cyd-fynd â'r cofnodion a'r datganiadau cyfrifyddu;
- nad yw gwybodaeth a bennir gan Weinidogion Cymru ynghylch cydnabyddiaeth ariannol a thrafodion eraill wedi'i datgelu; neu
- nad wyf wedi derbyn pob gwybodaeth ac esboniad sy'n ofynnol ar gyfer fy archwiliad.

Adroddiad

Nid oes gennyf unrhyw sylwadau i'w cyflwyno ar y datganiadau ariannol hyn.

Cyfrifoldebau

Cyfrifoldebau y Swyddog Cyfrifyddu am y datganiadau ariannol

Fel yr eglurwyd yn llawnach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau'r Bwrdd Ymddiriedolwyr a'r Cyfarwyddwr Cyffredinol, mae'r Swyddog Cyfrifyddu'n gyfrifol am baratoi'r datganiadau ariannol yn unol â Deddf Amgueddfeydd ac Orielau 1992 a chyfarwyddiadau a wneir gan Weinidogion Cymru oddi tani, am fod yn fodlon eu bod yn rhoi barn wir a theg, ac am y cyfryw reolaeth fewnol y mae'r Swyddog Cyfrifyddu'n penderfynu sydd ei hangen er mwyn gallu paratoi datganiadau ariannol sy'n rhydd o gamddatganiad o bwys, boed trwy dwyll neu gamgymeriad.

Wrth baratoi'r datganiadau ariannol, mae'r Swyddog Cyfrifyddu'n gyfrifol am asesu gallu'r corff i barhau fel busnes hyfyw, gan ddatgelu fel y bo'n berthnasol faterion sy'n gysylltiedig â busnes hyfyw a defnyddio'r dull cyfrifyddu ar sail busnes hyfyw oni bai yr ystyrir bod hynny'n amhriodol.

Cyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol

Fy nod yw cael sicrwydd rhesymol am a yw'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd yn rhydd o gamddatganiad o bwys, boed drwy dwyll neu gamgymeriad, a chyhoeddi adroddiad archwilydd sy'n cynnwys fy marn. Mae sicrwydd rhesymol yn lefel sicrwydd uchel, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gynhaliwyd yn unol â'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio (y DU) bob amser yn datgelu camddatganiad o bwys pan fydd yn bodoli. Gall camddatganiadau godi o dwyll neu gamgymeriad ac maent yn cael eu hystyried o bwys os gellid disgwyl yn rhesymol y byddent, ar eu pen eu hunain neu gyda'i gilydd, yn dylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr a wnaed ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Mae disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd ar gyfer archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol yn www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o fy adroddiad fel archwilydd.

Cyfrifoldebau am reoleidd-dra

Mae'r Swyddog Cyfrifyddu'n gyfrifol am sicrhau rheoleidd-dra trafodiadau ariannol.

Rwy'n casglu digon o dystiolaeth er mwyn cael sicrwydd rhesymol fod y gwariant a'r incwm wedi'u defnyddio at y dibenion a fwriadwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru a bod y trafodion ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodiadau sy'n eu llywodraethu.

Adrian Crompton
Archwilydd Cyffredinol Cymru
15 Gorffennaf 2019

24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

Cyfrifoldeb y Swyddog Cyfrifyddu yw hygredd gwefan Amgueddfa Cymru a'r gwaith o gynnal y wefan honno; nid yw'r gwaith a gyflawnir gan archwilwyr yn cynnwys ystyriaeth o'r materion hyn ac, yn unol â hynny, nid yw archwilwyr yn derbyn unrhyw gyfrifoldebau am unrhyw newidiadau a allai fod wedi cael eu cyflwyno i'r datganiadau ariannol ers eu cyflwyno'n wreiddiol ar y wefan.

Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru wedi ardystio ac adrodd ar y cyfrifon hyn yn y ffurf y cawsant eu drafftio'n wreiddiol. Cyfieithiad o'r fersiwn Saesneg gwreiddiol yw'r fersiwn hwn. Amgueddfa Cymru sydd yn gyfrifol am gywirdeb y cyfieithiad, nid yr Archwilydd Cyffredinol.

DATGANIAD CYFUNOL O WEITHGAREDDAU ARIANNOL AM Y FLWYDDYN A DDAETH I BEN AR 31 MAWRTH 2019

Nodiadau	Cronfeydd Cyhoeddus		Cronfeydd Preifat		Ailddatganedig		
	Cyfyngedig £'000	nghyfyngedig £'000	Cyfyngedig £'000	nghyfyngedig £'000	2018/19 Cyfanswm £'000	2017/18 Cyfanswm £'000	
INCWM A GWADDOLION O:							
Rhoddion a Chymynroddion							
Grantiau	3	1,223	23,343	0	0	24,566	29,466
Rhoddion a Chymynroddion	4	5	0	1,033	603	1,641	1,866
		1,228	23,343	1,033	603	26,207	31,332
Gweithgareddau Masnachu eraill	5	0	4,040	0	0	4,040	3,250
Incwm o Fuddsoddiadau				92	21	113	79
Incwm Arall	6	0	1,534	30	5	1,569	1,962
CYFANSWM INCWM A GWADDOLION		1,228	28,917	1,155	629	31,929	36,623
GWARIANT AR:							
Codi arian							
Gwariant ar Godi Rhoddion a Chymynroddion		0	598	29	64	691	660
Gwariant ar Weithgareddau Masnachu Eraill	5	0	3,143	0	0	3,143	2,606
		0	3,741	29	64	3,834	3,266
Gweithgareddau Elusennol:							
Addysg ac Ymgysylltu		200	2,777	19	1	2,997	2,782
Casgliadau ac Ymchwil		1,149	6,511	144	4	7,808	6,597
Datblygu Oriellau a Phrofiad Ymwelwyr		989	14,772	93	12	15,866	14,797
Llywodraethu		0	544	0	0	544	522
		2,338	24,604	256	17	27,215	24,698
Arall:							
Costau Cyllid Pensiwn	18e	0	910	0	0	910	867
CYFANSWM GWARIANT		2,338	29,255	285	81	31,959	28,831
Cyfran o fenter ar y cyd	9	(108)	0	0	0	(108)	(108)
Enillion Net ar Fuddsoddiadau	12	0	0	134	30	164	20
INCWM/GWARIANT NET		(1,218)	(338)	1,004	578	26	7,704
ENILLION/(COLLEDION) ERAILL A GYDNABYDDIR:							
Enillion ar ailbriso asedau sefydlog	10	1,592	7	18	5	1,622	7,344
(Colledion) Actiwaraidd ar y cynllun pensiwn â buddion diffiniedig	18d	0	13,622	0	0	13,622	(3,562)
		374	13,291	1,022	583	15,270	11,486
SYMUDIAD NET MEWN CRONFEYDD		374	13,291	1,022	583	15,270	11,486
CYSONI CRONFEYDD:							
Cyfanswm y Cronfeydd a Ddygwyd Ymlaen	19	131,020	(30,121)	13,891	1,963	116,753	105,267
CYFANSWM Y CRONFEYDD A GARIWYD YMLAEN	19	131,394	(16,830)	14,913	2,546	132,023	116,753

Mae'r Datganiad o Weithgareddau Ariannol uchod yn cynnwys yr holl enillion a cholledion cydnabyddedig

Mae'r holl weithgareddau yn parhau.

Y cynnydd net anghyfunol mewn cronfeydd a gofnodwyd yn Natganiad o Weithgareddau Ariannol Amgueddfa Cymru yn ystod 2018/19 oedd £15,279,000 (cynnydd o £11,496,000 yn 2017/18).

Mae cymaryddion y flwyddyn flaenorol ar gyfer gwariant ar weithgareddau elusennol ac enillion ar ailbriso asedau sefydlog wedi'u hailddatgan. Nid oes effaith gyffredinol ar symudiadau net mewn cronfeydd.

Mae'r nodiadau ar dudalennau 47 i 70 yn rhan o'r cyfrifon hyn.

MANTOLEN GYFUNOL AR 31 MAWRTH 2019

	Nodiadau	Amgueddfa Cymru		Cyfunol	
		Cyfrifon ailddatganedig		Cyfrifon ailddatganedig	
		2019	2018	2019	2018
		£'000	£'000	£'000	£'000
ASEDAU SEFYDLOG					
Asedau Diriaethol	10	110,331	107,873	110,397	107,953
Asedau Treftadaeth	11	24,110	23,455	24,110	23,455
Cyfran o'r Fenter ar y Cyd:	9				
Cyfran o asedau gros		9,234	9,341	9,234	9,341
Cyfran o rwymedigaethau gros		(2)	(1)	(2)	(1)
		<u>9,232</u>	<u>9,340</u>	<u>9,232</u>	<u>9,340</u>
Buddsoddiadau	12	3,068	2,945	3,068	2,945
		<u>146,741</u>	<u>143,613</u>	<u>146,807</u>	<u>143,693</u>
ASEDAU CYFREDOL					
Stoc	13	9	14	236	230
Dyledion sy'n daladwy o fewn un flwyddyn	14	4,644	3,920	2,939	3,057
Buddsoddiadau	21	791	785	791	785
Arian yn y banc ac arian parod	21	9,637	10,593	11,331	11,423
		<u>15,081</u>	<u>15,312</u>	<u>15,297</u>	<u>15,495</u>
RHWYMEDIGAETHAU CYFREDOL					
Credydwy'r sy'n daladwy o fewn un flwyddyn	15	(3,854)	(2,363)	(4,044)	(2,525)
		<u>11,227</u>	<u>12,949</u>	<u>11,253</u>	<u>12,970</u>
CYFANSWM ASEDAU HEB RWYMEDIGAETHAU CYFREDOL		<u>157,968</u>	<u>156,562</u>	<u>158,060</u>	<u>156,663</u>
CREDYDWYR					
Symiau sy'n ddyledus ar ôl un flwyddyn	16	(500)	(1,900)	(500)	(1,900)
Darpariaethau	17	0	(569)	0	(569)
		<u>157,468</u>	<u>154,093</u>	<u>157,560</u>	<u>154,194</u>
ASEDAU NET HEB GYNNWYS PENSIWN ATEBOLRWYDD CYNLLUN		<u>157,468</u>	<u>154,093</u>	<u>157,560</u>	<u>154,194</u>
Diffyg yn y cynllun pensiwn â buddion wedi'u diffinio	18a	(25,537)	(37,441)	(25,537)	(37,441)
		<u>131,931</u>	<u>116,652</u>	<u>132,023</u>	<u>116,753</u>
ASEDAU NET YN CYNNWYS PENSIWN ATEBOLRWYDD CYNLLUN		<u>131,931</u>	<u>116,652</u>	<u>132,023</u>	<u>116,753</u>
CYLLID	19				
Cyllid Cyhoeddus Cyfyngedig – Incwm		112,316	113,534	112,316	113,534
Cyllid Cyhoeddus Cyfyngedig – Ailbrisió		19,078	17,486	19,078	17,486
Cyfanswm Cyllid Cyhoeddus Cyfyngedig		<u>131,394</u>	<u>131,020</u>	<u>131,394</u>	<u>131,020</u>
Cyllid Cyhoeddus Anghyfyngedig – Incwm		8,550	7,161	8,642	7,262
Cyllid Cyhoeddus Anghyfyngedig – Ailbrisió		65	58	65	58
Cronfa Bensiwn		(25,537)	(37,441)	(25,537)	(37,441)
Cyfanswm Cyllid Cyhoeddus Anghyfyngedig		<u>(16,922)</u>	<u>(30,222)</u>	<u>(16,830)</u>	<u>(30,121)</u>
Cyllid Preifat Cyfyngedig – Incwm		14,636	13,632	14,636	13,632
Cyllid Preifat Cyfyngedig – Ailbrisió		277	259	277	259
Cyfanswm Cyllid Preifat Cyfyngedig		<u>14,913</u>	<u>13,891</u>	<u>14,913</u>	<u>13,891</u>
Cyllid Preifat Anghyfyngedig – Incwm		2,466	1,888	2,466	1,888
Cyllid Preifat Anghyfyngedig – Ailbrisió		80	75	80	75
Cyfanswm Cyllid Preifat Anghyfyngedig		<u>2,546</u>	<u>1,963</u>	<u>2,546</u>	<u>1,963</u>
		<u>131,931</u>	<u>116,652</u>	<u>132,023</u>	<u>116,753</u>

Llofnodwyd ar ran y rymddiriedolwyr gan

David Anderson
Swyddog Cyfrifyddu a Chyfarwyddwr Cyffredinol
Cymeradwywyd a llofnodwyd ar 11 Gorffennaf 2019

Hywel John
Trysorydd, ar ran y Bwrdd Ymddiriedolwyr
Cymeradwywyd a llofnodwyd ar 11 Gorffennaf 2019

Mae cymaryddion y flwyddyn flaenorol wedi'u aildatgan ar gyfer Cyllid Cyhoeddus Cyfyngedig – Incwm a Chyllid Cyhoeddus Cyfyngedig – Ailbrisió.

Nid oes effaith gyffredinol ar y cyllid a ddygwyd ymlaen.

Mae'r nodiadau ar dudalennau 47 i 70 yn rhan o'r cyfrifon hyn.

DATGANIAD LLIF ARIAN CYFUNOL AR GYFER Y FLWYDDYN A DDAETH I BEN AR 31 MAWRTH 2019

Nodiadau	Datganiad Llif Arian Cyfunol					2018/19 Cyfanswm £'000	2017/18 Cyfanswm £'000
	Cyllid cyhoeddus		Cyllid preifat		Cyfanswm		
	Cyfyngedig £'000	Anghyfyngedig £'000	Cyfyngedig £'000	Anghyfyngedig £'000			
Mewnlif Arian Net o Weithgareddau Gweithredu	20	713	795	233	556	2,297	7,945
Llifau Arian o Weithgareddau Buddsoddi:							
Prynu asedau sefydlog diriaethol		(1,288)	(780)	0	0	(2,068)	(3,081)
Prynu asedau treftadaeth		(73)	(6)	0	0	(79)	(121)
Gwerthiant net buddsoddiadau		0	0	33	8	41	0
Arian Net a ddarparwyd gan / (defnyddiwyd mewn) Gweithgareddau Buddsoddi		(1,361)	(786)	33	8	(2,106)	(3,202)
Llifau arian o Weithgareddau Ariannu:							
Ad-dalu benthyciadau		0	(306)	0	0	(306)	(22)
Mewnlif arian o fenthyciadau newydd		0	29	0	0	29	295
Arian Net a ddarparwyd gan / (defnyddiwyd mewn) Gweithgareddau Ariannu		0	(277)	0	0	(277)	273
(Gostyngiad)/Cynnydd mewn Arian		(648)	(268)	266	564	(86)	5,016
Arian a symiau cyfwerth ag arian ar ddechrau'r flwyddyn		(1,162)	6,953	5,256	1,161	12,208	7,192
Arian a symiau cyfwerth ag arian ar ddiwedd y flwyddyn	21	(1,810)	6,685	5,522	1,725	12,122	12,208

Nodiadau	Datganiad Llif Arian Amgueddfa Cymru					2018/19 Cyfanswm £'000	2017/18 Cyfanswm £'000
	Cyllid cyhoeddus		Cyllid preifat		Cyfanswm		
	Cyfyngedig £'000	Anghyfyngedig £'000	Cyfyngedig £'000	Anghyfyngedig £'000			
Mewnlif Arian Net o Weithgareddau Gweithredu	20	713	(84)	233	556	1,418	7,948
Llifau Arian o Weithgareddau Buddsoddi:							
Prynu asedau sefydlog diriaethol		(1,288)	(765)	0	0	(2,053)	(3,028)
Prynu asedau treftadaeth		(73)	(6)	0	0	(79)	(121)
Gwerthiant net buddsoddiadau		0	0	33	8	41	0
Arian Net a ddarparwyd gan / (defnyddiwyd mewn) Gweithgareddau Buddsoddi		(1,361)	(771)	33	8	(2,091)	(3,149)
Llifau Arian o Weithgareddau Ariannu:							
Ad-dalu benthyciadau		0	(306)	0	0	(306)	(22)
Mewnlif arian o fenthyciadau newydd		0	29	0	0	29	295
Arian Net a ddarparwyd gan / (defnyddiwyd mewn) Gweithgareddau Ariannu		0	(277)	0	0	(277)	273
Cynnydd mewn Arian		(648)	(1,132)	266	564	(950)	5,072
Arian a symiau cyfwerth ag arian ar ddechrau'r flwyddyn		(1,162)	6,123	5,256	1,161	11,378	6,306
Arian a symiau cyfwerth ag arian ar ddiwedd y flwyddyn	21	(1,810)	4,991	5,522	1,725	10,428	11,378

Mae'r nodiadau ar dudalennau 47 i 70 yn rhan o'r cyfrifon hyn.

Nodiadau i'r Cyfrifon ar gyfer y Flwyddyn a Ddaeth i Ben ar 31 Mawrth 2019

1. Polisiâu Cyfrifyddu

1.1 Y Sail Cyfrifyddu

Paratowyd y cyfrifon o dan y confensiwn cost hanesyddol, a addaswyd i gynnwys ailbrisiad o rai asedau sefydlog diriaethol ar sail eu gwerth i Amgueddfa Cymru. Fe'u paratowyd ar y sail croniadau yn unol â'r Cyfarwyddyd Cyfrifon a gyhoeddwyd gan Weinidogion Cymru gyda chaniatâd y Trysorlys. Heb gyfyngu ar yr wybodaeth a roddir, mae'r cyfrifon yn bodloni gofynion cyfrifyddu a datgelu'r Datganiad o'r Arfer a Argymhellir ar gyfer Elusennau (FRS 102), a gyhoeddwyd gan Gomisiynwyr Elusennau Cymru a Lloegr, a'r datganiadau cyfrifyddu a gyhoeddwyd neu a fabwysiadwyd gan y Bwrdd Safonau Cyfrifyddu, i'r graddau y bo'r gofynion hynny'n briodol. Mae Trysorlys ei Mawrhydi wedi cadarnhau y gallai'r eithriadau yn y Datganiad o'r Arfer a Argymhellir ar gyfer Elusennau (FRS 102) fod yn berthnasol o ran yr angen i ddatgelu cost hanesyddol asedau sefydlog diriaethol.

1.2 Ymgymeriadau'r Fenter ar y Cyd

Mae Amgueddfa Cymru a Dinas a Sir Abertawe yn ddau aelod cyfartal yn Amgueddfa Genedlaethol y Glannau Abertawe (AGGA Cyf), cwmni cyfyngedig dan warant heb gyfalaf cyfranddaliadau. Mae canlyniadau'r fenter ar y cyd wedi'u cynnwys yn y datganiadau ariannol ac fe'u cyfrifwyd gan ddefnyddio'r dull ecwiti o gyfrifyddu. Cymeradwywyd cyfrifon AGGA Cyf ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2019 a chafwyd barn archwilio ddiamed. Mae copi ar gael o'n pencadlys yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd, Parc Cathays, Caerdydd, CF10 3NP.

1.3 Ymgymeriadau'r Is-gwmni

Rydym yn gweithredu is-gwmni masnachu sy'n llwyr eiddo i ni o'r enw Mentrau Amgueddfeydd ac Oriolau Cenedlaethol Cymru (AOCC) Cyf, rhif cwmni 02449244, sydd wedi'i gofrestru yng Nghymru a Lloegr. Mae canlyniadau masnachu'r cwmni wedi'u cynnwys yn y datganiadau ariannol cyfunol gan ddefnyddio'r dull 'fesul llinell'. Mae cyfrifon Mentrau AOCC Cyf ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2019 wedi'u cymeradwyo a derbyniwyd barn archwilio ddiamed. Mae copi ar gael o'n pencadlys yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd, Parc Cathays, Caerdydd, CF10 3NP.

1.4 Incwm ac Adnoddau

Caiff yr holl incwm ei gydnabod yn y Datganiad o Weithgareddau Ariannol os bodlonwyd yr amodau ar gyfer ei dderbyn. Caiff unrhyw grantiau eu credydu ar sail eu derbyn, gan ohirio unrhyw incwm sydd heb ei wario nad yw'n gymorth grant tan y flwyddyn ganlynol. Caiff incwm ar gyfer gwasanaethau ei gredydu wrth ddarparu'r gwasanaeth. Rhoddir cyfrif am roddion a chymynroddion os tybir eu bod yn debygol o fod wedi'u derbyn, fel y diffinnir yn FRS 102.

1.5 Gwariant

Caiff gwariant ei ddosrannu ar draws penaethiaid gwariant ar sail dyraniad uniongyrchol a dosraniad anuniongyrchol yn achos costau cymorth fel y bo'n briodol. Mae gwariant ar Sicrhau Rhoddion a Chymynroddion yn cynnwys pob gwariant sy'n gysylltiedig â chodi arian. Mae gwariant ar Weithgareddau Masnachu Eraill yn cynnwys pob gwariant sy'n gysylltiedig â'r is-gwmni masnachu. Mae gwariant ar weithgareddau elusennol yn cynnwys pob gwariant sy'n gysylltiedig â dysgu ac ymgysylltu; casgliadau ac ymchwil; datblygu orielau a phrofiad ymwelwyr; a llywodraethiant. Mae'r costau llywodraethu yn cynnwys yr holl wariant sy'n gysylltiedig â chynllunio corfforaethol a strategol, gwaith y bwrdd a

phwyllgorau, cyswllt â Llywodraeth Cymru, archwiliad mewnol ac allanol, rheoli risg ac adroddiadau statudol, a gwaith cyfrifon.

Mae'r sail ar gyfer dyrannu costau cymorth fel a ganlyn: dyrennir marchnata, cysylltiadau cyhoeddus a'r wasg yn ôl amser canrannol; dyrennir cyllid fesul cyfanswm incwm a chyfanswm gwariant; dyrennir TGCh yn ôl nifer y defnyddwyr cyfrifiaduron; a dyrennir Adnoddau Dynol yn ôl nifer y gweithwyr cyflogedig cyfwerth ag amser llawn.

1.6 Asedau Sefydlog Diriaethol

Mae'r holl eitemau cyfalaf sy'n costio mwy na £10,000 wedi'u cyfalafu. Nid yw eitemau cyfalaf sy'n costio llai na £10,000 yn cael eu cyfalafu, a chânt eu dileu yn ystod y flwyddyn. Cyn 1 Ebrill 2014, roedd eitemau cyfalaf a oedd yn costio mwy na £5,000 yn cael eu cyfalafu.

Mae asedau tir ac adeiladau yn cael eu priso'n broffesiynol bob pum mlynedd ar sail eu gwerth cyfredol o ran y defnydd presennol ohonynt, gan dybio y byddai eiddo'n cael ei werthu fel rhan o fusnes parhaus ac yn cael ei ailbriso trwy ddefnyddio mynegai yn y cyfamser. Caiff enillion adbriso eu cydnabod yn y Datganiad o Weithgareddau Ariannol o dan Enillion/(colledion) ar ailbriso asedau sefydlog, ac eithrio i'r graddau y maent yn gwrthbwysu unrhyw wariant a ddilëwyd yn flaenorol yn y Datganiad o Weithgareddau Ariannol. Os felly, caiff yr enillion eu dirymu o dan bennawd y gwariant perthnasol. Caiff colledion ailbriso eu cydnabod fel traul o dan y pennawd gwariant perthnasol yn y Datganiad o Weithgareddau Ariannol ac eithrio i'r graddau y maent yn gwrthbwysu unrhyw enillion ailbriso blaenorol. Os felly, dangosir y golled o dan Enillion/(colledion) ar yr ailbrisiad o asedau sefydlog. Caiff unrhyw waith cynnal a chadw bob dydd mewn perthynas â'r eiddo hwn ei ddiddymu yn ystod y flwyddyn y cyflawnir y gwaith.

Mae asedau nad ydynt yn ymwneud ag eiddo (h.y. offer a cherbydau, a gosodiadau, ffitiadau a chyfarpar) yn cael eu cadw ar sail cost hanesyddol (neu'r gost ailbriso cyn 1 Ebrill 2010), ac nid ydynt yn cael eu mynegeoio gan mai bywydau economaidd defnyddiol byr neu werthoedd isel (neu'r ddau) sydd gan yr asedau hyn.

Cynhelir adolygiad amhariad blynyddol gan y rheolwyr.

1.7 Asedau Treftadaeth

Diffinnir asedau treftadaeth fel asedau o bwys hanesyddol, celfyddydol neu wyddonol sy'n cael eu cadw at ddibenion hyrwyddo amcanion cadw, cadwraeth ac addysgiadol elusennau, ac sy'n cyfrannu trwy fynediad cyhoeddus at ddiwylliant ac addysg y genedl ar raddfa genedlaethol neu leol. Mae'r asedau hyn yn ganolog i'r gwaith o gyflawni ein hamcanion ac maent yn cynnwys tir, adeiladau, arddangosiadau ac arteffactau. Ers 1 Ebrill 2001, mae asedau treftadaeth a brynwyd neu a gyflwynwyd i ni sydd â gwerth unigol o £5,000 neu fwy, neu £10,000 neu fwy o 1 Ebrill 2014 ymlaen, wedi'u cyfalafu ar sail cost/prisiad hanesyddol. Yn unol â chyfarwyddyd cyfrifon y Trysorlys, nid yw'r asedau a gafwyd cyn 1 Ebrill 2001 wedi'u cyfalafu ac, ym marn yr ymddiriedolwyr, ni ellir cyfiawnhau cost sylweddol priso'r casgliad anferth hwn o asedau treftadaeth (tua 5.3 miliwn o eitemau) ar sail cost/budd. Mae asedau a gyfrannwyd neu a ran-gyfrannwyd yn cael eu priso gan gyfeirio at anfonebau neu ddogfennau eraill os ydynt ar gael, ac fel arall gan staff curadurol.

1.8 Dibrisiant

Caiff dibrisiant ei godi ar asedau sefydlog diriaethol (ac eithrio asedau tir a threftadaeth). Mae'r prif gyfraddau, gan ddefnyddio'r dull llinell syth, fel a ganlyn:

- Caiff adeiladau rhydd-ddaliadol ac eiddo ar brydlesi hir eu dibrisio yn ystod eu hoes ddefnyddiol, sef rhwng 50 a 125 mlynedd.

- Fel y caniateir gan y Datganiad o'r Arfer a Argymhellir ar gyfer Elusennau (FRS 102), nid yw asedau treftadaeth yn cael eu dibrisio. Barn yr ymddiriedolwyr yw bod gwerth gweddilliol gweithiau celf yn uwch na'r gwerth cadw ac mae oes ddefnyddiol ddisgwyliedig asedau treftadaeth eraill mor hir nad yw dibrisiant o bwys.
- Bydd peiriannau, cyfarpar, ffitiadau a gosodiadau'n dibrisio dros gyfnod o rhwng pum a deng mlynedd. Yn achos eitemau penodol sy'n destun newidiadau technegol neu lle bo ffactor darfodol uchel, caiff cyfnod o dair blynedd ei ddefnyddio. Mae'n bosibl y bydd gan rai eitemau penodol eraill gyfnod dibrisio hirach.
- Codir tâl am asedau ar brydles ar sail llinell syth dros dymor y brydles.

1.9 Cronfeydd

Mae cronfeydd cyhoeddus a phreifat anghyfyngedig ar gael i'w defnyddio, yn ôl disgrisiwn yr ymddiriedolwyr, i hyrwyddo ein hamcanion cyffredinol.

Y cronfeydd cyfyngedig cyhoeddus yw'r grantiau cyfalaf a'r grantiau prynu eitemau a geir gan Lywodraeth Cymru a chyrrff eraill y llywodraeth.

Cronfeydd sy'n dibynnu ar gyfyngiadau penodol a osodir gan roddwyr yw'r cronfeydd preifat cyfyngedig a rhaid eu defnyddio yn unol â'r cyfarwyddiadau a gafwyd wrth eu sefydlu.

Mae cronfeydd ailbriso yn cynrychioli enillion/colledion cronnus ar ailbriso asedau sefydlog sy'n codi o 1 Ebrill 2011 ymlaen.

Gellir trosglwyddo arian rhwng cronfeydd ar yr amod mai at ddibenion a bennwyd gan y rhoddwr neu'r corff dyrannu grant yn unig y defnyddir cronfeydd cyfyngedig.

1.10 Stoc

Rydym yn cadw stoc o gyhoeddiadau ac eitemau eraill i'w gwerthu yn ein siopau. Mae'r rhain yn cael eu priso ar isafswm y gost a'r gwerth gwiredadwy net.

1.11 Buddsoddiadau

Dangosir buddsoddiadau yn ôl eu gwerth ar y farchnad. Ein polisi yw cadw cofnodion priso yn gyfredol, felly pan fo buddsoddiadau'n cael eu gwerthu, nid oes enillion na cholledion mewn perthynas â blynyddoedd blaenorol. O ganlyniad, nid yw'r Datganiad o Weithgareddau Ariannol yn gwahaniaethu rhwng addasiadau priso yn ymwneud â gwerthiant a'r rhai yn ymwneud â daliannau sy'n parhau am eu bod yn cael eu trin fel newidiadau yng ngwerth y portffolio buddsoddiad trwy gydol y flwyddyn.

1.12 Croniadau Gwyliau Staff

Rydym yn cydnabod cronïadau o hawliau gwyliau staff nas cymerwyd hyd yma ar ddiwedd y flwyddyn, sy'n cael eu cario ymlaen i'r flwyddyn ganlynol.

1.13 Ymchwil a Datblygu

Caiff gwariant ar ymchwil a datblygu ei osod yn erbyn y Datganiad o Weithgareddau Ariannol ar gyfer y flwyddyn dan sylw.

1.14 Trethiant

Mae Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi wedi rhoi statws elusen i ni, ond codir treth gorfforaeth ar Mentrau AOCC Cyf.

1.15 Pensiynau

Caiff cyfraniadau at Gynllun Pensiwn Amgueddfa Cymru eu codi yn erbyn y Datganiad o Weithgareddau Ariannol er mwyn gwasgaru cost pensiynau dros fywyd gwaith y

gweithwyr. Mae'r tâl a godir ar y Datganiad o Weithgareddau Ariannol yn seiliedig ar gost y gwasanaeth cyfredol fel y'i cyfrifwyd gan actwari'r cynllun.

1.16 Asedau a Rhwymedigaethau Amodol

Nid yw asedau a rhwymedigaethau amodol wedi'u cronni yn y datganiadau cyfrifyddu. Caiff rhwymedigaethau amodol o ran unrhyw hawliau cyfreithiol lle nad oes yswiriant eu cydnabod mewn nodyn i'r cyfrifon, yn yr un modd ag unrhyw asedau a rhwymedigaethau amodol eraill o bwys.

1.17 Costau Taliadau Diswyddo

Caiff taliadau diswyddo a delir yn rhan o'r Cytundeb Dileu Swyddi a Diswyddiadau Cynnar a'r Cynllun Ymddiswyddo â Sicrwydd Cydfuddiannol eu cydnabod yn y cyfnod cyfrifyddu y cafodd y tâl diswyddo ei gymeradwyo'n ffurfiol ynddo a'i gytuno gyda'r gweithiwr cyflogedig.

1.18 Offerynnau Ariannol

Nid yw dyledion masnach yn cynnwys unrhyw log ac maent wedi'u nodi ar eu gwerth enwol a'u gostwng yn ôl lwfansau priodol ar gyfer symiau amcangyfrifedig na ellir eu hadennill.

Mae arian yn cynnwys arian parod ac arian mewn banc dros gyfnod byr ar delerau dim rhybudd. Caiff arian a gedwir am gyfnod byr nad yw ar delerau dim rhybudd ei gynnwys yn y buddsoddiadau asedau cyfredol.

Nid yw'r llog wedi'i osod ar greydau masnach, a chânt eu nodi ar eu gwerth enwol. Cydnabyddir rhwymedigaethau unwaith y bydd rhwymedigaeth gyfreithiol neu adeiladol i wneud taliad i drydydd parti. Yn ôl pob tebyg, bydd angen setliad a gellir mesur swm y rhwymedigaeth mewn modd dibynadwy.

1.19 Darpariaethau

Pan fydd naill ai amseru neu swm y gwariant sydd ei angen yn y dyfodol i setlo'r rhwymedigaeth yn ansicr, caiff ei gydnabod fel darpariaeth yn hytrach na chredydwr. Y swm a gydnabyddir fel darpariaeth yw'r amcangyfrif gorau o'r gwariant sydd ei angen i setlo neu i'w drosglwyddo i drydydd parti ar y dyddiad adrodd. Nodir darpariaethau ar eu gwerth enwol.

2. Datganiad o Weithgareddau Ariannol Cymharol

	Ailddatganedig				2017/18 Total £'000
	Cronfeydd Cyhoeddus		Cronfeydd Preifat		
	Restricted £'000	Unrestricted £'000	Restricted £'000	Unrestricted £'000	
INCWM A GWADDOLION O:					
Rhoddion a Chymynroddion					
Grantiau	5,049	24,417	0	0	29,466
Rhoddion a chymynrodion	34	0	1,297	535	1,866
	5,083	24,417	1,297	535	31,332
Gweithgareddau Masnachu Eraill	0	3,250	0	0	3,250
Incwm o Fuddsoddiadau	0	0	66	13	79
Incwm arall	0	1,945	13	4	1,962
CYFANSWM INCWM A GWADDOLION	5,083	29,612	1,376	552	36,623
GWARIANT AR:					
Codi Arian					
Gwariant ar Godi Rhoddion a Chymynroddion	0	645	12	3	660
Gwariant ar Weithgareddau Masnachu Eraill	0	2,606	0	0	2,606
	0	3,251	12	3	3,266
Gweithgareddau Elusennol:					
Addysg ac Ymgysylltu	54	2,725	2	1	2,782
Casgliadau ac Ymchwil	480	6,100	14	3	6,597
Datblygu Oriolau a Phrofiad Ymwelwyr	299	14,380	19	99	14,797
Llywodraethu	0	522	0	0	522
	833	23,727	35	103	24,698
Arall:					
Costau Cyllid Pensiwn	0	867	0	0	867
CYFANSWM GWARIANT	833	27,845	47	106	28,831
Cyfran o Fenter ar y Cyd	(108)	0	0	0	(108)
Enillion Net ar Fuddsoddiadau	0	0	16	4	20
INCWM/GWARIANT NET	4,142	1,767	1,345	450	7,704
ENILLION/(COLLEDION) ERAILL A GYDNABYDDIR:					
Enillion ar ailbriso asedau sefydlog	7,188	32	96	28	7,344
(Colledion) Actiwaraidd ar y cynllun pensiwn â buddion diffiniedig	0	(3,562)	0	0	(3,562)
SYMUDIAD NET MEWN CRONFEYDD	11,330	(1,763)	1,441	478	11,486
CYSONI CRONFEYDD:					
Cyfanswm y Cronfeydd a Ddygwyd Ymlaen	119,690	(28,358)	12,450	1,485	105,267
CYFANSWM Y CRONFEYDD A GARIWYD YMLAEN	131,020	(30,121)	13,891	1,963	116,753

Rydym wedi ailnodi cymaryddion y flwyddyn flaenorol ar gyfer 2017/18 oherwydd cafodd enillion mynegai eu trin yn anghywir fel enillion ailbriso yn hytrach na dirymiadau o ostyngiadau parhaol. Mae hyn wedi arwain at ostyngiad o £1,241,000 mewn Gwariant ar Weithgareddau Elusennol o dan gronfeydd cyfyngedig cyhoeddus, a gostyngiad cyfatebol mewn Enillion ar ailbriso asedau sefydlog. Nid oes effaith ar symudiadau net mewn cronfeydd.

3. Grantiau Derbyniadwy

	Cyhoeddus		2018/19	2017/18
	Cyfyngedig	Anghyfyngedig		
	£'000	£'000	£'000	£'000
Cymorth Grant Refeniw	0	22,326	22,326	22,607
Cymorth Grant Prynu Eitemau	269	0	269	269
Cymorth Grant Cyfalaf	830	0	830	4,289
Grantiau eraill gan y llywodraeth	124	1,017	1,141	2,301
	1,223	23,343	24,566	29,466

Gwnaethom dderbyn cyfanswm o £23,425,000 (£27,165,000 yn 2017/18) mewn cymorth grant gan Lywodraeth Cymru, sy'n cynnwys y Refeniw, Prynu Eitemau a Chymorth Grant Cyfalaf.

Roedd grantiau eraill y llywodraeth yn cynnwys £607,000 o Gronfa Dreftadaeth y Loteri (£1,682,000 yn 2017/18), gyda £420,000 ohono ar gyfer project ailddatblygu Sain Ffagan, gan gynnwys £98,000 a gydnabuwyd dan gronfeydd cyfyngedig cyhoeddus a £322,000 dan gronfeydd anghyfyngedig cyhoeddus, yn cyfateb i'r dyraniad gwariant project i'r cronfeydd hynny. Roedd grantiau eraill gan y llywodraeth hefyd yn cynnwys £429,000 mewn grantiau gan Lywodraeth Cymru (£515,000 yn 2017/18), grant o £105,000 gan Gyngor Caerdydd (£90,000 yn 2017/18), a grant o £dim gan yr Undeb Ewropeaidd (£14,000 yn 2017/18).

4. Rhoddion a Chymynroddion

	Cronfeydd Cyhoeddus		Cronfeydd Preifat		2018/19	2017/18
	Cyfyngedig	Anghyfyngedig	Cyfyngedig	Anghyfyngedig		
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Asedau a gyfrannwyd	0	0	649	0	649	147
Cymynroddion	0	0	0	1	1	193
Rhoddion eraill	5	0	384	602	991	1,526
	5	0	1,033	603	1,641	1,866

Mae'r asedau a gyfrannwyd yn cynnwys asedau treftadaeth gwerth £649,000 (gweler nodyn 11 am ragor o fanylion). Cafodd pob prisiad o asedau a gyfrannwyd (neu a ran-gyfrannwyd) yn ystod y flwyddyn flaenorol ei gynnal gan staff curadol neu staff cymwys eraill, neu drwy gyfeirio at anfonebau / gohebiaeth derbyn 'yn lle'.

Roedd rhoddion eraill yn cynnwys rhoddion gan ymddiriedolaethau a sefydliadau a dderbyniwyd fel cyfraniadau tuag at brynu sbesimenau, project ailddatblygu Sain Ffagan, a phrojectau eraill. Roedd y rhain yn cynnwys £375,000 gan chwaraewyr Loteri Cod Post y Bobl (£350,000 yn 2017/18), £200,000 gan Sefydliad Hodge (£dim yn 2017/18), a £100,000 gan Sefydliad Clore Duffield (£dim yn 2017/18). (Gwnaethom hefyd dderbyn rhoddion yn 2017/18 o £300,000 gan Sefydliad Garfield Weston, £200,000 gan Sefydliad Foyle, a £200,000 gan Sefydliad Moondance.)

5. Is-gwmni Masnachu

Mae gennym un is-gwmni masnachu sy'n llwyr eiddo i ni, ac sy'n gwmni corfforedig yn y DU. Prif weithgareddau Mentrau AOCC Cyf yw gwerthu nwyddau yn ein holl siopau, arlwy, parcio, trwyddedu delweddau, llogi corfforaethol, gosod eiddo, archebion trwy'r post, derbyniadau o werthu arddangosfeydd neu eu rhoi ar fenthyg, a hawliau ffilmio. Mae Mentrau AOCC Cyf yn dychwelyd ei elw i ni ar ffurf cymorth rhodd. Ceir crynodeb o ganlyniadau'r cwmni isod.

	2018/19	2017/18
	£ '000	£ '000
Trosiant	3,721	3,037
Cost gwerthiannau	(2,728)	(2,225)
Elw Gros	993	812
Treuliau gweinyddoll	(406)	(374)
Incwm gweithredu arall	306	206
El war weithgareddau arferol cyn llog	893	644
Llog derbyniadwy	13	7
Sy'n daladwy	(8)	(7)
Elw ar gyfer y flwyddyn ariannol	898	644
Treth ar elw gweithgareddau arferol	0	0
Elw ar gyfer y flwyddyn ariannol	898	644
Rhodd Cymorth sy'n daladwy i Amgueddfa Cymru	(907)	(654)
Elw a gadwyd ar gyfer y flwyddyn ariannol	(9)	(10)
Cyfanswm asedau	2,213	1,329
Cyfanswm rhwymedigaethau	(2,120)	(1,227)
Cronfeydd cyfranddalwyr	93	102

Mae'r Datganiad Cyfunol o Weithgareddau Ariannol yn cynnwys trosiant yr is-gwmni, incwm gweithredu arall a llog derbyniadwy fel incwm o is-gwmni masnachu, a chost gwerthiannau, costau gweinyddol a llog taladwy fel costau'r is-gwmni masnachu.

6. Incwm Arall

	Cronfeydd Cyhoeddus		Cronfeydd Preifat		2018/19	2017/18
	Cyfyngedig Anghyfyng.	Cyfyngedig Anghyfyng.	Cyfyngedig Anghyfyng.	Cyfyngedig Anghyfyng.		
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addysg, Arddangosfeydd a Chyfryngau Digidol	0	261	0	0	261	281
Casgliadau ac Ymchwil	0	330	0	0	330	651
Gweithredu'r Amgueddfeydd	0	794	0	0	794	914
Cymorth	0	149	30	5	184	116
	0	1,534	30	5	1,569	1,962

7. Cyfanswm Gwariant

(a) Amgueddfa Cymru

	Costau	Dibrisiant-	Costau Cymorth				Ailddatganedig	
	Uniongyrchol	Marchnata, A'r Wasg	Cyllid	TGCh	Adnoddau Dynol	2018/19	2017/18	
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	
Gwariant ar Godi Arian								
Codi Rhoddion a Chymynroddion	606	0	25	13	24	23	691	660
	606	0	25	13	24	23	691	660
Gwariant ar Weithgareddau Elusennol								
Addysg ac Ymgysylltu	2,610	163	66	35	62	61	2,997	2,782
Casgliadau ac Ymchwil	6,458	768	171	92	161	158	7,808	6,597
Datblygu Oriolau a Phrofiad Ymwelwyr	14,142	808	315	170	298	292	16,025	14,956
Llywodraethu	371	0	51	27	48	47	544	522
	23,581	1,739	603	324	569	558	27,374	24,857
Costau Cyllid Pensiwn	910	0	0	0	0	0	910	867
Cyfanswm Gwariant	25,097	1,739	628	337	593	581	28,975	26,384

(b) Wedi'i gyfuno

	Costau	Dibris-	Marchnata	Costau Cymorth			Ailddatganedig	
	Uniongyrchol	iant	a'r Wasg	Cyllid	TGCh	Adnoddau Dynol	2018/19	2017/18
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwariant ar Godi Arian								
Codi Rhoddion a Chymynroddion	606	0	25	13	24	23	691	660
Is-gwmni Masnachu	3,114	29	0	0	0	0	3,143	2,606
	3,720	29	25	13	24	23	3,834	3,266
Gwariant ar Weithgareddau Elusennol								
Addysg ac Ymgysylltu	2,610	163	66	35	62	61	2,997	2,782
Casgliadau ac Ymchwil	6,458	768	171	92	161	158	7,808	6,597
Datblygu Oriolau a Phrofiad Ymwelwyr	13,983	808	315	170	298	292	15,866	14,797
Llywodraethu	371	0	51	27	48	47	544	522
	23,422	1,739	603	324	569	558	27,215	24,698
Costau Cyllid Pensiwn	910	0	0	0	0	0	910	867
Cyfanswm Gwariant	28,052	1,768	628	337	593	581	31,959	28,831

Mae'r swm o £41,553 (£42,134 yn 2017/18) wedi'i gynnwys yn yr adnoddau a wariwyd ar daliadau archwilwyr allanol. Mae hyn yn cynnwys £36,628 (£37,184 yn 2017/18) ar gyfer ffi archwilio Amgueddfa Cymru, £4,350 (£4,350 yn 2017/18) ar gyfer ffi archwilio'r is-gwmni masnachu, a £575 (£600 yn 2017/18) ar gyfer gwaith arall i'r is-gwmni masnachu.

Gwariwyd 66.7% o gyfanswm gwariant y flwyddyn ar gostau staff (66.8% yn 2017/18).

8. Costau Staff

(a) Costau staff yn ystod y flwyddyn:

	Wedi'u cyfuno	
	2018/19	Ailddatganedig 2017/18
	£'000	£'000
Cyflogau a Thaliadau	15,520	14,918
Costau Nawdd Cymdeithasol	1,227	1,172
Cost gwasanaeth cyfredol pensiwn (nodyn 18e)	4,137	3,632
Cyfraniad diffyg pensiwn ar gyfer gwasanaeth blaenorol (nodyn 18e)	218	0
Treuliau'r cynllun pensiwn (nodyn 18e)	410	375
Pensiwn FRS102 addasiad cost gwasanaeth cyfredol	(1,157)	(1,014)
Ardoll Prentisiaeth	60	53
Costau Diswyddo Cynnar	4	95
	20,419	19,231
Pensiwn FRS102 Costau Cyllido (nodyn 18e)	910	867
	21,329	20,098

Rydym wedi ailnodi cymaryddion y flwyddyn flaenorol ar gyfer 2017/18 er mwyn datgelu cyflogau a thaliadau a chostau pensiwn. Nid oes effaith ar gyfanswm y costau staff ar gyfer 2017/18.

Mae £1,460,000 sy'n ymwneud â'r is-gwmni masnachu wedi'i gynnwys o fewn y costau staff (£1,270,000 yn 2017/18).

Roedd costau staff y flwyddyn flaenorol, sef 2017/18, yn cynnwys darpariaeth o £569,000 hefyd ar gyfer cynyddiadau cyflog a oedd yn ymwneud â'r flwyddyn honno, y cytunwyd arnynt yn ffurfiol gan ein hundebau llafur cydnabyddedig a'u talu yn ystod 2018/19.

Mae'r costau diswyddo yn cynnwys taliadau o dan ein Cynllun Dileu Swyddi a Chytundeb Diswyddo Cynnar a'n Cynllun Ymddiswyddo â Sicrwydd Cydfuddiannol.

Gadawodd un gweithiwr cyflogedig Amgueddfa Cymru yn ystod y flwyddyn o dan y Cytundeb Dileu Swyddi a Diswyddo Cynnar ar ddiwedd ei contract tymor penodol, gan achosi costau o £4,000. Caiff taliadau statudol eu lluosu gan bedwar o dan y cynllun hwn. (Cawsom gostau o £95,000 yn 2017/18 yn sgil gweithwyr cyflogedig yn gadael o dan y cytundeb hwn, fel rhan o'n rhaglen Diswyddo Gwirfoddol.)

Ni wnaeth unrhyw weithwyr cyflogedig adael Amgueddfa Cymru o dan ein Cynllun Ymddiswyddo â Sicrwydd Cydfuddiannol yn 2018/19 (dim un yn 2017/18). Cyfrifir taliadau diswyddo o dan y cynllun hwn ar sail cyflog un mis ar gyfer pob blwyddyn gyflawn o wasanaeth parhaus, hyd at uchafswm o 12, wedi'i gapio ar £40,000.

(b) Aelodau o'r Bwrdd Ymddiriedolwyr

Ni wnaeth yr ymddiriedolwyr dderbyn unrhyw enillion yn ystod 2018/19 na 2017/18. Talwyd cyfanswm o £10,000 (£10,000 yn 2017/18) o dreuliau teithio, cynhaliaeth a llety gennym i aelodau'r bwrdd ac aelodau pwyllgorau. Nid yw hyn yn cynnwys unrhyw dreuliau a ildwyd gan ymddiriedolwyr gan nad yw hyn yn berthnasol. Ad-dalwyd treuliau i 13 o ymddiriedolwyr yn ystod y flwyddyn (16 yn 2017/18).

9. Cyfran o'r Fenter ar y Cyd

Rydym ni a Dinas a Sir Abertawe yn aelodau cyfartal yn Amgueddfa Genedlaethol y Glannau Abertawe (AGGA Cyf) (Rhif Elusen 1090512), cwmni cyfyngedig trwy warant. Prif nod AGGA Cyf yw sefydlu amgueddfa yn Abertawe i gadw ac arddangos (ymhlith pethau eraill) gasgliad diwydiannol a morwrol Amgueddfa Cymru a Dinas a Sir Abertawe er budd y cyhoedd. Pe câi AGGA Cyf ei ddirwyn i ben neu ei ddiddymu, mae ei erthyglau a'i femorandwm cymdeithasu yn nodi y caiff unrhyw eiddo sy'n eiddo i'r elusen neu sy'n cael ei freinio ynddi ei drosglwyddo i elusen neu elusennau eraill ag amcanion tebyg.

Mae ein cyfran o'r symudiad net mewn cronfeydd ac asedau net yn y fenter ar y cyd yn cynnwys:

	Cyfanswm Symudiad Net Mewn Cronfeydd		Cyfran Symudiad Net Mewn Cronfeydd	
	2019	2018	2019	2018
	£'000	£'000	£'000	£'000
Rhoddion a Chymynroddion	6	5	3	2
Incwm Arall	0	0	0	0
Cyfanswm yr adnoddau i mewn	6	5	3	2
Gwariant gweithgareddau elusennol	216	216	108	108
Costau llywodraethu	5	5	3	2
Cyfanswm yr adnoddau a ddefnyddiwyd	221	221	111	110
Ailbrisiu Asedau Sefydlog	0	0	0	0
Symudiad Net mewn Cronfeydd	(215)	(216)	(108)	(108)

	Cyfanswm Asedau a Rhwymedigaethau		Cyfran o Asedau a Rhwymedigaethau	
	2019	2018	2019	2018
	£'000	£'000	£'000	£'000
Asedau Sefydlog	18,463	18,679	9,232	9,340
Asedau Cyfredol	5	2	2	1
Rhwymedigaethau sy'n ddyledus o fewn un flwyddyn	(5)	(2)	-2	(1)
Rhwymedigaethau sy'n ddyledus ar ôl mwy na blwyddyn	(44)	(45)	0	0
Asedau Net	18,419	18,634	9,232	9,340
Cronfeydd				
Cronfa Gyffredinol (anghyfyngedig)	18,417	18,632	9,231	9,339
Cronfa Gyfyngedig	2	2	1	1
	18,419	18,634	9,232	9,340

10. Asedau Sefydlog Diriaethol

(a) Amgueddfa Cymru

	Tir rhydd-ddaliad	Adeiladau rhydd-ddaliad	Eiddo ar Les	Peiriannau a Cherbydau	Gosodiadau, Ffitiadau ac Offer	Asedau sy'n cael eu Hadeiladu	Total
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu Brisiad							
Ar 1 Ebrill 2018	1,719	37,749	67,296	1,769	5,276	0	113,809
Ychwanegiadau yn ystod y Flwyddyn	0	43	0	190	740	1,587	2,560
Gwirdroi amhariad	12	1	1	0	0	0	14
Ailbriso	15	597	1,063	0	0	0	1,675
Ar 31 Mawrth 2019	1,746	38,390	68,360	1,959	6,016	1,587	118,058
Dibrisiant							
Ar 1 Ebrill 2018	0	1,155	1,052	1,050	2,679	0	5,936
Tâl am y Flwyddyn	0	567	524	159	489	0	1,739
Gwirdroi amhariad	0	0	0	0	0	0	0
Ailbriso	0	27	25	0	0	0	52
Ar 31 Mawrth 2019	0	1,749	1,601	1,209	3,168	0	7,727
Gwerth Net ar y Llyfrau							
Ar 1 Ebrill 2018	1,719	36,594	66,244	719	2,597	0	107,873
Ar 31 Mawrth 2019	1,746	36,641	66,759	750	2,848	1,587	110,331

(b) Wedi'i gyfuno

	Tir Rhydd-ddaliad	Adeiladau Rhydd-ddaliad	Eiddo ar Les	Peiriannau a Cherbydau	Gosodiadau, Ffitiadau ac Offer	Asedau sy'n cael eu Hadeiladu	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu Brisiad							
Ar 1 Ebrill 2018	1,719	37,749	67,296	1,769	5,475	0	114,008
Ychwanegiadau yn ystod y Flwyddyn	0	43	0	190	755	1,587	2,575
Gwirdroi amhariad	12	1	1	0	0	0	14
Ailbriso	15	597	1,063	0	0	0	1,675
Ar 31 Mawrth 2019	1,746	38,390	68,360	1,959	6,230	1,587	118,272
Dibrisiant							
Ar 1 Ebrill 2018	0	1,155	1,052	1,050	2,798	0	6,055
Tâl am y Flwyddyn	0	567	524	159	518	0	1,768
Gwirdroi amhariad	0	0	0	0	0	0	0
Ailbriso	0	27	25	0	0	0	52
Ar 31 Mawrth 2019	0	1,749	1,601	1,209	3,316	0	7,875
Gwerth Net ar y Llyfrau							
Ar 1 Ebrill 2018	1,719	36,594	66,244	719	2,677	0	107,953
Ar 31 Mawrth 2019	1,746	36,641	66,759	750	2,914	1,587	110,397

Cafodd ein tir a'n hadeiladau eu prisiu'n broffesiynol ar 31 Mawrth 2016 gan y Prisiwr Allanol, Andrew Gardner o Syrfewyr Siartredig Cooke and Arkwright. Roedd y prisiadau yn unol â gofynion Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig – Safonau Proffesiynol y DU, Ionawr 2014 (diwygiwyd Ebrill 2015) a Safonau Prisiu Rhyngwladol 2013, a chyda'r Datganiad o'r Arfer a Argymhellir ar gyfer Elusennau (FRS 102). Cafodd pob eiddo a feddiannwyd gan berchennog ei briso ar sail Gwerth Cyfredol Defnydd sy'n Bodoli, gan

dybio y byddai'r eiddo'n cael ei werthu fel rhan o fusnes parhaus. Yn y cyfamser, mae'r asedau hyn yn cael eu hailbrisio gan ddefnyddio mynegeion. Y mynegai sy'n cael ei defnyddio ar gyfer tir ac adeiladau yw All-in Tender Price Index BCIS, wedi'i amcangyfrifo gan Syrfewyr Siartredig Cooke and Arkwright. Gwerth bras y mynegai yn ystod mis Mawrth 2019 oedd 321 (316 ym mis Mawrth 2018).

11. Asedau Treftadaeth

(a) Polisiâu rheoli casgliadau

Casgliadau o sbesimenau yw'r rheswm dros fodolaeth amgueddfeydd, ac maent yn darparu'r gronfa ddata sylfaenol ar gyfer pob rhan o'u gwaith a'u hamcanion. Ni yw'r ystorfa genedlaethol o ddeunyddiau sy'n ymwneud â threftadaeth naturiol Cymru a'i threftadaeth wedi'i chreu a deunyddiau rhyngwladol sy'n helpu i ddiffinio lle Cymru yn y byd. Mae gennym oddeutu 5.3 miliwn o sbesimenau neu grwpiau yn ein casgliadau sydd o bwysigrwydd rhyngwladol. Rydym yn wahanol i amgueddfeydd ac orielau eraill y DU o ran amrywiaeth ein meysydd, ac o ran nifer ac amrywiaeth y safleoedd yr ydym yn eu gweithredu.

Rydym yn cadw ac yn adolygu ein polisiâu ar gaffael, gwaredu, gofal a chadwraeth, dogfennu a mynediad i'r safonau rhyngwladol uchaf. Gellir gweld y polisiâu hyn ar ein gwefan neu eu cael drwy gais o'n pencadlys yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd, Parc Cathays, Caerdydd, CF10 3NP.

(b) Costau rheoli casgliadau

	2018/19 £'000	2017/18 £'000
Costau Rheoli Casgliadau		
Cadwraeth	788	735
Casgliadau - Gwybodaeth	244	255
Casgliadau - Gwasanaethau	257	288
Casgliadau - Canolfan	33	30
	1,322	1,308

Caiff y costau hyn eu cydnabod yn y Datganiad o Weithgareddau Ariannol.

(c) Crynodeb o asedau treftadaeth wedi'u cyfalafu ar y fantolen

	Celf £'000	Adeiladau Hanesyddol £'000	Arall £'000	Cyfanswm £'000
Asedau a gyfrannwyd	7,475	160	329	7,964
Asedau a brynwyd	9,327	5,682	1,137	16,146
Cyfanswm ar 31 Mawrth 2019	16,802	5,842	1,466	24,110

(i) Asedau treftadaeth a gyfrannwyd yn ystod y flwyddyn:

	Celf £'000	Adeiladau Hanesyddol £'000	Arall £'000	Cyfanswm £'000
<i>Radion Fold (...the Illuminating Gas)</i> , Cerith Wyn Evans	300	0	0	300
<i>Felician Zach and his Daughter Klara</i> , Philip de Laszlo	150	0	0	150
<i>Tiara</i> , Marit Aschan Guinness	10	0	0	10
<i>Silver gilts</i> , John Edwards	189	0	0	189
Cyfanswm yr Ychwanegiadau yn ystod y Flwyddyn	649	0	0	649
Cyfanswm ar 1 Ebrill 2018	6,826	160	329	7,315
Cyfanswm ar 31 Mawrth 2019	7,475	160	329	7,964

Cafodd pob prisiad o asedau a gyfrannwyd (neu a ran-gyfrannwyd) ei gynnal gan staff curadurol neu drwy gyfeirio at anfonebau/gohebiaeth derbyn 'yn lle'.

(ii) Asedau treftadaeth a brynwyd yn ystod y flwyddyn:

	Celf £'000	Adeiladau Hanesyddol £'000	Arall £'000	Cyfanswm £'000
Kate Evans, Syfraget o Gymru - casgliad o wrthrychau	0	0	49	49
Ceiniogau arian, llongdrylliad	0	0	11	11
<i>The Sky in a Room</i> , Ragnar Kjaransson	19	0	0	19
Cyfanswm yr Ychwanegiadau yn ystod y Flwyddyn	19	0	60	79
Amhariad yn y flwyddyn	0	(73)	0	(73)
Cyfanswm ar 1 Ebrill 2018	9,308	5,755	1,077	16,140
Cyfanswm ar 31 Mawrth 2019	9,327	5,682	1,137	16,146

(iii) Asedau treftadaeth a waredwyd ac amhariadau yn ystod y flwyddyn:

Ac eithrio'r amhariad o £73,000 i adeiladau hanesyddol a ddangosir yn nodyn 11(c) (ii) uchod, nid oes unrhyw amhariadau eraill nac unrhyw asedau wedi'u gwaredu wedi'u cynnwys yn y fantolen yn y pum mlynedd diwethaf.

(iv) Gwariant caffael ar sbesimenau cyfalaf dros y pum mlynedd diwethaf:

	2018/19 £'000	2017/18 £'000	2016/17 £'000	2015/16 £'000	2014/15 £'000
Asedau a gyfrannwyd					
Celf	649	147	0	272	1,240
Adeiladau Hanesyddol	0	0	0	0	0
Arall	0	0	0	185	0
Cyfanswm yr Asedau a Gyfrannwyd	649	147	0	457	1,240
Asedau a Brynwyd					
Celf	19	30	678	474	135
Adeiladau Hanesyddol	0	91	45	0	0
Arall	60	0	0	13	0
Cyfanswm yr Asedau a Brynwyd	79	121	723	487	135
Cyfanswm y Sbesimenau a gafwyd wedi'i gyfalafu	728	268	723	944	1,375

(d) Crynodeb o wariant caffael ar sbesimenau ar y Datganiad o Weithgareddau Ariannol

Gwariant caffael ar sbesimenau di-gyfalaf dros y pum mlynedd diwethaf:

	2018/19 £'000	2017/18 £'000	2016/17 £'000	2015/16 £'000	2014/15 £'000
Celf	34	28	54	57	71
Gwyddorau Naturiol	30	47	60	39	33
Diwydiant	3	0	0	1	2
Cadwraeth	8	0	0	15	7
Llyfrgell	65	40	85	75	88
Hanes	9	200	116	123	266
	149	315	315	310	467

Mae'r gwariant yn cynnwys caffaeliadau sy'n werth llai na £10,000 (caffaeliadau sy'n werth llai na £5,000 cyn 2014/15), gwaith maes, ailwampio casgliadau a gwaith adnewyddu.

(e) Rhagor o wybodaeth am gasgliad asedau treftadaeth Amgueddfa Cymru Nifer yr eitemau sydd gennym:

Mae oddeutu 5.3 miliwn o eitemau yng nghasgliadau Amgueddfa Cymru

Archaeoleg a Niwmismateg	1,300,224
Celf	46,562
Bioamrywiaeth	2,472,182
Daeareg	509,085
Diwydiant	268,977
Amgueddfa Wlân Cymru	12,000
Llyfrgell	264,559
Hanes Cymdeithasol a Diwylliannol	398,090
Cyfanswm	5,271,679

(i) Archaeoleg a niwmismateg: mae gan yr adran gasgliad o 812,724 o eitemau yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd, yn ogystal â 487,500 yn Amgueddfa Lleng Rufeinig Cymru yng Nghaerllion. Mae archaeoleg a niwmismateg (astudiaeth o geiniogau a medalau) yn adrodd hanes ac archaeoleg Cymru ers y defnydd cyntaf o ogofâu 250,000 o flynyddoedd yn ôl tan ddechrau'r chwyldro diwydiannol.

(ii) Celf: Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd yw cartref ein casgliad cenedlaethol o gelfyddyd cain a chymhwysol. Mae'r adnodd unigryw hwn yn cofnodi hanes celf yng Nghymru ers yr unfed ganrif ar bymtheg, ac mae'n gasgliad rhyngwladol o bwys o gelfyddyd Prydeinig ac Ewropeaidd, yn ogystal â gwaith o ddiwylliannau eraill.

(iii) Bioamrywiaeth: cedwir casgliad o 2,472,182 o eitemau botaneg a sŵoleg yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd. Rydym yn arddangos sbesimenau yn yr orielau astudiaethau natur, neu gellir eu gweld trwy drefniant. Mae'r astudiaeth o fioamrywiaeth y Ddaear a sut mae organebau'n rhyngweithio yn hollbwysig i'n lles yn y dyfodol.

(iv) Daeareg: cedwir 509,085 o eitemau yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd. Mae'r rhain yn cynnwys creigiau, mwynau a ffosilau sy'n ein helpu i ddeall hanes daearegol y Ddaear o'r cychwyn tua 4,600 miliwn o flynyddoedd yn ôl, a'r prosesau sy'n rhan o ffurfio a siapio cramen y Ddaear. Maent yn cynnwys tystiolaeth i ddangos sut yr esblygodd Cymru fel y mae heddiw dros 700 miliwn o flynyddoedd.

(v) Diwydiant: cedwir 268,977 o wrthrychau mewn casgliadau yn Amgueddfa Lechi Cymru yn Llanberis, Big Pit Amgueddfa Lofaol Cymru ym Mlaenafon, Amgueddfa Genedlaethol y Glannau yn Abertawe ac yn ein Canolfan Gasgliadau Genedlaethol yn Nantgarw, lle gellir eu gweld trwy drefniant. Mae'r casgliadau yn cynnwys eitemau o'r diwydiannau glo, gweithgynhyrchu, morwrol a thrafnidiaeth. Mae cyfrifiad 1841 yn dangos mai Cymru oedd y wlad gyntaf yn y byd â chyfran uwch o'r gweithlu yn gweithio ym myd diwydiant nag amaethyddiaeth – Cymru oedd 'gwlad ddiwydiannol gynta'r byd' felly.

(vi) Amgueddfa Wlân Cymru: mae gan yr amgueddfa hon 12,000 o eitemau yn ei chasgliad, sy'n arddangos un o ddiwydiannau pwysicaf a mwyaf helaeth Cymru. Trwy ei chasgliad o wrthrychau, adeiladau rhestredig wedi'u hadfer a pheiriannau hanesyddol sy'n gweithio, mae'r amgueddfa'n dangos y broses o droi cnu yn ddeunydd.

(vii) Llyfrgell: mae'r brif lyfrgell, sydd yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd, a'r llyfrgell sydd yn Sain Ffagan Amgueddfa Werin Cymru, yn cynnwys 264,559 o lyfrau a chyfnodolion. Mae'n cynnwys casgliad o lyfrau prin ac argraffiadau arbennig, yn enwedig ym maes astudiaethau natur. Mae'r llyfrgell yn ffynhonnell o wybodaeth i'r staff hefyd, a gall y cyhoedd weld eitemau trwy drefniant.

(viii) Hanes cymdeithasol a diwylliannol: mae 398,090 o eitemau yn y casgliad hwn, sydd yn Sain Ffagan Amgueddfa Werin Cymru. Mae'n cwmpasu bywyd y cartref, diwylliant, amaeth a masnach yng Nghymru o'r Canol Oesoedd hyd heddiw. Rydym yn dangos a dehongli'r meysydd hyn trwy gyfrwng deugain a mwy o adeiladau sydd wedi'u hailgodi ar hyd a lled y safle can erw. Mae archifau ffotograffig, ffilm a sain helaeth yn rhan o'r casgliad hefyd.

12. Buddsoddiadau Asedau Sefydlog

	Amgueddfa Cymru		Wedi'u cyfuno	
	2019	2018	2019	2018
	£'000	£'000	£'000	£'000
Ar 1 Ebrill 2018	2,945	2,925	2,945	2,925
Ychwanegiadau at fuddsoddiadau am gost	3,333	1,845	3,333	1,845
Gwerth marchnad gwarediadau	(3,374)	(1,845)	(3,374)	(1,845)
Enillion net ar ailbrisio	164	20	164	20
Gwerth marchnad ar 31 Mawrth 2019	3,068	2,945	3,068	2,945

O'r cyfanswm buddsoddiadau o £3,068,000, cedwid £2,563,000 (£2,462,000 ar 31 Mawrth 2018) mewn cronfeydd preifat cyfyngedig a £505,000 (£483,000 ar 31 Mawrth 2018) mewn cronfeydd preifat anghyfyngedig.

Cost hanesyddol buddsoddiadau ar 31 Mawrth 2019 oedd £3,020,000 (£2,682,000 ar 31 Mawrth 2018). Mae'r portffolio'n cynnwys Buddsoddiadau Cyfunol (Ymddiriedolaethau Unedol) a awdurdodwyd gan y Bwrdd Gwarantau a Buddsoddiadau (cafodd y rhain eu prisio'n broffesiynol gan Barclays, ein rheolwyr buddsoddiadau) a chyfranddaliadau (cymynroddion) wedi'u rhestru ar Gyfnewidfa Stoc Llundain.

Cadwyd buddsoddiadau yn y dosbarthiadau ased canlynol:

	Amgueddfa Cymru		Wedi'u cyfuno	
	2019	2018	2019	2018
	£'000	£'000	£'000	£'000
Buddsoddiadau a restrwyd yn y DU	1,889	985	1,889	985
Buddsoddiadau na restrwyd yn y DU	1,173	1,949	1,173	1,949
Arian a Blaendaliadau Arian	6	11	6	11
	3,068	2,945	3,068	2,945

13. Stoc

	Amgueddfa Cymru		Wedi'u cyfuno	
	2019	2018	2019	2018
	£'000	£'000	£'000	£'000
Nwyddau siop ar werth	0	0	248	248
Stoc cyhoeddiadau a gedwir ar wahân	37	31	37	31
Heb gynnwys: darpariaeth ar gyfer diddymu stoc	(28)	(17)	(49)	(49)
	9	14	236	230

14. Dyledwyr

	Amgueddfa Cymru		Wedi'u cyfuno	
	2019	2018	2019	2018
	£'000	£'000	£'000	£'000
Dyledwyr Masnachol	85	103	198	255
Swm sy'n ddyledus o is-gwmni masnachu	1,472	668	0	0
Benthyciad sy'n ddyledus gan is-gwmni masnachu	301	301	0	0
Dyledwyr Eraill	2,466	2,638	2,388	2,555
Taliadau ymlaen llaw	320	210	353	247
	4,644	3,920	2,939	3,057
Balansau gyda:				
Cyrff llywodraeth canolog	2,194	2,354	2,195	2,356
Cyrff y GIG	0	0	0	0
Awdurdodau Lleol	28	2	30	10
Is-gyfanswm balansau rhyng-lywodraethol	2,222	2,356	2,225	2,366
Cyrff y tu allan i'r llywodraeth	2,422	1,564	714	691
Cyfanswm	4,644	3,920	2,939	3,057

15. Credydwyr: Symiau sy'n ddyledus o fewn blwyddyn

	Amgueddfa Cymru		Wedi'u cyfuno	
	2019	2018	2019	2018
	£'000	£'000	£'000	£'000
Benthyciadau	1,342	306	1,342	306
Credydwyr Masnachol	210	-	232	-
Croniadau ac Incwm wedi'i ohirio	2,302	2,057	2,470	2,219
	3,854	2,363	4,044	2,525
Balansau gyda:				
Cyrff llywodraeth canolog	1,434	445	1,434	445
Awdurdodau Lleol	27	27	27	27
Is-gyfanswm balansau rhyng-lywodraethol	1,461	472	1,461	472
Cyrff y tu allan i'r llywodraeth	2,393	1,891	2,583	2,053
Cyfanswm	3,854	2,363	4,044	2,525

Mae Croniadau ac Incwm Gohiriedig yn cynnwys £385,000 o incwm grant nas gwariwyd a ohirwyd tan y flwyddyn ganlynol (£646,000 ar 31 Mawrth 2018) a £90,000 (£96,000 ar 31 Mawrth 2018) ar gyfer cyfranddaliadau o daliadau premiwm am adael sy'n ddyledus mewn llai na blwyddyn.

Mae benthyciadau o £1,342,000 yn ddyledus mewn llai na blwyddyn i gronfa buddsoddi i arbed Llywodraeth Cymru (£306,000 ar 31 Mawrth 2018).

16. Credydwyr: Symiau sy'n ddyledus ar ôl blwyddyn

	Amgueddfa Cymru		Wedi'u cyfuno	
	2019 £'000	2018 £'000	2019 £'000	2018 £'000
Benthyciadau	433	1,746	433	1,746
Croniadau ac Incwm wedi'i ohirio	67	154	67	154
Cyfanswm	500	1,900	500	1,900

Mae benthyciadau o £433,000 yn ddyledus i gronfa buddsoddi i arbed Llywodraeth Cymru (£1,746,000 ar 31 Mawrth 2018), sydd angen eu had-dalu o fewn rhwng dwy a phum mlynedd. (Ar 31 Mawrth 2018, roedd angen ad-dalu £1,669,000 o fewn rhwng dwy a phum mlynedd a £77,000 mewn mwy na phum mlynedd.)

Mae Croniadau ac Incwm Gohiriedig yn cynnwys £67,000 (£154,000 ar 31 Mawrth 2018) ar gyfer cyfranddaliadau o daliadau premiwm am adael sy'n ddyledus ar ôl mwy na blwyddyn.

17. Darpariaethau

	Amgueddfa Cymru		Wedi'u cyfuno	
	2019 £'000	2018 £'000	2019 £'000	2018 £'000
Darpariaethau	0	569	0	569

Cafodd darpariaeth o £569,000 ei gwneud ar gyfer y flwyddyn flaenorol ar gyfer cynyddiadau cyflog a oedd yn ymwneud â 2017/18, y cytunwyd arnynt yn ffurfiol gan ein hundebau llafur cydnabyddedig a'u talu yn ystod 2018/19.

18. Pensiynau

Mae gennym gynllun pensiwn â buddion wedi'u diffinio yn y DU, sydd wedi'i warantu gan Warant y Goron a gyhoeddwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru. Cyflawnwyd prisiad actiwaraid llawn ar 31 Mawrth 2018. Cafodd hwn ei ddiweddarau ar 31 Mawrth 2019 gan actwari annibynnol cymwys gan ddefnyddio canllawiau a gyhoeddwyd gan Drysorlys ei Mawrhydi.

Roedd y prisiad FRS 102 ar 31 Mawrth 2019 yn dangos gostyngiad yn y diffyg o £37,441,000 i £25,537,000.

£3,957,000 oedd ein cyfraniad at y cynllun yn ystod y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2019 (£3,576,000 hyd at 31 Mawrth 2018). Mae hyn yn cynnwys cyfraniadau ar gyfradd o 21.3% o'r Tâl Pensiynadwy, a chyflog a ildwyd gan aelodau dan drefniadau aberthu cyflog, yr ydym yn ei dalu i'r cynllun.

Rydym yn disgwyl cyfrannu £4,031,000 at y cynllun yn 2019/20. Cyfanswm y tâl a ragwelir i'r Datganiad o Weithgareddau Ariannol yn 2019/20 yw £5,029,000, a'r diffyg a ragwelir ar 31 Mawrth 2020 yw £26,535,000.

(a) Symiau yn y fantolen:

	2019	2018
	£'000	£'000
Gwerth teg asedau	136,030	128,815
Rhwymedigaeth buddion wedi'i diffinio	(161,567)	(166,256)
(Diffyg)	(25,537)	(37,441)

(b) Dadansoddiad o newidiadau yng ngwerth teg asedau:

	2019	2018
	£'000	£'000
Gwerth teg agoriadol asedau	128,815	125,738
Incwm llog	3,282	3,501
Cyfraniadau cyflogwr	3,957	3,576
Cyfraniadau aelodau	335	293
Treuliau'r cynllun	(410)	(375)
Enillion profiad actiwaraidd	4,141	1,007
Buddion a dalwyd	(4,090)	(4,925)
Gwerth teg terfynol asedau	136,030	128,815

(c) Dadansoddiad o newidiadau yng ngwerth presennol rhwymedigaethau buddion diffiniedig:

	2019	2018
	£'000	£'000
Rhwymedigaeth buddion wedi'u diffinio agoriadol	166,256	158,319
Cost gwasanaeth cyfredol	4,137	3,632
Cost gwasanaeth blaenorol	218	0
Cyfraniadau aelodau	335	293
Cost llog	4,192	4,368
Colledion/(enillion) profiad actiwaraidd	(9,481)	4,569
Buddion a dalwyd	(4,090)	(4,925)
Rhwymedigaeth buddion wedi'u diffinio terfynol	161,567	166,256

(ch) Enillion/(Colledion) actiwaraidd a godwyd ar y Datganiad o Weithgareddau Ariannol

	2019	2018
	£'000	£'000
Enillion profiad actiwaraidd - gwerth teg asedau (nodyn 18(b))	4,141	1,007
Enillion/(colledion) actiwaraidd - gwerth presennol rhwymedigaethau (nodyn 18(c))	9,481	(4,569)
(Colledion)/enillion actiwaraidd	13,622	(3,562)

(d) Cyfanswm a godwyd ar adnoddau a wariwyd:

	2019		2018	
	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost gwasanaeth cyfredol	4,137		3,632	
Cost gwasanaeth yn y gorffennol	218		0	
Treuliau'r cynllun	410		375	
		4,765		4,007
Incwm llog	(3,282)		(3,501)	
Cost llog	4,192		4,368	
		910		867
Cyfanswm tâl yr adnoddau a ddefnyddiwyd		5,675		4,874

Mae'r symiau uchod a godwyd ar adnoddau a wariwyd wedi'u cynnwys mewn costau staff, a ddangosir yn nodyn 8a i'r cyfrifon hyn.

(dd) Prif gategoriâu asedau'r cynllun fel canran o gyfanswm asedau'r cynllun:

	2019	2018
Ecwiti	39.3%	39.7%
LDI	26.1%	25.1%
Aml-ased	20.0%	20.4%
Erail	14.6%	14.8%

(e) Prif dybiaethau actiwaraid:

	2019	2018
Cyfradd gostyngiad	2.90%	2.55%
Chwyddiant - RPI	3.60%	3.45%
Chwyddiant - CPI	2.60%	2.45%
Ailbrisiad CARE	2.60%	2.45%
Cynnydd taliadau pensiwn - cyn 2000	3.60%	3.45%
Cynnydd taliadau pensiwn - ar ôl 2000, cyn 2016	2.60%	2.45%
Cynnydd taliadau pensiwn - ar ôl 2016	2.15%	2.10%
Cynnydd pensiwn gohiriedig	2.60%	2.45%
Rhagdybiad disgwyliad oes cyfredol 65 oed		
Dynion	86.6	86.8
Menywod	88.9	88.7
Rhagdybiad disgwyliad oes cyfredol 45 oed		
Dynion	87.6	87.8
Menywod	90.0	89.9

(f) Dadansoddi sensitifrwydd – y newid mewn rhwymedigaethau buddion diffiniedig ar 31 Mawrth 2019:

Cynnydd/gostyngiad mewn cyfradd disgownt o 50 bps	-9%/+10%
Cynnydd/gostyngiad yn y gyfradd llog dybiedig o 50bps	+10%/-8%

19. Datganiad Cronfeydd

(a) Symudiadau mewn cronfeydd

	Ailddatganedig		Symudiadau		
	1 Ebrill 2018 £'000	Adnoddau i mewn £'000	Adnoddau a wariwyd £'000	eraill in Year £'000	31 Mawrth 2019 £'000
Cronfeydd Cyhoeddus					
Cyfyngedig - Incwm Cyfalaf	99,355	894	(2,088)	(108)	98,053
Cyfyngedig - Incwm Sbesimen	14,179	334	(250)	0	14,263
Cyfyngedig - Ailbriso	17,486	0	0	1,592	19,078
Cyfanswm Cyfyngedig	131,020	1,228	(2,338)	1,484	131,394
Anghyfyngedig - Incwm	7,262	28,917	(27,537)	0	8,642
Anghyfyngedig - Ailbriso	58	0	0	7	65
Cronfa Bensiwn	(37,441)	0	(1,718)	13,622	(25,537)
Cyfanswm Anghyfyngedig	(30,121)	28,917	(29,255)	13,629	(16,830)
Cyfanswm Cronfeydd Cyhoeddus	100,899	30,145	(31,593)	15,113	114,564
Cronfeydd Preifat					
Cyfyngedig - Incwm	13,632	1,155	(285)	134	14,636
Cyfyngedig - Ailbriso	259	0	0	18	277
Anghyfyngedig - Incwm	1,888	629	(81)	30	2,466
Anghyfyngedig - Ailbriso	75	0	0	5	80
Cyfanswm Cronfeydd Preifat	15,854	1,784	(366)	187	17,459
Cyfanswm	116,753	31,929	(31,959)	15,300	132,023

£131,931,000 oedd swm y cronfeydd a gofnodwyd yn ein cyfrifon anghyfunol ein hunain ar 31 Mawrth 2019, a Mentrau AOCC Cyf oedd yn gyfrifol am £92,000 o hwn.

Mae'r cronfeydd cyfyngedig preifat yn cynnwys dau falans cronfa mawr, sef Cronfa Project Ailddatblygu Sain Ffagan a Chronfa'r Adran Gelf.

£19,500,000 oedd cyfanswm y cronfeydd ailbriso ar 31 Mawrth 2019. Mae'r rhain yn cynrychioli enillion/colledion cronedig drwy ailbriso asedau sefydlog yn deillio o 1 Ebrill 2011 ymlaen.

(b) Dadansoddiad o asedau net rhwng cronfeydd

	Cronfeydd Cyhoeddus		Cronfeydd Preifat		2019 £'000
	Cyfyngedig £'000	Anghyfyngedig £'000	Cyfyngedig £'000	Anghyfyngedig £'000	
Asedau Sefydlog	133,217	3,386	9,383	821	146,807
Asedau Cyfredol	(1,292)	9,334	5,530	1,725	15,297
Rhwymedigaethau Cyfredol	(531)	(3,513)	0	0	(4,044)
Rhwymedigaethau Hirdymor	0	(500)	0	0	(500)
Asedau Net (cyn rhwymedigaethau pensiwn)	131,394	8,707	14,913	2,546	157,560
Rhwymedigaethau Pensiwn	0	(25,537)	0	0	(25,537)
Asedau Net (ar ôl rhwymedigaethau pensiwn)	131,394	(16,830)	14,913	2,546	132,023

20. Cysoni'r Incwm/Gwariant Net i'r Llif Arian Net o Weithgareddau Gweithredu

	Amgueddfa Cymru		Cyfunol	
	Ailddatganedig		Ailddatganedig	
	2018/19	2017/18	2018/19	2017/18
	£'000	£'000	£'000	£'000
Incwm Net	35	7,714	26	7,704
Cyfran o Fenter ar y Cyd	108	108	108	108
(Enillion) heb eu gwireddu ar fuddsoddiadau gwerth marchnad	(164)	(20)	(164)	(20)
Asedau a Gyfrannwyd	(649)	(147)	(649)	(147)
Dibrisiant	1,739	1,557	1,768	1,590
Amhariad ar Asedau Sefydlog	59	(1,241)	59	(1,241)
(Cynnydd)/Gostyngiad mewn Stociau	5	(8)	(6)	(11)
(Cynnydd)/Gostyngiad mewn Dyledwyr	(726)	(1,335)	116	(1,387)
(Gostyngiad)/Cynnydd mewn Credydwyr	(138)	(547)	(110)	(518)
(Gostyngiad)/Cynnydd mewn Darpariaethau	(569)	569	(569)	569
Costau pensiwn FRS 102 y flwyddyn bresennol	1,718	1,298	1,718	1,298
Mewnlif Arian Net o Weithgareddau Gweithredu	1,418	7,948	2,297	7,945

21. Dadansoddiad o Arian Parod a Chyferwerth ag Arian Parod

	Amgueddfa Cymru		Wedi'u cyfuno	
	Ailddatganedig		Ailddatganedig	
	2018/19	2017/18	2018/19	2017/18
	£'000	£'000	£'000	£'000
Arian mewn llaw	9,637	10,593	11,331	11,423
Blaendaliadau rhybudd tymor byr	791	785	791	785
Cyfanswm arian parod a chyferwerth ag arian parod	10,428	11,378	12,122	12,208

22. Ymrwymadau Cyfalaf

	2019	2018
	£'000	£'000
Ar ddyddiad llunio'r fantolen roedd ymrwymadau cyfalaf o	1,071	666

Roedd y prif ymrwymadau ar 31 Mawrth 2019 yn ymwneud â chyfanswm o £956,000 ar gyfer y rhaglen gwaith cynnal a chadw ôl-gronnu hanfodol, gan gynnwys gwaith ar do Amgueddfa Lleng Rufeinig Cymru, ac amnewid lleithyddion ac oerwyr yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd. Roedd y prif ymrwymadau ar 31 Mawrth 2018 yn ymwneud â ffioedd ymgynghori ar ddyluniad ac adeiladau'r rhaglen hon.

23. Gwarantau ac Atebolrwydd Amodol

Ar 31 Mawrth 2019, roedd pedwar hawliad yn ein herbyn yn ymwneud ag anaf personol a ddigwyddodd yn honedig yn ein hamgueddfeydd. Rydym yn rhagweld y bydd ein hyswiriant yn talu am unrhyw atebolrwydd, a amcangyfrifir ar £27,980 ar hyn o bryd.

Pe bai Big Pit Amgueddfa Lofaol yn cau, mae gwarant i ddiogelu siafft y pwll a'r cyffiniau. Mae dadgomisiynu yn debygol o gostio tua £1 miliwn ac mae'r swm wedi ei danysgrifennu gan Lywodraeth Cymru.

24. Trafodion Partïon Cysylltiedig

Rydym yn Gorff a Noddir gan Lywodraeth Cymru. Felly, ystyrir bod Llywodraeth Cymru yn barti cysylltiedig. Yn ystod y flwyddyn, cawsom gyllid gan Lywodraeth Cymru ar ffurf cymorth grant, a grant arall y cyfeirir ato yn nodyn 3 i'r cyfrifon. Gwnaethom hefyd dderbyn £19,979 mewn perthynas â gweithgareddau gwasanaeth gan Lywodraeth Cymru, a gwnaethom gyflwyno taliadau o £13,498 iddynt. Cyfeirir at fenthyciadau sy'n ddyledus gyda Llywodraeth Cymru yn nodiadau 15 ac 16 i'r cyfrifon.

Gwnaed y taliadau canlynol i bartïon cysylltiedig eraill yn ystod 2018/19:

- £3,000 i Sgiliau Creadigol a Diwylliannol. Mae David Anderson, y Cyfarwyddwr Cyffredinol, yn aelod o fwrdd Sgiliau Creadigol a Diwylliannol. Derbyniodd ein his-gwmni masnachu, Mentrau AOCC Cyf, incwm o £2,450 yn ystod y flwyddyn hefyd.
- £999 i ICOM UK. Mae Janice Lane, Cyfarwyddwr Datblygu Oriolau a Phrofiad Ymwelwyr, yn aelod o fwrdd ICOM UK.
- £98,743 i Brifysgol Caerdydd. Mae Dr Carol Bell, Is-Lywydd yr Amgueddfa, yn aelod o Gyngor Prifysgol Caerdydd, a chaiff Sara Williams, Aelod Annibynnol Allanol o'r Pwyllgor Archwilio tan 18 Awst 2018, ei chyflogi gan Brifysgol Caerdydd. Gwnaethom hefyd dderbyn £24,421 o incwm, a derbyniodd ein his-gwmni masnachu, Mentrau AOCC Cyf, incwm o £41,309 yn ystod y flwyddyn.
- £267 i Ganolfan Mileniwm Cymru. Mae Dr Carol Bell yn aelod o fwrdd Canolfan Mileniwm Cymru. Derbyniodd ein his-gwmni masnachu, Mentrau AOCC Cyf, incwm o £620 yn ystod y flwyddyn hefyd.
- £2,778 i Prysog Cyf. Mae chwaer Glenda Jones, ymddiriedolwr, yn un o gyfarwyddwyr Prysog Cyf.
- Mae Victoria Provis, ymddiriedolwr, yn aelod o Gyngor Prifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant. Derbyniwyd £500 o incwm hefyd, a derbyniodd ein his-gwmni masnachu Mentrau AOCC Cyf incwm o £65 yn ystod y flwyddyn.
- Mae Michael Prior, ymddiriedolwr, yn aelod o fwrdd St John's College Limited. Derbyniodd ein his-gwmni masnachu, Mentrau AOCC Cyf, incwm o £620 yn ystod y flwyddyn.
- £4,218 i Urdd Gobaith Cymru. Mae Rheon Tomos, Aelod Annibynnol Allanol o'r Pwyllgor Archwilio, yn un o ymddiriedolwyr Urdd Gobaith Cymru.
- Mae Rheon Tomos yn aelod o Bwyllgor Archwilio Comisiynydd y Gymraeg. Derbyniodd ein his-gwmni masnachu, Mentrau AOCC Cyf, incwm o £645 yn ystod y flwyddyn.
- £2,900 i Wyl Hanes Cymru i Blant. Mae Carys Howell, ymddiriedolwr, a Rheon Tomos yn gyfarwyddwyr Gŵyl Hanes Cymru i Blant.
- £2,198 i Brifysgol Aberystwyth. Mae Sara Williams yn cael ei chyflogi gan Brifysgol Aberystwyth. Gwnaethom hefyd dderbyn incwm o £166 yn ystod y flwyddyn.
- £590 i'r Sefydliad Materion Cymreig. Mae Eurfyl ap Gwilym, Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio tan 31 Mai 2018, yn un o ymddiriedolwyr y Sefydliad Materion Cymreig.

Derbyniodd ein his-gwmni masnachu, Mentrau AOCC Cyf, incwm o £3,025 yn ystod y flwyddyn hefyd.

- Mae'r Farwnes Kay Andrews, ymddiriedolwr, yn un o ymddiriedolwyr Cronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol. Nodir grantiau a dderbyniwyd gan Gronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol yn nodyn 3 i'r cyfrifon.

Gwnaethom dderbyn cyfanswm o £1,560 mewn rhoddion gan yr ymddiriedolwyr (£11,800 yn 2017/18).

Yn ystod y flwyddyn, gwasanaethodd Laurie Pavelin, Trysorydd, Glenda Jones, ymddiriedolwr, a Carys Howell, ymddiriedolwr, fel cyfarwyddwyr AGGA Cyf a chyfeirir at hyn yn nodyn 9 i'r cyfrifon. Ni wnaeth yr un o'r cyfarwyddwyr hyn dderbyn cydnabyddiaeth gan y cwmni hwn.

25. Offerynnau Ariannol

Nid oes gan Amgueddfa Cymru unrhyw fenthyciadau ac eithrio benthyciadau di-log o Gronfa Buddsoddi i Arbed Llywodraeth Cymru. Rydym yn dibynnu'n bennaf ar gymorth grant Llywodraeth Cymru a dderbynnir yn fisol ar gyfer ein gofynion arian parod, sy'n cyfyngu ein risg hylifedd. Yn 2018/19, deilliodd £23.9 miliwn neu 74.9% o'n hincwm cyfunol o Lywodraeth Cymru (£27.7 miliwn neu 75.6% yn 2017/18). Deillir y balans o £8.0 miliwn neu 25.1% (£8.9 miliwn neu 24.4% yn 2017/18) o grantiau gan gyrff eraill, gweithgareddau masnachu a chreu incwm, rhoddion, a buddsoddiadau.

Mae'n holl asedau a'n rhwymedigaethau mewn sterling ac felly nid ydym yn agored i risg arian. Rydym yn lleihau'r posibilrwydd o fod yn agored i risg y farchnad drwy amrywio'n portffolio buddsoddiadau, a reolir gan Barclays, yn unol â'r lefel o risg a'r amcanion buddsoddi a osodir gennym.

26. Addasiadau'r Flwyddyn Flaenorol

Rydym wedi ailnodi cymaryddion y flwyddyn flaenorol ar gyfer 2017/18 oherwydd cafodd enillion mynegai eu trin yn anghywir fel enillion ailbrisiu yn hytrach na dirymiadau o ostyngiadau parhaol. Mae hyn wedi arwain at ostyngiad mewn incwm cronfeydd cyfyngedig cyhoeddus a ddygwyd ymlaen – ailbrisiad o £1,241,000 a barwyd gan gynnydd mewn incwm cronfeydd cyfyngedig cyhoeddus a ddygwyd ymlaen. Mae cymaryddion y flwyddyn flaenorol ar gyfer cronfeydd ar y fantolen wedi'u hailnodi, ynghyd â chymaryddion y flwyddyn flaenorol ar gyfer gwariant ar weithgareddau elusennol ac enillion ar ailbrisiu asedau sefydlog ar y Datganiad o Weithgareddau Ariannol. Nid oes effaith ar symudiadau net mewn cronfeydd nac ar gyfanswm y cronfeydd a ddygwyd ymlaen.

27. Digwyddiadau ar ôl y Fantolen

Cafodd y datganiadau ariannol hyn eu hawdurdodi gan y Swyddog Cyfrifyddu i'w cyhoeddi ar 11 Gorffennaf 2019. Ni fu unrhyw ddigwyddiadau eraill ar ôl y fantolen.